JURISTEN

NR 7 / 2019 MAGASINET JURISTKONTAKT WWW.JURISTEN.NO

Legal Tech

Ekspertenes spådommer for 2020

Sikrer vannforsyning // Juristene i helse-Norge // Podkast fra Tromsø
NAV og juridisk kompetanse // Tipsene ved jobbstart

E-KURS FRA JUS

ENKELT OG FLEKSIBELT

NYE E-KURS

Påbyggingskurs i IT-rett

2 juridiske timer

Dette kurset er aktuelt for deg som jobber med IT-avtaler og vil lære mer om IT-rett. Kristian Foss (Bull&Co) er foredragsholder på både dette kurset og et innføringskurs i IT-rett. Begge kursene finner du på jus.no.

Advokatenes rolle i mekling

2 juridiske timer

Lær mer om hvordan du kan bruke utenrettslig mekling som metode for tvisteløsning, og hvordan du som advokat kan ta en konstruktiv rolle i prosessen! Foredragsholder er Ane Sofie Tømmerås (Fru Justisia – din advokathjelp).

Innføring i erstatningsrett

2 juridiske timer

Trenger du en oppfriskning i erstatningsrett eller er du ny innen rettsområdet? Her får du en gjennomgang av de tre grunnleggende erstatningsvilkårene. Foredragsholdere er Karoline Henriksen og Eivind Grande (Advokatfirmaet Henriksen Grande & Co).

VÅRE E-KURS:

Advokatens rolle i mekling	**Alternativ tvisteløsning**
Fortrinnsrett i arbeidsforhold	**Arbeidsrett**
Krav til faste ansettelser	**Arbeidsrett**
Nedbemanning og omstilling	**Arbeidsrett**
Pensjon - viktige ting å huske på	**Arbeidsrett**
Tariffavtaletolkning	**Arbeidsrett**
Tale eller tie?	**Barnerett**
Oppgjørsoppdrag for advokater	**Bolig- og eiendomsrett**
Sentrale emner i prosjektoppgjør	**Bolig- og eiendomsrett**
Tilbakehold og deponering i overleveringsfasen etter avhl. og buofl.	**Bolig- og eiendomsrett**
Endringene i byggesaksdelen av pbl og byggesaksforskriften (SAK)	**Bygnings- og reguleringsrett**
Hvitvaskingsloven	**Compliance**
Ekspropriasjonsretten i et nøtteskall	**Ekspropriasjons- og skjønnsrett**
Innføring i erstatningsrett	**Erstatningsrett**
Advokatetikk – noen problemstillinger	**Etikk**
Den gode prosess - advokatenes ansvar med sivile rettssaker	**Etikk**
Opprettelse av testament - feller og gode råd	**Familie-, arve- og skifterett**
Vederlagskrav i ekteskap og samboerforhold	**Familie-, arve- og skifterett**
Offentleglova i et nøtteskall	**Forvaltningsrett og statsrett**
Innføring i IT-rett og det lokale stammespråket	**IKT-rett**
Påbyggingskurs i IT-rett	**IKT-rett**
Lojalitet i kontraktsforhold	**Kontraktsrett**
Obligasjonsretten på 2 x 45 minutter	**Kontraktsrett**
Reglene om offentlig støtte – en 360 graders innføring	**Konkurranse- og statsstøtterett**
Den vanskelige samtalen	**Ledelse**
Den viktige kritikken	**Ledelse**
Finn Fokus - Strategier for bedre konsentrasjon og mer overskudd	**Ledelse**
Anskaffelsesrett i et nøtteskall	**Offentlige anskaffelser**
Offentlige anskaffelser - kvalifikasjonskrav	**Offentlige anskaffelser**
Varemerker – hva er du beskyttet mot?	**Patent-, varemerke- og designrett**
Personvern etter GDPR	**Personvern**
Aktørportalen og digitalisering av rettssaksarbeidet	**Sivilprosess**
Ansvar for overvannsskader på fast eiendom	**Tingsrett**

JUS JURISTENES UTDANNINGSSENTER

Se kursoversikt og påmelding på jus.no

Innhold

6 Legal Tech
16 Siden sist
18 Arbeidstakerstudie
20 Juristene i NAV
23 Akademikerne vokser
24 Norsk Vann
28 Forbrukertilsynet
30 Kjøpte Juristenes Hus
31 Podkast
32 Helse Sør-Øst
36 Tips ved ny jobb
38 Hovedavtalen
39 Voldsoffererstatning
40 Student og krigsfange
44 Politihøgskolen
46 Gratis rettsavgjørelser
48 Barneadvokatene
52 Europeisk arrestordre
53 Politijuristene ønsker budsjett
54 Holm og Bratteberg mener
56 Arbeidslivet
59 Jussbuss kommenterer
60 Meninger
65 Nytt om navn

6

Legal Tech
Vi får vår første retts-teknologiskandale i 2020, spår Malcolm Langford.

20

NAV-saken
Anne Opheim setter søkelys på juristenes rolle i NAV.

24

Sikrer vann
Heidi Skaug er jurist i Norsk Vann.

40

Krigshistorie
Jusstudenten Ragnar Dietrichs ble arrestert på lesesalen.

48

Skarp kritikk
Barneadvokater med skarp kritikk av norsk barnevern.

> *Vi må ha en bred diskusjon om juristenes samfunnsmessige funksjon, og ikke minst om juristenes rolle i offentlig forvaltning*
>
> *Håvard Holm og Katrine Bratteberg, side 54*

JURIST FORBUNDET

Forsikring

Behandlingsforsikring til **terningkast seks!**

Forbrukerrådet kåret nylig Juristforbundets behandlingsforsikring til den beste behandlingsforsikringen på markedet – for andre år på rad!

Forsikringen er den eneste som dekker tekniske hjelpemidler og hjemmehjelp etter operasjon, og får skryt for den brede dekningen av fysikalske behandlinger.

Ventetiden på nødvendige undersøkelser og behandlinger i helsevesenet kan være lang. Juristforbundets behandlingsforsikring garanter at du innen 14 virkedager skal ha blitt undersøkt, lagt inn, behandlet eller operert for den sykdommen eller ulykkesskaden du har. Forsikringen inkluderer fysikalsk behandling og behandling hos psykolog.

Telefon: 23 11 33 11 | forsikring@juristforbundetforsikring.no | www.juristforbundetforsikring.no

Rett i vest i 50 år

Det er 50 år siden juristutdanningen startet ved Universitetet i Bergen og i festskriftet «Rett i vest» er det refleksjoner og ulike blikk på både fortid, nåtid og fremtid for utdanningen. Og for en utvikling det har vært; da studiet startet i 1969 var det 272 studenter. I dag har fakultetet 2500 studenter.

Professor Jørn Øyrehagen Sunde er blant bidragsyterne i festskriftet. Han skriver om hvordan det på 1960-tallet ble et økende behov for personer med høyere utdanning generelt og med jusutdannelse spesielt. Det var for eksempel mangel på både politifullmektiger og dommerfullmektiger, noe som bekymret blant andre justisminister Elisabeth Schweigaard Selmer. For å sikre en bedre rekruttering til jusutdanningen ble ad-hoc-jusstudiet i Bergen, etter mye om og men, erstattet av en Rettsvitenskapelig seksjon under Humanistisk fakultet. Og slik begynte det.

4. september 1969 var den første gang professorer, lektorer og studenter var samlet i femte etasje i Aasegården i Lars Hilles gate til semesterstart ved Universitetet i Bergen, skriver stipendiat Brage Thunestvedt Hatløy. Til stede var de juridiske instituttenes to første professorer, Arvid Frihagen og Axel Hærem, lektorene Sverre Tønnesen, Alf Bruland og Jan Fridthjof Bernt – og et fullsatt auditorium med studenter. Interessen var stor, det var ikke sitteplasser til alle og stoler måtte hentes fra kontorene.

Professor emeritus Kai Krüger skriver om den første tiden, fram til eget hus på Dragefjellet fra midt på nittitallet, at det var en rekke provisoriske løsninger for undervisningslokaler, lesesaler og kontorer. Manuskripter måtte skrives på private skrivemaskiner og telefontjenester var underlagt begrensninger – bare instituttstyrerne disponerte direkte linje ut den første tiden. Til tross for mange praktiske utfordringer, Krüger beskriver en eventyrlig og minnerik oppbyggingstid og et fagmiljø i sterk vekst – «fra den spede start til dagens fagsterke fakultet». Fagmiljøet hadde en blomstrende tid gjennom 70-tallet og siden 1980 har jussen vært eget fakultet ved UiB.

Nåværende dekan Karl Harald Søvig – som påpeker at fakultetet hele tiden har vært blant universitetets minste målt i økonomi, men blant de største målt i antall studenter – skriver i festskriftet at det naturlig nok er lettere å reflektere over de femti årene som er gått enn å spå utviklingen frem mot neste jubileum. Det virker likevel klart at digitalisering og kunstig intelligens vil prege også juristutdanningen, med nye muligheter for samhandling mellom lærere og studenter. Han tror også at immaterielle rettigheter i vid forstand vil få en større plass. Og at utdanningen kanskje i større grad vil rettes mot å utvikle rettsregler og å analysere hvordan de virker i samfunnet.

Vi gratulerer juristutdanningen ved Universitetet i Bergen med jubileet – og benytter anledningen til å ønske våre lesere en god jul og et godt nytt år!

Ole-Martin Gangnes
redaktør

Redaktør
Ole-Martin Gangnes
omg@juristen.no

Annonseansvarlig
Per-Olav Leth – Storybold
per.olav@storybold.no
Tlf.: +47 918 16 012

Journalist
Tore Letvik
tl@juristen.no

Design / layout
Inge Martinsen – 07 Media
inge.martinsen@07.no

Journalist
Tuva Bønke Grønning
tbg@juristen.no

Følg oss på Facebook

Tips redaksjonen
redaksjonen@juristen.no
mob. 48 24 83 52

Ved adresseendring
Logg inn med ditt medlemsnummer på juristforbundet.no for å endre.

Andre – send ny adresse til medlem@juristforbundet.no

Redaksjonen forbeholder seg retten til å redigere eller forkorte innlegg.

Juristen arbeider etter redaktørplakaten og er en del av

Fagpressen F
OPPLAGSKONTROLLERT

Forsidefoto
Colourbox

Teknisk produksjon
07 Media – 07.no

Innsendt stoff til neste nummer må være redaksjonen i hende innen 20. januar 2020.

Redaksjonen avsluttet 2. desember 2019.

Utgiver
JURISTFORBUNDET

MILJØMERKET TRYKKSAK 07 MEDIA – 2041 0379

Legal Tech og digitalisering

Trender som

I 2019 har legal tech, kunstig intelligens og digitalisering i jurist- og advokatbransjen vært diskutert mer enn noen gang. Ved universitetene får jusstudentene mer oppdaterte fag og både det offentlige og advokatbransjen tar stadig i bruk nye digitale verktøy.

Tekst: Tuva Bønke Grønning

Vi har spurt sju eksperter om hvilke trender de tror vil prege året som kommer og om hva juristene og advokatene bør følge med på og holde seg oppdatert på.

Nye jusroboter og rettsteknologiskandaler

Malcom Langford er professor ved juridisk fakultet ved UiO og leder prosjektet «Den digitale jurist». Den store interessen for fag som rettsteknologi og «Robot Regulation» *viser behov* for satsningen, mener den engasjerte professoren. Han kommer med sju spådommer for 2020:

1. Det bli minst en ny jusrobot i offentlig sektor som skaper eller fatter vedtak automatisk
2. Utenlandsk rettsteknologi vil slå dypere rot i advokatbransjen, men vi vil se minst et spennende nytt norsk produkt
3. Domstolkommisjonen vil foreslå en veldig optimistisk automatiseringsagenda for domstolene. Men lite vil skje siden regjeringen ikke vil investere i rettsteknologi – til tross for en splitter ny AI-strategi fra regjeringen
4. Det blir en debatt om den nye advokatloven og hva en advokat er i vår digitaliseringsalder
5. Vi får vår første rettsteknologiskandale i offentlig eller privat sektor. I Australia hadde de nylig

vil prege 2020

en skandale som lignet på Navskandalen i Norge, men som skjedde på grunn av algoritmer, ikke mennesker

6. I noen prosjekter vil det bli brukt masse penger, men med få resultater fordi man glemte å inkludere en jurist i teamet
7. Det globale markedet for rettsteknologi vil nå 20 milliarder amerikanske dollar

Mer opptatt av problemene teknologien skal løse

Merete Nygaard sa for tre år siden opp advokatjobben for å starte Legal Tech-firmaet Lawbotics for blant annet å utvikle softwaretjeneste for dokumenthåndtering.

De siste to årene har også firmaet arrangert Legal Hackathon i samarbeid med Quesnay, Juristenes Utdanningssenter, Gyldendal, advokatfirmaene Hjort, Selmer, Haavind og BAHR, Juridisk fakultet ved UiO og OsloMet.

Nygaard mener det nylige avholdte «tech torget», hvor advokater møtte IT-bedrifter, viser at interessen er stor blant mange jurister og advokater å holde seg oppdatert rundt hvilke digitale verktøy som er tilgjengelig for å støtte dem i deres arbeid.

– Mange jurister er i ferd med å bli mer «tech savy» og virker oppriktig nysgjerrige på hvordan slike verktøy både kan hjelpe dem i sin arbeidshverdag, og bidra til en bedre tjeneste for sine klienter, sier Nygaard.

Hun tror enda flere vil interessere seg for slike verktøy i 2020 og starte med å ta flere verktøy i bruk.

– Jeg tror det blir mindre snakk om «kunstig intelligens» og teknologiene i seg selv – og mer snakk om hvilke problemer teknologien skal løse.

Økende press fra klienter

Tale Skjølsvik er prodekan ved OsloMet. Hun er professor i teknologiledelse og har en doktorgrad i strategi fra BI. Skjølsvik jobbet i fjor med å lage en global database over «legal tech» oppstartsselskaper.

Skjølsvik tror 2020 vil preges av videreutvikling av maskinlæringsløsninger, med stor sannsynlighet også med tidlige løsninger på norsk.

– På verdensbasis er det en kraftig

utvikling innen oppstartsbedrifter fokusert på «legal tech». I Norge går denne utviklingen tregere, men det er grunn til å tro at vi vil få flere oppstartsselskaper som ønsker å utfordre bransjen basert på teknologi, sier hun.

Skjølsvik peker på at det er en viktig utvikling at stadig flere selskaper som DNB, Equinor, og nå sist Handelsbanken, etterlyser en utvikling og nytenking innen betalingsmodeller og stiller økende krav til innovasjon og nytekning.

– Det vil med stor sannsynlighet være økende press fra klientsiden når det gjelder teknologi, alternative betalingsmodeller og mangfoldig personsammensetning i teamene som skal levere, sier professoren.

Skjølsvik mener det er viktig for juristene å oppdatere seg på de seneste

teknologiske løsningene – uavhengig av hvilken teknologi de er basert på. Hun understreker samtidig viktigheten av å ikke glemme å dra full nytte ut av de løsningene som allerede finnes.

- Verdien i teknologien ligger i mange tilfeller ikke i innovasjonsgraden, men i verdiskapingspotensialet i bruk, sier hun.

- Samtidig har mange jurister og advokater utviklet en stadig større interesse for teknologi og nye løsninger, og satt i gang innovasjons- og kompetanseutviklingstiltak som gir håp om at advokatbransjen vil klare å omstille seg, og å ta i bruk teknologi i den grad den skaper verdi.

Automatiserte avgjørelser og risikovurderingsmetodikk

Haakon Hertzberg er assisterende direktør for kunnskapsavdelingen i Arbeids- og velferdsdirektoratet / Nav. Han har tidligere i år jobbet med å få på plass det han kaller et «høykompetent digitalt in-house jussmiljø» som skal sørge for at NAV sin digitale utvikling skjer innenfor lovens rammer og blir rettssikre løsninger.

– Jurister og advokater må følge med på digitaliseringen som pågår og gjøre seg klar til å jobbe tverrfaglig og bygge inn rettslige garantier, for eksempel personvern, i tekniske løsninger, sier Hertzberg.

Han mener automatisering av saksbehandlingen byr på mange spennende problemstillinger for jurister, ikke minst dersom vi skal forstå og overprøve automatiserte avgjørelser.

Prinsippene for innebygd personvern er et godt eksempel på nye krav til den juridiske profesjonen, mener han.

– Kravene må operasjonaliseres i et miljø jurister og advokater ikke er vant til å operere i. Det krever kjennskap og forståelse både til utvikling av datakode og design av IT-prosesser.

– Vi ser også et stort behov for fornyet kompetanse på avtalestrukturer, blant annet skykontrakter. Risikovurderingsmetodikk blir viktigere og viktigere også for jurister. Med andre ord spennende tider for juristene i tiden fremover.

Automatisering mer utbredt i advokatbransjen

Lars Ulleberg Jensen er partner i Wikborg Rein. Advokatfirmaet vant i våres Advokatforeningens Talentpris for å være ledende med sin satsning på teknologi og digitalisering. De fikk blant annet ros for å tenke nytt og for hvordan de involverer unge talenter.

Ulleberg Jensen forteller at de i tråd med sin strategiske satsing på digitalisering de siste årene blant annet har testet verktøy knyttet til automatisering av due diligence-prosesser.

De har også benyttet slike verktøy i konkrete oppdrag.

– På bakgrunn av forbedringene vi har sett i denne typen verktøy den siste

tiden, tror vi at 2020 kan bli året hvor aktiv bruk av slike verktøy blir mer utbredt i advokatbransjen, sier han.

– Samtidig har programvare som lover å bruke AI (kunstig intelligens) til juridiske vurderinger stort sett vist seg å være verktøy som kun automatiserer prosesser, og vi tror derfor det fremdeles er noen år til AI faktisk kan brukes til annet enn helt enkle vurderinger.

Tech gir muligheter, jobben må du gjøre selv

Christopher Helgeby er direktør i advokatfirmaet Hjort, og har tidligere vært leder for kunnskap og teknologi i BAHR.

Helgeby tror Legal Tech-løsninger i større grad vil nå massemarkedet i 2020.

– Det gjør det enklere for mindre og mellomstore firmaer å konkurrere, sier han.

– Kunstig intelligens for juridiske tjenester vil miste litt av glansen sin,

mens selvhjelp-tjenester vil begynne å vise sitt potensiale.

Helgeby oppfordrer jurister og advokater til å være forberedt på nye måter å jobbe på.

– Legal Tech gir bare muligheter, jobben må du gjøre selv. Vær nysgjerrig, og klar for å gjøre ting du ikke har gjort før.

Vil gå fra spekulasjoner til konkrete erfaringer

Joachim Benno er leder av JF-P Tech Forum (Tech-forumet i Juristforbundet – Privat). Han peker på at kunstig intelligens, IoT-applikasjoner, «virtual and augmented reality», ansiktsgjenkjenning, datadeling mv. vil medføre større endringer – muligheter og utfordringer – enn de fleste av oss kan forestille seg.

– I et større perspektiv vil dette påvirke samfunnsstrukturer, arbeidsliv, næringsliv, helse og omsorg, demokratiske prosesser, nasjonaløkonomier, internasjonale relasjoner og mer dertil. Uansett hvilke fremtidsscenarier som kan forventes å slå inn, vil 2020 fortsatt preges av den digitale utviklingen og den økende bruken av kunstig intelligens, sier han.

Benno sier at mens vi i 2019 så en rekke politiske initiativ, digitale forretningsstrategier og forskjellige organisasjoners og faggruppers engasjement omkring den teknologiske utviklingen, vil vi i 2020 se at spekulasjoner om framtid og samfunnsutvikling så smått kan begynne å overgå til diskusjoner og vurderinger av konkrete erfaringer.

– Erfaringer ut fra den enkeltes bruk, det offentliges implementering av nye løsninger og næringslivets realisering av digitale forretningsstrategier. Forhåpentligvis vil dette etterhvert også innebære at de faglige og politiske diskusjonene i høyere grad vil gå fra å være til dels nødvendig problemidentifiserende, til å bli mer konkret løsningsorienterte.

Han trekker fram at regjeringen i løpet av kort tid vil legge frem sin nasjonale strategi for kunstig intelligens.

– Det kan forventes at denne vil beskrive en nåsituasjon og en ønsket utvikling på et overgripende plan. Herunder behov for både stimuleringstiltak og rammebetingelser for å motvirke negative konsekvenser for individ og samfunn. Dette vil danne grunnlag for mange diskusjoner i det kommende året.

Benno sier juristprofesjonen spiller en sentral rolle i utviklingen og JF-P Tech Forum aktivt vil virke for en opplyst debatt om temaer som berører både Juristforbundets medlemmer og samfunnet i stort.

– I tillegg til ovennevnte nasjonale strategi for kunstig intelligens, er det flere områder det vil være relevant å følge opp nærmere for forumet, sier han og nevner:

- Utviklingens konsekvenser for den juridiske profesjonen (det tverrfaglige perspektivet og hvilke eventuelle endringskrav dette stiller på både utdanning og juridisk rådgivningsvirksomhet)
- Harmonisering og effektivisering av regelverk
- Nærings- og individperspektiv på deling av data
- Ansiktsgjenkjenning
- Tilgang til immaterielle rettigheter
- Samfunnsperspektiv på tillit og sikkerhet i demokratiske systemer og prosesser

– Vi gleder oss til spennende samarbeid med andre engasjerte faggrupper og organisasjoner på området. Dette er ikke tiden for isolerte initiativer innenfor faggrupper, men heller for tverrfaglig samarbeid og tverrfaglige diskusjoner, noe Juristforbundets Tech Forum vil virke aktivt for sier Joachim Benno.

Ønsker innspill om legal-tech til ny advokatlov

F.v. statssekretær Kristoffer Sivertsen (Frp), stipendiat Runar Hilleren Lie, professor Malcolm Langford, professor Kristin Bergtora Sandvik, Tale Skjølsvik (prodekan Oslo Met) og studiedekan Erling Hjelmeng.

– Legal-tech er et viktig tema vi må ta med inn i arbeidet med den nye loven, sier statssekretær Kristoffer Sivertsen.

Tekst: Ole-Martin Gangnes

Statssekretær Kristoffer Sivertsen ønsket innspill til arbeidet med ny advokatlov da han i november møtte legal-tech miljøet ved UiO.

NOU-en «Advokaten i samfunnet» ble lagt frem i mars 2015, men en ny advokatlov har latt vente på seg. Nå er arbeidet med lovforslaget i gang i Justisdepartementet og Regjeringen har sagt at den vil legge frem forslag til ny lov i inneværende stortingsperiode.

I november besøkte statssekretær Kristoffer Sivertsen i Justis- og beredskapsdepartementet juridisk fakultet ved Universitetet i Oslo for å få innspill om i hvilken grad den teknologiske utviklingen, med digitalisering og kunstig intelligens, må tas hensyn til i arbeidet med ny advokatlov.

NOUen fra 2015 behandler ikke dette spørsmålet i særlig grad – utviklingen skjer i et tempo som gjør det nødvendig å få et oppdatert bilde, forklarte Sivertsen og påpekte at ny advokatlov må legge til rette for å satse på innovasjon innen juridiske tjenester. Både mulighetene og utfordringene er mange.

– Legal-tech er et viktig tema vi må ta med inn i arbeidet med den nye loven.

CELL og den digitale jurist

Departementet har derfor bestilt en egen utredning om legal-tech fra Copenhagen Economics, men ønsker flere innspill, som orienteringen fra UiOs CELL-miljø.

CELL, en forkortelse for «Centre on Experiential Legal Learning", er et ressurssenter ved fakultetet som ser på hvordan fakultetet kan videreutvikle jusstudiet og ta opp i seg teknologiutviklingen. Prosjektet «Den digitale jurist» inngår i CELL.

CELL ledes av professor Malcolm Langford, som var blant dem som møtte Sivertsen.

Statssekretæren, som selv er jurist, møtte også blant andre studiedekan Erling Hjelmeng, professor Kristin Bergtora Sandvik, Tale Skjølsvik (prodekan Oslo Met) og stipendiat Runar Hilleren Lie.

Dessuten fortalte studentene Inge Sandstad Skrondal og Christiane Hunsbedt om hvordan de gjennom faget «Kunstig intelligens og juss»,

som er en del av prosjektet «Den digitale jurist», hadde utarbeidet et program om arv.

Nasjonalt perspektiv

Under møtet på fakultetet fikk statssekretær Kristoffer Sivertsen en rekke innspill om mange ulike temaer – som sikkerhet, personvern og betydningen av å ikke miste et nasjonalt perspektiv på legal-tech.

> *I dag skjer mye av utviklingen engelskspråklig og tilpasset annen lov og annen tankegang*

– I dag skjer mye av utviklingen engelskspråklig og tilpasset annen lov og annen tankegang. Vi må ta med oss egne rettslige verdier inn i legal-tech, sa professor Kristin Bergtora Sandvik.

Mener det må vurderes utprøving av kunstig intelligens i «trygge rom»

I et «trygt rom» kan virksomheter teste ut innovative produkter og tjenester – uten umiddelbart å pådra seg de regulatoriske konsekvenser av aktiviteten.

Tekst: Ole-Martin Gangnes

JF-P Tech Forum, som er oppnevnt av Juristforbundet – Privat, skal følge den teknologiske utviklingen og vurdere konsekvenser for samfunnet, juristprofesjonen og fremtidens juridiske arbeidsoppgaver.

Nå har JF-P Tech Forum kommet med innspill til regjeringens arbeid med nasjonal strategi for kunstig intelligens (KI).

Innspillet er ført i pennen av Joachim Benno (leder av JF-P Tech Forum) og Christian Bendiksen (partner i Brækhus Advokatfirma og medlem av JF-P Tech Forum)

Digitalisering med tiltakende bruk av KI, og tempoet i utviklingen skjer i, stiller politikere, lovgiver, statlige og kommersielle interesser overfor store utfordringer påpeker forumet.

«Politikere forventes å iverksette en politikk som så vel fremmer teknologisk utvikling, investeringsinsentiver og nasjonal konkurransekraft, og som samtidig ivaretar etiske hensyn og personvern.

Lovgiver utfordres på å finne nye hensiktsmessige måter å manifestere gjeldende interessebalanser på, slik at utilsiktede og unødvendige hindringer for teknologisk og markedsmessig utvikling kan unngås så langt mulig.

Kommersielle og statlige aktører sliter med «utdaterte reguleringer» som utilsiktet hindrer både utvikling og bruk av nye og mer effektive teknologiske løsninger», skriver JF-P Tech Forum.

> *En slik utprøving må nøye defineres, avgrenses, følges opp og evalueres, ikke minst i forhold til etiske hensyn og personverninteresser*

Regulatory sandboxing

For å møte disse utfordringene anbefaler forumet at den nasjonale strategien åpner for en nærmere vurdering av å ta i bruk såkalt «regulatory sandboxing» på utvalgte områder.

Med dette menes at det defineres et «trygt rom» der virksomheter kan teste innovative produkter, tjenester, forretningsmodeller og leveringsmekanismer – uten umiddelbart å pådra seg alle normale regulatoriske konsekvenser av å delta i den aktuelle aktiviteten.

«En «sandbox» vil også kunne tillate utprøving av ulike løsninger for innebygd personvern og personvern som standardinnstilling, som samtidig ivaretar KI-løsningens formål. En slik utprøving av en «regulatory sandbox» må imidlertid nøye defineres, avgrenses, følges opp og evalueres, ikke minst i forhold til etiske hensyn og personverninteresser», skriver forumet.

Etisk råd

I innspillet påpekes det også at det må sikres at det blir foretatt etiske vurderinger:

«Hvordan sikre at det ikke skjer utilsiktede forskyvinger i eksisterende interesseavveininger i kjølvannet av digitalisering og bruk av KI? Det vil her være behov for et samspill mellom bl.a. teknisk, etisk og juridisk fagkompetanse for å vurdere og løfte frem slike problemstillinger.»

Forumet støtter derfor tidligere innspill om å opprette et tverrfaglig nasjonalt etisk råd.

I innspillet foreslås det også at regjeringen nedsetter et utvalg for å gjennomgå eksisterende lovverk for å avdekke uhensiktsmessige hindringer for bruk av KI.

Dessuten at det nedsettes et utvalg for å analysere hindringer for maskinlæring i måten lov og forskrift utformes og rettsavgjørelser avsies.

Forumet mener også at regjeringen bør ta initiativ til en sektorovergripende evaluering av hvordan ulike offentlige myndighetsorganer utformer retningslinjer og veiledninger innen KI-feltet.

Fagartikkel

Tech-kommisjon
Forventer delt arbeidsmarked og flere frilansere

I Danmark anbefaler en kommisjon rammer for digitaliseringen, skriver Jan Lindgren.

Av Jan Lindgren, informasjonssjef i Juristforbundet

Den kompetansetunge danske TechDK Kommissionen har i sin første delrapport anbefalt en rekke juridiske rammer og begrensninger for digitaliseringen av så vel arbeidsliv som privatliv.

Kommisjonen, som Juristforbundets danske søsterorganisasjon Djøf tok initiativet til, er særlig opptatt av å ivareta personopplysninger og arbeidstakere innenfor plattformøkonomien, både fast ansatte med kompetansebehov og de stadig flere frilanserne.

Kommisjonen forventer at det digitaliserte arbeidsmarkedet blir oppdelt i større grad enn i dag, med langt flere frilansere. Den går derfor til det skritt å anbefale innføring av arbeidsgiveransvar for digitale plattformer.

Ansvar og åpenhet fra arbeidsgiverne

Den nye fortjenesten til plattformøkonomien innebærer, ifølge kommisjonen, en forpliktelse til å reinvestere en del av gevinsten i frilansarbeidere som skaper verdier på plattformene. Utover at plattformene skal betale skatt, bør de være forpliktet til å betale pensjon og feriepenger til den enkelte frilanser.

Det bør skapes åpenhet om inntekter og kostnader. Arbeidsgivere bør pålegges å kommunisere tydelig i enhver ansettelseskontrakt hvilke skjulte kostnader som kan være forbundet med å tilby arbeid som en midlertidig ansatt.

Livslang læring

Å sikre livslang læring for alle kan oppmuntres ved å utvide fradraget for etterutdanning til å omfatte grunn- og videregående opplæring, mener kommisjonen. Arbeidsgivere bør ha plikt til å utvikle sine ansattes kompetanse, noe som krever at arbeidsgiverne ligger i forkant av automatiseringen og den teknologiske utviklingen.

Arbeidsgiverorganisasjoner bør derfor samarbeide tett med fagbevegelsen og regjeringen. Sammen må de har oversikt over den teknologiske utviklingens konsekvenser for arbeidsmarkedet og økonomien.

Videre foreslår kommisjonen at det innføres mulighet for ett års permisjon hvert tiende år for etterutdanning/kompetanseutvikling. På denne måten kan de ansatte selv i større grad styre sine egne framtidsmuligheter. Det kan eventuelt innføres et slags klippekort for utdanning gjennom hele yrkeslivet. Kommisjonen foreslår at dette finansieres gjennom lønnssparing, evt. supplert med skattefinansiering.

Skap nye praksisplasser

Ansatte bør kunne få praksisplasser i andre bransjer enn den de er ansatt i, hevder kommisjonen.

Utover å fremme fleksibilitet og tverrfaglig forståelse, åpner en slik

ordning for mer smidige jobbskifter dersom stillinger forsvinner som følge av automatisering.

Vil hindre monopoler

TechDK Kommisionen vil hindre monopolisering av teknologibransjen. Blant foreslåtte tiltak er at offentlige konkurransemyndigheter bruker antall brukere, datamengder og oppmerksomhet som parametere for å vurdere markedsandeler og sikre nødvendig konkurranse.

Det anbefales også at mindre leverandører i markedet bør samarbeide i nettverk eller andre grupperinger for lettere å kunne konkurrere med de digitale gigantene, noe også myndighetene bør legge til rette for.

Strengere vern av persondata

Digitale reiser uten overvåkning, fri bevegelse på nett som om man var offline, er et ideal for kommisjonen. Den ønsker derfor strengere regler for datainnsamling til kommersiell bruk. Brukerne må ha et reelt, frivillig og informert valg og ha som alternativ å velge bort.

Data må deles opp slik at informasjon som er samlet inn til funksjonelle formål ikke kan brukes til kommersielle formål eller selges. Brukerne må informeres om at deres persondata blir koblet sammen med nye datasett.

Dessuten må det kreves samtykke før personopplysninger blir solgt eller gjort tilgjengelig for tredjepart. Det samme gjelder hvis de kobles sammen for å skape sensitiv informasjon. Generelt må brukerne kunne holde virksomheter ansvarlig for skadelige konsekvenser av deres datahåndtering.

Et annen forslag fra kommisjonen er at personopplysninger til kommersiell bruk skal slettes etter 12 måneder. Danmark har ingen slik begrensning i dag.

Dessuten ber TechDK Komissionen Danmark om å utvikle et sertifiseringsmerke eller legge press på EU-kommisjonen om å etablere merkeordninger så snart som mulig.

Sertifiseringen skal gjøre det mulig for brukerne å vurdere GDPR-kvaliteten hos virksomheten før de gir fra seg personopplysninger.

Det foreslås at Danmark skal ha forrang for resten av EU og utvide merkeordningen til offentlig sektor og til organene i gråsonen mellom private og offentlige organisasjoner som forsyningsselskaper.

TechDK Kommissionen er opprettet ved siste årsskifte etter et initiativ fra Juristforbundets danske søsterorganisasjon Djøf. Kommisjonen skal diskutere og komme med synspunkter på hvordan danske verdier skal kobles med den teknologiske utviklingen, der samfunnshensyn skal gå foran teknologien. Den består at sentrale samfunnsaktører med bred kompetanse på området. Les mer om TechDK Kommissionen på www.djoef.dk.

Tariffkonferansen 2020

Kurs for tillitsvalgte

Målgruppe: Tillitsvalgte i alle sektorer

Fra: 3. mars 2020 kl 10.00
Til: 4. mars 2020 kl 14.00
Sted: Hotel Bristol, Oslo

Kursnummer: 2020658

Påmeldingsfrist: 19. desember 2019

Meld deg på tariffkonferansen 2020 og bli oppdatert på aktuelle problemstillinger innen forhandlinger, tariff og arbeidsliv.

På konferansen kan du også delta i diskusjoner inn mot hovedoppgjøret 2020

Påmelding: www.juristforbundet.no/tillitsvalgt
Spørsmål: kursdeltager@juristforbundet.no | 915 55 268

Eventuelt forfall må meldes snarest mulig og senest to uker før kursstart.
I motsatt fall vil det påløpe et gebyr på kr 500,-. Dette gjelder ikke ved sykdom.

Fagartikkel

Konkurransevridende effekter av essensielle patenter for tingens internett

Fra perspektivet til en komponentprodusent

Av Marianne Frydenlund, Legal Director i Nordic Semiconductor ASA og medlem av JF-P Tech Forum

Det har lenge vært snakk om IoT- eller tingenes internett – og du begynner kanskje å merke at flere og flere ting rundt deg og i huset kan kobles opp mot din smarttelefon. Det kan være du kobler deg opp mot en sparkesykkel på vei til jobb, og setter på stekeovnen på vei hjem så den er varm til du er hjemme.

Men lite tenker du nok på at måten tingene kommuniserer på er basert på standarder, og at bak teknologien som standarden regulerer sitter det mange små og store selskaper med patenterte oppfinnelser som høster lisenspenger for bruken din. Måten lisensieringen av disse patentene foregår på, skaper kritiske utfordringer for komponentprodusenter.

Med den fjerde generasjonen (4G) av radioteknologier lansertes tre nye teknologistandarder som lar ting kommunisere direkte over internett. Kommunikasjonen trenger ikke lenger gå via mobiltelefon, slik for eksempel en pulsmåler må levere informasjon til mobilen etter løpeturen. I stedet går signalene om nærmeste basestasjon og den teleoperatør du bruker, noe som øker rekkevidden betraktelig.

De tre nye teknologistandardene er avhengig av en rekke patenterte oppfinnelser for å fungere. Slike nødvendige patenter kaller vi standard essensielle patenter. Implementerer man standarden uten tillatelse (lisens) vil patentet være krenket.

Nordic Semiconductor designer og får produsert radiochiper, som er den komponenten som gjør trådløs kommunikasjonen mulig. Chipene danner selve ryggraden i tingenes internett. Sporing av dyr er et godt eksempel: Med en liten chip med GPS-funksjonalitet i øremerket på reinsdyrene, kan eieren vite hvor hvert enkelt dyr i flokken er til enhver tid.

Patentlovgivning som gjelder verden over gir eier av et patent rett til å forby andre å lage, bruke, tilby for salg eller selge en ting som bruker den patenterte oppfinnelsen. Den som uten tillatelse bruker patentert teknologi, risikerer at produktene blir stoppet for salg og store erstatningskrav fra patenthaverne. De største patenthaverne er de store leverandørene til telekomindustrien som Ericsson, Nokia og Qualcomm.

Ved å standardisere 4G løsningene, skal det bli mulig for hele bransjen å bygge utstyr som kan kommunisere på 4G nettet. Når standarden likevel kan inneholde teknologi som er patentbeskyttet, er det fordi standardorganisasjonen krever at innehaverne av patenter inngår en avtale med organisasjonen der de forplikter seg til å gi lisenser til alle som ønsker det på rettferdige, rimelige og ikke-diskriminerende vilkår (eng. FRAND).

Problemet for komponentprodusenter oppstår når eierne av disse patentene likevel ikke lisensierer alle som ønsker å implementere standardene. Patenthaverne vil ofte bare gi lisens for sluttproduktene, som smarttelefoner eller smarte måleenheter for gass, vann og strøm. Dette begrunnes med at sluttproduktene implementerer

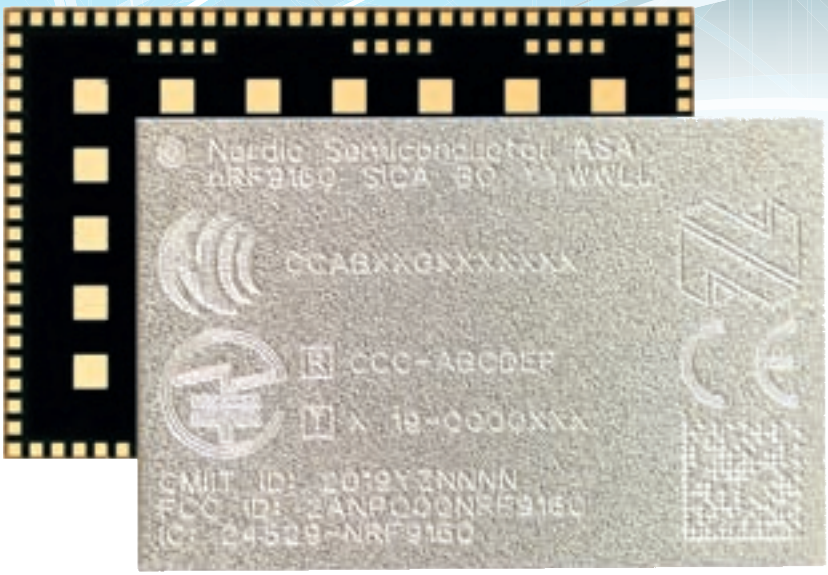

> *Igjen sitter kinesiske firmaer som verken bryr seg om patentovertredelser eller overeksponering av risiko*

flere patenter, og dermed er praktisk for patenthaver. Det er også et faktum at prisen på sluttproduktet er høyere enn på komponentene som inngår, slik at det er mulig for patenthaverne å kreve en høyere lisensavgift.

Når patenthaverne ikke tilbyr lisenser på komponentnivå, kan ikke komponentprodusenter som Nordic Semiconductor garantere overfor kundene sine at ingen tredjeparts patenter krenkes, selv om vi leverer komponenter i henhold til en standard. Kundene må ha tilgang til teknologien for at produktene deres, måleenheter eller sporingsutstyr, skal kommunisere med internett.

Denne praksisen har en patentrettslig, avtalerettslig og konkurranserettslig side.

De *patentrettslige* problemene ligger for det første i at patentet gjelder selve kommunikasjonsteknologien, og ikke den konkrete bruken av sluttproduktet. Ved at patenthaver kun lisensierer sluttproduktet får de mer betalt for bruken av produktet enn den patenterte oppfinnelsen skulle tilsi.

Det andre er at patenthaver kun kan kreve én lisens. Når det først er gitt lisens til en oppfinnelse som ligger i komponenten, er all senere bruk av produkter som inneholder komponenten lovlig (patentretten konsumeres).

Det *avtalerettslige* problemet ligger i bruddet med formålet med FRAND-avtalen, nemlig å sette andre enn patenthaverne i stand til å levere produkter som etterlever standarden, og derfor bruker patentene.

Det *konkurranserettslige* problemet ligger i at det er patenthaverne som legger føringer for hvem som skal kunne konkurrere effektivt i markedet. Ved at de velger hvem i verdikjeden som skal få tilgang til patentene, velger de også hvem skal kunne etterleve patentreglene. Begrunnelsen patenthaverne bruker er at de har «freedom to contract», og at dette betyr at de ikke må lisensiere alle i verdikjeden.

Å nekte å gi lisenser, særlig under en FRAND forpliktelse, kan være brudd på konkurransereglene både i EU og i USA. Det pågår en rettsprosess i USA om Qualcomms lisenspraksis, der domstolen i førsteinstans i mai i år fant at praksisen med å nekte lisens til komponentprodusenter, var ulovlig. Det endelige utfallet er fortsatt usikkert da saken er anket. Å gi en garanti for skadesløsholdelse hvor man selv ikke er i posisjon til å skaffe seg nødvendige rettigheter, er uforsvarlig i en risikosammenheng, og for en komponentprodusent som selger komponenter med lav stykkverdi, vil den være umulig å ta. Og selv om vi ikke skulle gi en slik garanti, vil salget av chiper vi vet lider av rettsmangler kunne etablere et forsettlig kontraktsbrudd, eller i det minste være grovt uaktsomt. Vi er derfor transparente med kundene våre om problemene.

For at innovasjon og teknologisk utvikling skal skje innen IoT i Europa, må det gis lisenser for standard essensielle patenter til komponentprodusenter, på rettferdige, rimelige og ikke-diskriminerende vilkår. Med 5G vil kapasiteten og mulighetsrommet for IoT-applikasjoner øke betraktelig. Dersom denne konkurransehemmende praksisen som de store patenthaverne har etablert seg får fortsette, og opprettholdes også for fremtidige teknologistandarder, vil de skvise ut Nordic Semiconductor og andre europeiske selskaper fra markedet.

Igjen sitter kinesiske firmaer som verken bryr seg om patentovertredelser eller overeksponering av risiko. Til denne *politiske* siden av saken håper vi å få litt drahjelp av norske og europeiske myndigheter.

Fagdag i Sjøfarsdirektoratet

I november ble Juristforbundet i Sjøfartsdirektoratet sin fagdag arrangert for tredje gang. Tema var «arbeids- og levevilkår på skip». Fungerende sjøfartsdirektør Lars Alvestad åpnet fagdagen, og advokat Terje Hernes Pettersen fra Norsk Sjømannsforbund, professor Sigmund Simonsen fra Høgskolen på Vestlandet (HVL) og seniorrådgiver ved Sjøfartsdirektoratet Haakon Storhaug holdt foredrag som blant annet satte fokus på regelverk knyttet til arbeids- og levevilkår, historikk, relevant rettspraksis, lovvalg og jurisdiksjon i arbeidsforhold, samt arbeidskontrakter og kapteinens ansvar om bord.

– Vi fikk også høre litt om Juristforbundet sentralt og deres arbeid med pågående saker fra nestleder i Juristforbundet – Stat, Anne C. Wikman Opheim. Styret er glade for en lærerik fagdag, og for det gode oppmøtet fra både interne og eksterne. Vi vil rette en stor takk til alle som bidro til at dagen kunne gjennomføres, skriver styret.

F.v. Kristin Egenberg (styret NJ), Iselin Landa Osmo (styret NJ), Sigmund Simonsen (HVL), John Kristian Spångberg (styret NJ), Terje Hernes Pettersen (Norsk Sjømannsforbund), Anne C. Wikman Opheim (NJ-stat) og Haakon Storhaug (Sjøfartsdirektoratet) (Foto: Marit Nilsen/ Sjøfartsdirektoratet)

Europeisk justispris delt ut i Norge

Europarådets pris «Crystal Scale of Justice» ble delt ut i Oslo i oktober. Det var Slovenia som vant prisen for sine rettssikkerhetstiltak. Prisen blir delt ut annenhvert år til et europeisk land som har satt i gang gode og innovative tiltak for å øke rettssikkerheten. Det er Europarådet som deler ut prisen til et av sine 47 medlemsland. I år var Norge vertsland for prisutdelingen som samler en rekke internasjonale gjester. Rettssikkerhetstiltak i Belgia, Nederland, Spania og Slovenia var nominert. Et seminar om dommeres rolle i meglingsprosesser var også en del av markeringen. Fra Norge deltok tingrettsdommer Heidi Heggdal, som snakket om rettsmekling i Norge.

Slovenia fikk prisen Crystal Scale of Justice – her sammen med presidenten i CEPEJ og leder av juryen (Foto: Iwar Arnstad)

Milliongebyrer for GDPR-brudd i Europa

Datatilsynsmyndighetene i Tyskland og Østerrike har utstedt gebyrer på henholdsvis 18 og 14,5 millioner euro i to saker om brudd på databeskyttelse, ifølge danske K-News. I Tyskland gjelder det en sak mot boligselskapet Deutsche Wohnen. De får milliongebyret etter at de ikke rettet opp i forhold som ble påpekt allerede i juni 2017. En kontroll i mars i år viste at forholdene bestod. Deutsche Wohnen skal i lang tid lagret lønnsslipper, selvangivelser, utdrag av ansettelses- og utdannelseskontrakter, skatteinformasjon, informasjon om sosiale forhold, helseinformasjon og kontoutskrifter. Dette uten at beboerne var informert eller at det var innhentet tillatelser. I Østerrike hadde postvesenet laget politiske profiler på kunder ved å analysere personopplysninger. Disse ble så tilbudt solgt som en tjeneste til politiske partier med tanke på målrettet markedsføring. Postvesenet hadde heller ikke tillatelse til å behandle opplysninger om hvor ofte pakker ble levert til hver enkelt adresse eller hvor ofte kunder skiftet adresse, melder K-News.

Vil si nei til avdelingsseminarer i utlandet

Det er Khrono som omtaler tiltaksplaner for å kutte klimautslipp som er foreslått ved Universitetet i Bergen (UiB) og Universitetet i Oslo (UiO). Ved UiB skal ikke hele avdelinger kunne legge interne møter og seminar til steder man må fly til. – Det skal være helt spesielle grunner til at man skal kunne reise til utlandet for slike ting. Det kan være dersom man jobber med internasjonalt arbeid og skal på en europeisk kongress, sier universitetsdirektør Kjell Bernstrøm til Khrono. – Vi strammer til. Enkeltpersoner kan gjøre det, men ikke hele avdelinger, sier han. Ifølge Khrono har det også blitt diskutert å pålegge ansatte å ta tog mellom Oslo og Bergen, men det blir foreløpig ikke foreslått. Når det gjelder parkeringsplasser ved UiB, skal det kuttes kraftig i disse. Ved UiO er det foreslått å redusere antall flyreiser med ti prosent neste år og se på andre reisemetoder enn fly.

40 prosent sliter med å forstå det offentliges vedtak i enkeltsaker

«Det gjenstår arbeid med klart språk i det offentlige», heter det i den siste innbyggerundersøkelsen fra Difi. Innbyggerundersøkelsen gjøres annethvert år, og er en av de største undersøkelsene av forvaltningen i Norge. Undersøkelsen skal gi et bedre grunnlag for å vurdere utviklingen av offentlige tjenester på tvers av sektorer. 31 prosent er enige i at det offentliges vedtak i enkeltsaker er lette å forstå, mens 40 prosent er uenige i dette. Det er 38 prosent som mener det offentlige legger vekt på å lage lover og forskrifter som har et klart og forståelig språk, mens 39 prosent er uenige i det. «Kvaliteten på offentlige tjenester oppleves som god. Mange synes likevel det er mye plunder og heft i møtet med det offentlige», skriver Difi.

ser tilbake

50 år siden

«Justisdepartementet tar sikte på i første halvår 1970 – som en prøveordning – å avvikle kurser for behandling av økonomiske straffesaker»

(En ukes kurs for embetsmenn)

40 år siden

«Man hadde ingen tro på at et mer praktisk orientert studium ville kvalifisere bedre for de oppgaver som møter juristen i arbeidslivet»

(Juristforbundet ønsker ikke å endre jusstudiet)

30 år siden

«Det er en vanskelig oppgave å utøve en virksomhet som ligger i grenselandet mellom forvaltning og rettspleie. Samtidig som man må søke å unngå direkte kollisjonskurs med den sittende regjering må man ikke vise unnfallenhet og bli et viljeløst redskap»

(Tidligere riksadvokat Lauritz Jenssen Dorenfeldt)

20 år siden

«Da vi sommeren 1970 begynte å snakke om personvern var det et ukjent begrep»

(Professor Jon Bing)

Studerte 500 arbeidstakere
da de byttet til aktivitetsbaserte kontorer

Arbeidstakernes følelse av privatliv og hvor mye de beveger seg på kontoret har mye å si for produktiviteten, mener forskerne.

Tekst: Tuva Bønke Grønning

I Sverige har forskere ved Högskolan i Gävle fulgt 500 arbeidstakere i en stor bedrift i forbindelse med at de har gått over til såkalte aktivitetsbaserte kontorer.

Til danske Djøfbladet forteller en av forskerne at de blant annet fant ut at konsentrasjonskrevende arbeid naturlig nok gjøres best i en stillesone. I tillegg mener forskerne at studien viser at en av de sterkeste faktorene for høy produktivitet er medarbeidernes følelse av privatliv.

Studien har sett på fire grupper som har flyttet fra enten åpent landskap eller cellekontor til aktivitetsbaserte kontorer. De har også hatt en kontrollgruppe som ikke har byttet kontortype.

– En av de sterkeste faktorene, som relaterer seg til produktivitet, er medarbeidernes følelse av privatliv. Vi kunne også se at hvor mye du beveger deg er relatert til produktivitet, sier Helena Jahncke, ph.d. og lektor ved Akademin för hälsa och arbetsliv på Högskolan i Gävle til Djøfbladet.

Hun forteller at de mest produktive i studiet skifter mellom fire forskjellige arbeidsstasjoner.

– Men det er viktig å si at det kommer an på hvordan oppgaver du har. Du er mer produktiv hvis du finner et arbeidsmiljø som er tilpasset din arbeidsoppgave.

Forskerne jobber nå med å bearbeide de innsamlede dataene fra studien som ble avsluttet i år, men har foreløpig skrevet en delrapport.

Fra åpent til aktivitetsbasert

Et annet funn i studien er at de arbeidstakerne som flyttet fra åpent kontorlandskap til aktivitetsbaserte kontorer var mer fornøyde etter et år enn de som hadde flyttet fra cellekontorer.

Studien fant ingen forskjell i helse og fysiske symptomer som ryggsmerter ved å gå over til aktivitetsbaserte kontorer, men understreker at det sannsynligvis krever en lengre observasjonsperiode enn de har gjennomført for å kunne si noe om dette.

– Aktivitetsbaserte kontorer bygger på tillit og frihet og er den løsningen som kommer desidert best ut, og scorer høyere enn cellekontor, når det fungerer som det skal, sa Mari Skogland fra Gottlieb Pauldan Architects til Juristen i høst.

Skogland har bakgrunn som interiørarkitekt og avla i fjor sin doktorgradsavhandling ved Fakultetet for arkitektur og design ved NTNU om nettopp aktivitetsbaserte kontorlandskap.

Overlege Jan Bakke ved Arbeidstilsynet er på ingen måte like positiv. Sammen med Knut Inge Fostervold, førsteamanuensis ved Psykologisk Institutt på Universitetet i Oslo gikk han i 2017 gjennom nærmest all tilgjengelig forskning på åpne landskap og aktivitetsbaserte løsninger.

– Vi mener forskningen forholdsvis entydig viser at mange av disse løsningene ikke er gode for arbeidstakerne, sier han.

Juristforbundet kartlegger

Juristforbundet opplever også et økende antall spørsmål om temaet, og vil derfor nå kartlegge juristers arbeidshverdag for å kunne gi bedre kvalifisert hjelp og rådgivning i slike prosesser.

I midten av oktober ble undersøkelsen i første omgang sendt ut til politijuristene.

– Vi ønsker å få et bilde av hvordan arbeidsprosessene er der ute. På den måten skal vi få en objektiv beskrivelse av arbeidshverdagen, sier Marianne Børseth, nestleder for Politijuristene.

– Det virker som om man tror det er åpne kontorlandskap som skal løse de arbeidsmessige utfordringene om dagen. Vi i Politijuristene er ikke imot landskap som sådan, men man må ta innover seg at dette ikke passer for alle typer arbeidsoppgaver. Her må arbeidsgivere være villig til å differensiere og erkjenne at det fortsatt vil være behov for enekontorer.

Vinterseminar for bedriftsjurister

For medlemmer i privat sektor

Målgruppe:	**Alle medlemmer i privat sektor**
Fra:	**23.januar 2020 kl 15.00**
Til:	**24.januar 2020 kl 15.00**
Sted:	**Scandic Fornebu**
Kursnummer:	**2020902**
Påmeldingsfrist:	**20.desember 2019**

Denne konferansen er for bedriftsjurister – og advokater som ønsker å utvikle seg, lære mer, utvide nettverket og diskutere med andre interne juridiske rådgivere. Vi har med oss ledende spesialister som vil gi oss en den årlige oppdatering på aktuelle rettsområder for bedriftsjurister, som blant annet kontraktsrett, compliance, selskapsrett og GDPR.

Videre tar vi et steg inn i Cyber Space med Nasjonal Sikkerhetsmyndighet og de nye krav som kommer i sikkerhetsloven for private virksomheter. Det blir også et bedriftsbesøk på Engineerium på Fornebu, hvor Aker Solutions vil gi oss et innblikk i hvordan deres juridiske avdeling arbeider. Det blir også både omvisning og vinsmaking før festmiddag på Scandic Fornebu.

Deltakelse inkludert festmiddag og overnatting på Scandic Fornebu: 3 850 kroner. Prisen er den samme om du velger å overnatte eller ikke. Reiseutgifter betales selv.

Se mer informasjon og fullt program på
www.juristforbundet.no/kurs/vinterseminar

Påmelding: **www.juristforbundet.no/kurs/vinterseminar** Spørsmål: **kursdeltager@juristforbundet.no**

Påmeldingen er bindende, og eventuelt forfall må meldes innen påmeldingsfristens utløp. Dette gjelder ikke ved sykdom.

– Tror mange nå vil engasjere seg for å synliggjøre betydningen av juridisk kompetanse

Anne Opheim. (Foto: Tore Letvik)

Anne Opheim er tillitsvalgt for juristene i NAV. Hun forteller om en utfordrende tid i etaten.

Tekst: Tuva Bønke Grønnig

Det har gått en drøy måned siden den såkalte NAV-saken, trygdeskandalen, EØS-saken – den fikk fort mange navn – sprakk og vi fikk vite at minst 48 personer er feilaktig dømt for trygdesvindel.

Siden har det vært daglige nyhetssaker om granskninger, beklagelser, skyldfordeling, ofrene og meninger om hvordan det kunne gå så galt.

Stortinget, regjeringen, NAV og påtalemyndighetene har alle beklaget og sagt de skal gjøre alt de kan for å rette opp urett som er begått mot de uskyldig dømte. «Følgesfeil etter følgesfeil» kalte Curt A. Lier, tidligere president i Juristforbundet det i november.

Utfordrende for NAV-jurister

– For oss i NAV er det en veldig utfordrende tid, sier Anne Opheim.

Som leder for Juristforbundet i Arbeids og Velferdsetaten har hun de siste ukene fått mange henvendelser fra medlemmer som jobber i NAV. Hun forteller at saken engasjerer medlemmene, og at de naturlig nok synes saken er utfordrende i arbeidshverdagen.

– Henvendelsene handler hvordan medlemmene opplever sin arbeidshverdag i NAV og hvordan deres kompetanse blir brukt – eller ikke brukt – sier Opheim.

– Det handler ikke minst om tanker rundt hvordan NAV kan organiseres på andre måter for å sikre at dette ikke skjer igjen. Jeg er ikke i tvil om at juristene på ingen måte har hatt tilstrekkelig og nødvendig gjennomslagskraft i NAV.

Hun understreker at det viktigste i saken er at de som er utsatt for feil får dette rettet opp i og at hver stein skal snus for å kartlegge hva som gikk galt i NAV, slik at dette ikke skjer igjen.

– Som tillitsvalgte for de fleste juristene i NAV vil styret også jobbe med å ivareta medlemmene.

– Denne saken er uten sidestykke i norsk rettshistorie, og her må vi ta vår del av ansvaret. Vi skal rydde opp, men jeg har også en klar forventning om at NAV nå ser på andre måter å organisere seg på, får fokus på kompetanse og kvalitet. I det arbeidet vil og skal vi å delta.

Vil ha debatt om juristbruk

I 2016 leverte Sintef en rapport om omgjøring av vedtak i NAV og Trygderetten. Forskerne så også her på kompetanse og kompetansebruk i NAV forvaltning og fant ut at 61 prosent av juristene på tidspunktet jobbet i fem forvaltningsenheter.

Videre fant de at de tre enhetene med høyest andel jurister er de enhetene som har færrest saksområder.

«Ikke skiller de seg ut ved at de har mer krevende saksområder enn andre enheter heller. Faktisk er det slik at enkelte forvaltningsenheter med to saksområder, inkluder «tunge» regelverk som uføretrygd, yrkesskade og barns sykdom, har en lavere andel jurister» heter det i rapporten.

Prosjektleder Roland Mandal påpeker i rapporten at fordelingen av juridisk kompetanse virker å være tilfeldig, når de kontrollerte for saksområde på enhetsnivå.

Anne Opheim i NAV mener lite eller ingenting har skjedd siden rapporten kom, og håper den pågående saken i det minste kan være med å sette søkelys på nettopp hvordan juridisk kompetanse brukes i etaten. Hun mener det ikke er tvil om at mye av saken kan forklares i svikt i hvordan jussen blir forstått og praktisert.

I tillegg til at juristene er «klumpet sammen», som Sintef rapporten peker på, mener NAV-juristene at det ikke jobbes på en kvalitativt god nok måte.

– Mange av våre medlemmer ønsker de kunne brukt den juridiske kompetansen sin mer, men i stedet brukes de som ordinære saksbehandlere. I dag er det i stor grad gruppering av ansatte hvor det ikke ses på hvilken kompetanse du har, sier Opheim.

– Nå må vi både se på hvordan juristene brukes, men også sikre at vi har rammer, regelverk og rutiner som sikrer at det ikke er mulig å gjøre slike feil som er blitt gjort.

– Må synliggjøre kompetansen

Opheim trekker frem det de kaller «rådgivende lege» i NAV som et eksempel på at kompetanse brukes riktig, og ønsker nå også «rådgivende jurister».

Juristene bør brukes både til å ha fagansvar og til regelverkstolkning, mener hun. Opheim ønsker seg også flere jurister inn i lederstillinger.

– Juristene bør jobbe med juridiske problemstillinger. Vi mener det bør på plass en rådgivende jurist på blant annet alle NAV kontor. I Nordland er det for eksempel ikke en eneste jurist på noen av NAV-kontorene, og det er jo illustrerende for hvor lite juridisk kompetanse det da er på disse kontorene, sier Opheim.

Samtidig er hun opptatt av at juristene også bør bli flinkere til å stikke seg frem og synliggjøre sin kompetanse.

– Jeg tror noen har lett for å lene seg tilbake og så si at de ikke blir sett eller får juridiske oppgaver, sier hun. Vi må vise oss frem og være tydelig på den kompetansen vi har.

– Kan ikke fortsette

Når det gjelder den såkalte «NAV-saken» mener Opheim den fortsatt bærer preg av å være uoversiktlig, og synes det er vanskelig å si noe om hva omfanget faktisk kan bli.

– Men dette er en systemsvikt, og vi kan ikke fortsette som vi har gjort. Vi vet ennå ikke omfanget, men jeg tror dette må bli starten på en større opprydding og selvransakelse i NAV.

– Hvordan skal vi rigge oss for at dette ikke skal skje igjen? Vi må ha en ledelse som erkjenner at vi ikke har hatt god nok fokus på bruk av rett og ►

riktig kompetanse eller satset nok på rett og riktig kompetanse. Dette gjelder både den politiske ledelse og etatsledelsen. I alt dette tragiske må vi kunne vende dette til å lage en bedre etat for brukerne som løser samfunnsoppdraget basert på kompetent og kvalitativ god saksbehandling, sier hun.

I tillegg til en vurdering av juristbruken mener Opheim det må bli enklere for ansatte å melde fra når de mener ting ikke fungerer og at NAV mangler et system og en kultur for å varsle om feil i rutiner.

– Når man sitter på et NAV-kontor med en vond følelse av at noe ikke stemmer skal det være lett å si fra og bli hørt, sier hun.

Opheim er ikke redd for at NAV-juristene skal forsvinne ut av etaten på grunn av saken.

– Jeg tror heller mange nå vil engasjere seg mer og med ny giv jobbe for å synliggjøre hvor viktig det er å ha nok og god juridisk kompetanse i NAV.

Målinger viser svekket tillit til det offentlige

NAV / EØS-saken påvirker nordmenns tillit.

En undersøkelse Norstat har gjennomført for ABC Nyheter viser at 61 prosent av nordmenn har fått lavere tillit til offentlige instanser etter Nav/EØS-saken.

I undersøkelsen er 1.020 nordmenn spurt «Hvordan har Nav-skandalen påvirket din tillit til offentlige instanser?».

24 prosent svarte at de har mye lavere tillit og 37 prosent svarte at de har lavere tillit.

29 prosent svarte at de har uforandret tillit – én prosent svarte «mye høyere tillit». Ni prosent synes det var vanskelig å ta stilling til spørsmålet eller visste ikke.

– Det er selvsagt viktig at folk har tillit til at Nav ivaretar deres rettigheter. Ettersom vår feiltolkning har hatt negative konsekvenser for en gruppe av Navs brukere, er det ikke overraskende at det gir seg utslag i lavere tillit, sier kommunikasjonsdirektør i Nav Hege Turnes til ABC Nyheter.

– Det viktigste nå er at vi rydder opp for dem det gjelder og fortsetter arbeidet med å levere stadig bedre tjenester til brukerne våre, sier Turnes.

Domstolene

Også årets tiltroundersøkelse til domstolene viser at tiltroen ikke er like sterk som tidligere. Helt siden begynnelsen på 2000-tallet økte andelen av befolkningen som oppga at de hadde svært stor tiltro til domstolene. I 2019 har denne andelen gått markant ned.

27 prosent i undersøkelsen svarer at de har svært stor tiltro til domstolene. Det er en nedgang med ti prosentenheter fra i fjor, ifølge Domstoladministrasjonens publikasjon Rett På SAK.

56 prosent svarer at de har ganske stor tiltro, noe som innebærer at 83 prosent oppgir at de har svært eller ganske stor, tiltro til domstolene.

"Når 56 prosent svarer at de likevel har ganske stor tiltro, så står domstolene fortsatt sterkt. Til sammen er nivået omtrent på nivå med hvordan det var i 2010. 83 prosent svarer nå at de har svært stor, eller ganske stor tiltro til domstolene, mot 86 prosent i 2018", skriver DAs publikasjon.

Lavere også for andre

Undersøkelsen ser også på andre samfunnsinstitusjoner som Stortinget, regjeringen og politiet. Utviklingen med færre som har svært stor tiltro er felles – selv om den generelle tiltroen er høy for samtlige.

For første gang siden 2012 har politiet igjen høyere tiltro enn domstolene. Før 2012, og rettsoppgjøret etter 22. juli-saken, hadde politiet i alle år høyere tiltro enn domstolene. Nå er altså det igjen situasjonen.

27 prosent sier at de har svært stor tiltro til politiet, hvilket er det samme som domstolene, men også for politiet er det noe lavere enn i 2018. Til sammen gir like mange, 86 prosent, uttrykk for tillit til politiet.

Regjeringen har en liten nedgang i hvor mange som svarer svært stor tiltro, men sammen med ganske stor tiltro står de fortsatt på 65 prosent.

Stortinget har også en liten nedgang, 76 prosent svarer at de har svært stor, eller ganske stor tiltro, sammenlignet med 80 prosent i 2018.

Færre oppgir at de har svært stor tiltro til alle de tre statsmaktene samt politiet

Mange saker

Domstoladministrasjonen påpeker at domstolene i høst har fått mer oppmerksomhet enn vanlig, og lister opp følgende saker:

NAV/EØS-sakene der det viste seg at mange personer hadde blitt dømt til fengsel på feilaktig lovgrunnlag.

Norge har tapt flere barnevernssaker i den Europeiske Menneskerettighetsdomstolen for å ha gitt for lite samværsrett til biologiske foreldre.

Riksrevisjonen kom med alvorlig kritikk til domstolene for å bruke for langt tid på rettssaker. Det gjelder ikke minst saker der mindreårige er involvert.

Domstolkommisjonen kom med en delrapport der de pekte på at dagens domstolstruktur ga utfordringer innenfor habilitet, at dommerfullmektiger behandlet saker de ikke burde og at den faglige kvaliteten ikke var god nok overalt.

Inspireres av medlemsveksten i Akademikerne

+4,7%

Akademikerne, som Juristforbundet inngår i, har hatt en medlemsvekst på totalt 4,7 prosent så langt i år.

Tekst: Ole-Martin Gangnes

Akademikerne har fått 10.000 flere medlemmer så langt i år. Totalt har medlemsforeningene nå 218.264 medlemmer, viser tall for tredje kvartal 2019.

Privat sektor har den største veksten med 5,8 prosent, og har også økt mest i absolutte tall.

Juristforbundets generalsekretær Magne Skram Hegerberg gleder seg over medlemsveksten i Akademikerfellesskapet forbundet er en del av.

– Dette er gledelig og inspirerende – og et spark bak til oss om å jobbe hardt videre, sier han.

Ønsker vekst

Juristforbundet har holdt seg stabilt på rundt 20 000 medlemmer over tid. Hegerberg sier han er fornøyd med det, men at det fortsatt er rom for vekst.

Den Akademiker-foreningen som har hatt den største veksten er Norsk Lektorlag og rett bak følger Samfunnsviterne.

Tekna er, med sine 4178 nye medlemmer, foreningen i Akademikerne som har fått flest nye medlemmer i absolutte tall.

– Vi er veldig glade for at så mange høyt utdannede velger å melde seg inn i en av våre foreninger. Å være organisert gir trygghet, faglig felleskap og fordeler for den enkelte i arbeidslivet, sier leder i Akademikerne, Kari Sollien i en pressemelding.

– En fortsatt høy organisasjonsgrad er også viktig for å videreutvikle det norske arbeidslivet på en god måte, sier hun.

– Et arbeidsliv i rask endring stiller nye krav til oss som hovedorganisasjon. Teknologien endrer arbeidsoppgaver og måten vi jobber på, sier Sollien.

Nor

Fant vannveien

– Du kan godt si at dette med vann har forfulgt meg, sier Heidi Skaug. Dagen hun begynte som rådmann i Lesja kommune brant vannverket ned, og kommuneledelsen måtte stå på for å sikre innbyggerne drikkevann. Nylig begynte hun som jurist i interesseorganisasjonen Norsk Vann.

Tekst og foto: Tore Letvik

Juristen som gikk fra å være toppsjef i en kommune, til å bli juridisk rådgiver i Norsk Vann vil slå et slag for å øke bevisstheten rundt dette flytende, tørsteslukkende, livgivende og våte som strømmer ut av springen når vi åpner kranen. Behovet for juridisk kompetanse på området vann og avløp har vokst seg så stort at Norsk Vann i september i år utvidet antall ansatte jurister fra en til to. Den jobben søkte, og fikk, Skaug.

– Jeg trivdes som rådmann i Lesja, men ønsket meg jobb nærmere mitt hjemsted Elverum, samtidig som jeg i løpet av yrkeslivet har fått erfaring og interesse for vann og den betydningen alt rundt vann faktisk har for hver og en av oss, sier Skaug.

Norsk Vann har 20 ansatte og holder til på Hamar. Organisasjonen eies av norske kommuner, kommunalt eide selskaper, kommunenes driftsassistanser og noen private samvirkevannverk.

Norsk Vann representerer 365 kommuner med ca. 96 % av landets innbyggere. Organisasjonens to jurister bistår kommuner og andre med svar på juridiske problemstillinger, og er aktive både i kursing og seminarvirksomhet rundt jussen på området.

– Vårt viktigste næringsmiddel

– De fleste tar i dag vann som en selvfølge og gjør seg få tanker rundt dette som faktisk er vårt viktigste næringsmiddel. Vi drikker det, vasker bilen med det, vanner plenen med det. Få vet at det er svært krevende å produsere og håndtere, og at det eksisterer et hav av regler og lover minst når det kommer til spørsmål om ansvar, rettigheter og plikter knyttet til vann og avløp, sier Skaug som begynte sin rådmannjobb i Lesja med fyr og flamme.

– Vannverket brant ned klokka seks på morgenen den første dagen jeg var på jobb som rådmann i Lesja. Vannverket var helt nybygget. Det ble en forsikringssak, så det var greit nok det. Det var noe som kortsluttet der. Vi hadde heldigvis et mobilt vannverk og jeg tror ikke engang noen merket at vannverket hadde brent ned, sier hun.

Før jobben som rådmann i Lesja har hun blant annet vært jordskiftedommer, praktisert som advokat, jobbet i Statens kartverk og vært teknisk sjef i Rauma kommune.

– Rauma er kommunen hvor Mannen ligger, og fra 2014-2015 hadde vi en stående tippekonkurranse om når den skulle falle. Nå har den jo falt delvis ned, så de som tippet 2019 fikk vel delvis rett. Det er akkurat som i jussen, at det ofte finnes flere svar som er rette, sier Skaug.

Behov for avklaringer

Hvem har ansvar for at det kommer drikkevann ut av springen din når du åpner kranen? Dersom vannverket er kommunalt, har kommunen da ansvar for at vannet er drikkbart, og hvem er ansvarlig dersom du pådrar deg skade som følge av at du drikker vann som ikke er rent?

– Spørsmål som dette får vi stadig, og spørsmålene er jo ikke bare relevante, men bør vel også være interessante for mange, sier Skaug. Som fortsetter:

– Svaret er for øvrig at kommunen, dersom vannverket er kommunalt, har ansvar for at du får vann. Men det er ikke noen regel om at du skal kunne drikke vannet fra springen, selv om vi i Norge tar det som en selvfølge. Utgangspunktet for at kommunene begynte med vannverk var at de egentlig hadde ansvar for at det skulle være brannslukkevann i store byer, sier Skaug.

Jevnlige vannprøver tas over hele landet for å sikre at vannet ikke er farlig å drikke, og dersom prøvene viser at vannet kan være helseskadelig, skal innbyggerne få kunnskap om dette, og motta såkalte kokevarsler.

– Hvis du får kokevarsel så har du på en måte kontroll på at vannet ikke er rent. Hvis du ikke har fått kokevarsel, og blir syk av å drikke vannet, kan det oppstå erstatningsbetraktninger, slik som i Askøy.

Men hva om du har fått et kokevarsel? Hva slags tap lider du om du må koke vannet ditt? Og hva skal du da kreve å få erstattet?

En person bruker omlag 140 liter vann per dag – og drikker kanskje en av disse literne. Skal du ha erstattet at du har jobben med å koke en liter vann? Skal du ha erstattet at du måtte kjøpe vann på flaske?

– Dette er noen av veldig mange spørsmål det trengs avklaringer på. Noe får man avklart rettslig sett, og noe avklares fortløpende her. Vi har en veilednings- og svartjeneste hos oss som er mye benyttet av medlemskommunene, sier Skaug.

Overvann

Hun viser vei inn til rapportrommet i Norsk Vanns lokaler. Rommet bugner av rapporter som tar for seg ulike problemstillinger rundt kommunenes roller og rettigheter rundt vann.

Enten det er nødvannforsyning, eierskap til stikkledninger, vann til brannslukking og sprinkleranlegg, rettigheter og uttak av vann eller renseanlegg.

– Det er lovverk knyttet til alt dette. En av «biblene» våre som jurister er «Vann og avløpsrett», og de senere årene har ikke minst overvann blitt en økende problemstilling, og særlig i byer.

– Asfaltering og tetting av grunnen gjør at vann ikke finner vei, noe som fører til skade, sier Skaug, som yter bistand sammen med sin kollega Elin Riise.

Så omfattende har behovet for bistand blitt at Norsk Vann har opprettet en egen internettside, va-jus.no, hvor kommuner og andre interesserte kan finne rettskilder og materiale blant annet knyttet til vann og avløp.

Skaug forteller at hun gjennom sin erfaring i kommune-Norge har registrert hvilken betydning det kan ha for en kommune å ha ansatt jurist.

– Folk er stadig mer opptatt av og bevisst sine rettigheter, og henvender seg stadig oftere til sin kommune også med spørsmål rundt vann og avløp. Selv om mange kommuner har jurister og andre fagansatte som kan mye om temaet, så legger vi også godt merke til

Rapportrommet bugner av faglitteratur om vann.

at det er kommuner som ikke har jurister og et stort behov for bistand fra oss på disse områdene, sier Skaug.

Kommuner trenger jurister

Hun videreformidler følgende erfaring knyttet til dette.

– Når du skal ansette noen i en liten kommune tror jeg det er mange som har funnet ut at det kan være lurt å ansette en jurist, ikke minst når man ser hvor regelstyrt forvaltningen er blitt. Det er nesten en nødvendighet i forhold til en kommunes myndighetsutøvelse.

– Når det er sagt så er saksbehandlerne flinke på sine områder, selv om de ikke er jurister. Men de kan kanskje bli for flinke også, fordi de lærer seg sitt regelverk veldig godt, men er også veldig opptatt av å være «innenfor». Noe som selvfølgelig oftest er veldig bra. Som jurist kan du imidlertid kanskje tolke litt mer og få et litt større handlingsrom. Det er ofte slik at du ikke alltid kan være så veldig langt innenfor dersom du skal få til ting i kommunal sektor. Det kan også hende du må bevege deg litt mot grensen.

– Det viktige da er å vite hvor grensen går i jussen, ikke om du er langt innenfor, eller langt utenfor. Men for vanlig saksbehandling på de forskjellige områdene er jo ingeniører, og skogteknikere, jordbrukere og andre mer enn gode nok. Jeg sier ikke at de ikke greier jobben sin, men at det av og til er det noen overordnede faktorer som spiller inn i forhold til hvor den juridiske grensen går. Det handler jo egentlig om at det ringer en bjelle, eller lyser et rødt lys tidsnok, og ikke for sent. Det skal da også bare mangle når du har brukt mange år på å studere, rettskildelære og hvordan man anvender dette, så vil du jo være bedre på å kunne se hvilket handlingsrom som er finnes.

Ikke vann over hodet

– Hvordan vil du beskrive overgangen fra å være rådmann til å bli jurist i Norsk Vann? Helt van(n)vittig? Du har ikke tatt deg vann over hodet? Trår vannet? På dypt vann?

– Hehe. Neida. Men det er en helt annen jobb da, og det er egentlig litt godt å verken ha personal eller budsjettansvar. I hvert fall ikke for mer enn prosjektene jeg skal styre. Men selv om det er to helt ulike jobber så likner dette på en jobb jeg har hatt før, i Statens kartverk. Så jeg visste hva jeg gikk til.

– Det er et veldig interessant fag, og et veldig underkommunisert fag. I tillegg til å bistå kommunene jobber vi også opp mot offentlige myndigheter for å påvirke, og for å sikre gode rammebetingelser for medlemmene, altså for vannprodusentene. Norsk vann er også alltid veldig sentrale når det skal lages nye lover, sier Skaug, som blant annet er prosjektleder på en ny rapport om en veiledning om Vann- og avløp inn i overordnet kommunal planlegging.

I slutten av november avholdt hun og Norsk Vann en VA-juss-konferanse sammen med Tekna på Scandic Oslo Airport, Gardermoen, med tittelen «Vann, avløp og nye rettsregler 2019». Men oppgavene fosser på.

– Kommunene trenger mye veiledning, og vi holder to VA-juss-kurs i året. Vi har hatt ett i Trondheim. Neste kurs blir i Oslo til våren.

Omstilling tapper budsjettene
– tillitsvalgte frykter ansatte må gå

Tillitsvalgte er bekymret over flytting og omorganisering i Forbrukertilsynet. Nå krever de omstillingsmidler.

Tekst: Ole-Martin Gangnes

Miriam Karlsen og Sverre Bromander (Foto: Forbrukertilsynet/Ole-Martin Gangnes)

I januar fikk de ansatte vite om regjeringens beslutning om å flytte Forbrukertilsynet ut fra Oslo samtidig som de skal overta oppgavene til Sekretariatet for Forbrukerklageutvalget, og meglingsoppgavene til Forbrukerrådet.

Det dreier seg om en stor omstilling som berører hele forbrukerapparatet og som omfatter mer enn 100 ansatte. Flyttingen og virksomhetsoverdragelsene skal være fullført 1. januar 2021.

Tillitsvalgt for juristene i Forbrukertilsynet fortalte i januar at mange av de ansatte var frustrert og lei seg etter den overraskende og uventede beskjeden om flytting og omorganisering.

Nå, snart et år etter, er det fortsatt frustrasjon og usikkerhet forteller juridisk seniorrådgiver Miriam Karlsen i Forbrukertilsynet. Hun er tillitsvalgt for juristene.

Sammen med leder for Juristforbundet – Stat, Sverre Bromander, går hun nå ut og etterlyser omstillingsmidler til prosessen. Situasjonen i dag, dersom statsbudsjettet blir vedtatt, er at hele omstillingsprosessen må gjennomføres innenfor tilsynets normale driftsbudsjett.

– Ikke fulgt opp

De to advarer mot en rasering av forbrukerapparatet og frykter en større nedbemanning.

– Vedtaket er ikke fulgt opp med en eneste krone i omstillingsmidler – hverken nå i 2019 eller på statsbudsjettet for 2020. Regjeringen og Barne- og familiedepartementet forventer altså at vi skal gjennomføre både den geografiske flyttingen og virksomhetsoverdragelsene innenfor vårt ordinære driftsbudsjett, sier Miriam Karlsen.

– For å sette det litt på spissen vil dette rett og slett være umulig å gjennomføre innenfor ordinært driftsbudsjett, med mindre vi kvitter oss med en stor del av de ansatte i Forbrukertilsynet.

– Regjeringens mål med omstillingsprosessen er å styrke forbrukerapparatet, men det vi i realiteten står overfor dersom vi ikke får tilført tilstrekkelig med omstillingsmidler, er en rasering av dagens forbrukerapparat. Jeg mener dette er så alvorlig at det bør komme ut i offentligheten, sier hun til Juristen.

Konsekvenser for tilsyn

Karlsen mener redusert bemanning vil få direkte konsekvenser for tilsynsarbeidet.

– Uten medarbeidere til å gjøre jobben vil vi ikke klare å opprettholde et forsvarlig tilsyn gjennom omstillingsprosessen. Vi vil heller ikke klare å gjennomføre forsvarlig kompetanseoverføring til nye medarbeidere dersom våre erfarne medarbeidere slutter før vi har midler til å rekruttere nye. Vi har allerede mistet viktig kompetanse som det vil ta tid å bygge opp igjen, sier Karlsen.

Hun forteller at det neste år vil påløpe betydelige kostnader i forbindelse med omstillingen – det er ifølge Karlsen estimert ekstrakostnader på over 13 millioner kroner.

– Det vil rett og slett ikke være mulig å frigjøre over 13 millioner kroner fra vårt alminnelige driftsbudsjett, mener hun.

Sverre Bromander, leder av Juristforbundet – Stat, har erfaring med flere omstillinger i staten. Han mener politiske myndigheter burde ha lært av tidligere omstillingsprosesser. Han bruker politireformen som et eksempel.

– Mye av forklaringen til alt som ikke er løst eller som har gått galt underveis i den reformen skyldes at den var kraftig underfinansiert og at det i alt for liten grad ble satt av omstillingsmidler. Da blir følgen at en reform går kraftig ut over både produktivitet, effektivitet, de ansatte og borgerne. Det undrer meg stort at ikke politiske myndigheter har lært, sier han.

Mener det er ansvarsfraskrivelse

Bromander mener det må tas en prinsipiell diskusjon om hvordan

offentlige omstillinger som er politisk besluttet håndteres.

– Det er en alvorlig ansvarsfraskrivelse fra regjeringens side når de ikke følger opp slike inngripende politiske vedtak med nødvendige midler, slik at den offentlige etaten kan gjennomføre vedtaket på en forsvarlig måte.

– At Regjeringen ikke er villige til å ta denne kostnaden synes jeg er ille. Denne mangelen på handlekraft kommer til å sette deres velgere i en betydelig svakere posisjon. Jeg kan ikke forstå at de mener det er verdt det. Dette er å spare seg til fant, sier han.

– Krevende

– Omstilling er krevende og det krever ressurser og tid, sier Elisabeth Lier Haugseth, direktør i Forbrukertilsynet.

– Vil ansatte måtte gå?

– Det blir neppe behov for nedbemanninger fordi det nok vil bli en naturlig avgang ved at mange velger å ikke bli med på flyttingen. Vi har mistet flere allerede, sier hun.

Forbrukertilsynets direktør Elisabeth Lier Haugseth (Foto: Kimm Saatvedt)

– Og vi vil heller ikke kunne rekruttere nye medarbeidere så raskt som vi kunne ha behov for innenfor de foreslåtte budsjettrammene.

Hun sier det er for tidlig å si hvor mange av medarbeiderne som velger å ikke bli med videre.

– Å gjennomføre dette innenfor det ordinære budsjettet vil nok også innebære noe mindre tilsynsarbeid.

– Det at tilsynsvirksomheten vil bli noe redusert i omstillingsperioden betyr at vi ikke vil kunne ta opp like mange saker som i et normalår, sier Elisabeth Lier Haugseth.

Hun ønsker å ikke tallfeste kostnadene ved omstillingen nærmere.

– Nedbemanning ikke et premiss

Kommunikasjonsavdelingen i Barne- og familiedepartementet skriver i en e-post til Juristen:

«Det er besluttet at omstillingen og eventuelle merutgifter som følger av denne i utgangspunktet skal dekkes innenfor virksomhetenes gjeldende budsjettrammer.»

«Det er samtidig viktig å understreke at nedbemanning ikke er et premiss i denne omstillingen. Alle ansatte skal ivaretas i tråd med gjeldende lov, avtaleverk og omstillingsavtale som er inngått med de tillitsvalgte.»

Departementet skriver også at målet med omorganiseringen er et «mer slagkraftig forbrukerapparat med en tydeligere rollefordeling, bedre samordning og et mer effektivt klagebehandlingstilbud.»

Ditt testamente – en gave til livet!

En testamentarisk gave til forskning er en gave til fremtidige generasjoner. Du etterlater deg en investering i livene til dem som kommer etter deg.

Vedtok å kjøpe Juristenes Hus

Under et ekstraordinært landsmøte i Juristforbundet 4. november ble det vedtatt å kjøpe hele Juristenes Hus.

Juristforbundet kjøper ut Advokatforeningen av Juristenes Hus

Det vedtok et ekstraordinært landsmøte i Juristforbundet 4. november. Vedtaket var i tråd med hovedstyrets innstilling. Kun én delegat stemte imot.

Det ekstraordinære landsmøtet var samlet for å ta stilling til kjøp av hele Juristenes Hus ettersom Advokatforeningen flytter ut. Juristforbundet og Advokatforeningen har eid en halvpart hver av aksjene i Juristenes Hus.

Totalverdien på huset (netto eiendomsverdi) er satt til 110 millioner.

Kjøpesummen blir på enten 49.550.000 kroner eller på 60.550.000 kroner – avhengig av om Juristforbundet innfrir gjeld Juristenes Hus har til Advokatforeningen.

I våres besluttet Advokatforeningen å flytte – foreningen skal flytte inn i Tullinkvartalet i Universitetsgaten 7 – 9, som er under oppføring.

Juristforbundet, Advokatforeningen og Juristenes Utdanningssenter (JUS) har sittet sammen i Juristenes Hus i Kristian Augusts gate 9 i Oslo siden 1991.

Juristenes Utdanningssenter (JUS) blir fortsatt lokalisert sammen med Juristforbundet.

Utdanningssenteret åpnet nettopp sin «JUS Lab» – helt nye kurslokaler i tilknytning til Juristenes Hus. Det var også her det ekstraordinære landsmøtet ble avholdt.

UTE ETTER JURIDISK KOMPETANSE?

Da skal du prøve juristforbundets jobbmarked

Annonse i papirutgaven inkluderer alltid digital eksponering!

PAPIRUTGAVEN
· 9 utgaver pr. år
· Adressert distribusjon med Posten Norge AS

DIGITALT
· www.juristforbundet.no
· www.juristkontakt.no
· Nyhetsbrev hver 14 dag

Over 21 000 medlemmer

Gjennom vårt jobbmarked treffer du advokater og jurister i off og priv sektor. F eks dommere, kommunale jurister/advokater, jurister i Skatteetaten, NAV, Fylkeskommune, samt universitets- og høyskolejurister

Annonseansvarlig: Per-Olav Leth · 07 Media · 918 16 012 · perolav@07.no

UiT-lærere kaster seg på podkastbølgen med ny jusspodkast

«Er Teslas autopiloter lovlige?», «Hvem skal få dyre kreftmedisiner?», «Krenkes barns privatliv når foreldre legger ut bilder på Facebook?»

Tekst: Tuva Bønke Grønning

– Veldig mange jurister er eksperter på sitt fagfelt, men synes det er utfordrende å holde seg oppdatert på andre juridiske områder ved siden av en krevende jobb, mener førsteamanuensis ved UiT, Marius Storvik.

Sammen med kollega og professor Gunnar Eriksen har han slengt seg på bølgen av jusspodkaster med sin podkast «Juss & Jåss» og vil gjøre noe med akkurat det.

Underviste sammen

Storvik forteller at ideen ble til etter at de to hadde undervisning i rettshistorie sammen. De havnet på grunn av tilfeldigheter i samme klasserom, og hadde ikke rukket å planlegge noe særlig.

– I løpet av de ukene kurset pågikk fant vi ut at vi ikke kunne noe av de samme tingene. Der Gunnar stoppet opp, kunne jeg fylle inn, og motsatt, forteller Storvik.

Førsteamanuensisen forteller at de fleste fagkursene begynner med mange oppmøtte studenter, men at det som regel blir færre på forelesningene utover i kurset. Denne gangen var det helt motsatt – det kom stadig flere – noe som fikk Storvik og Eriksen til å tenke at samspillet dem imellom fungerte.

– Og så kikket vi litt på hvilke jusspodkaster som finnes, og tenkte at det manglet noen med litt underholdning og hvor man som jurist kunne få med seg litt av alt, sier Storvik.

F.v. Gunnar Eriksen og Marius Storvik

Jurister som målgruppe

Storvik forteller at han før han begynte å jobbe på Universitetet i Tromsø ofte hadde litt dårlig samvittighet for å ikke få med seg alt innen jusverdenen.

– Hvis du for eksempel ikke jobber med arveloven til daglig, men tenker at du kanskje burde fått med deg litt om som skjer på feltet er det forhåpentligvis hyggeligere å høre på oss enn å sette seg ned å lese loven, håper han.

– Sånn var det i alle fall for meg før jeg begynte å undervise. Jeg var oppdatert på mitt felt, men ikke på alt annet.

Målgruppa for podkasten er jurister og andre som ønsker å holde seg oppdatert, og podkastduoen planlegger å komme med ny episode én gang i måneden. Foreløpig er to episoder tilgjengelige.

For å få det mest mulig «folkelig» som Storvik sier, har de to med seg hver sin dom til hver podkast som den andre ikke kjenner til på forhånd.

– På den måten stiller den som ikke er forberedt bedre og mer allmenne spørsmål og vi tror diskusjonene blir med spennende for den alminnelige jurist. Vi har også med en gjest i hver episode som er ekspert på et område, sier Storvik.

Flere podkaster

«Juss & Jåss» kaster seg inn i rekken av flere podkaster med jus som tema de siste årene. I fjor skrev Juristen om dommerne Ola Berg Lande og Ragnar Lindefjeld som startet podkasten «Dommerpodden».

– Dette var et prøveprosjekt, men Domstoladministrasjonen ønsker å fortsette. Så nå kjører vi på, sa Lindefjeld til Rett24 i januar.

Noen av podkastene på markedet som har jus som hovedtema:

- Pod.Jur. – Podkast om og med jusstudent som finner ut av livet på jusstudiet i Bergen
- Vektskåla – podkast laget av Jussbuss om temaer de møter i sitt arbeid
- Rett på sak – podkast fra Domstoladministrasjonen om aktuelle tema og saker fra domstolene
- Er det lov? «Ved å snakke med eksperter om dagsaktuelle temaer, ønsker Marianne Reinertsen å bringe jusen til folket!» skriver Rubicon om podkasten.

Jåss – ('tullprat'), ein jås(s)e ('nokon som fer med tullprat/tullfakter'), er ord som er utbredt i det meste av Nord-Norge, og i mindre grad i Midt-Norge, der det er dokumentert sørøst til Ålen og sørvest til Tustna.

Kilde: Wikipedia

Variert jushverdag i Helse Sør-Øst

Helse Sør-Øst RHF er eier av 11 helseforetak og har ansvar for spesialhelsetjenester til tre millioner mennesker i Østfold, Akershus, Oslo, Hedmark, Oppland, Buskerud, Vestfold, Telemark, Aust-Agder og Vest-Agder – det er ingen tvil om at juristene i Helse Sør-Øst RHF har nok å henge fingrene i.

Tekst: Tuva Bønke Grønning

Totalt i foretaksgruppen Helse Sør-Øst er det om lag 80.000 ansatte.

– Foretaksgruppen er en stor eiendomsbesitter, innkjøper og arbeidsgiver. Det er utrolig mye forskjellig og spennende jus å jobbe med, sier Ann-Margrethe Mydland, som leder den juridiske avdelingen i det regionale helseforetaket.

Vi møter henne sammen med de tre kollegaene Tina Elisabeth Ravn, Hilde Skretteberg og Berit Solveig Herlofsen i deres Oslo-lokaler. Noen av dem sitter her, mens noen sitter i Skien.

Felles for dem alle er at de ofte er mye på farten rundt om i området foretaket dekker. Det strekker seg fra Tynset i nord til Flekkefjord i sør.

Variert jushverdag

Mydland har vært i jobben i 18 år, og tror noe av grunnen til at hun trives så godt er den store variasjonen. Hun forteller at hva de jobber med går litt i bølger og at de har sluttet å lage årsplaner fordi det er vanskelig å forutsi hva som vil dukke opp.

– Mye kan være ganske akutt og ha korte frister. Vi er innom så utrolig mye forskjellig, sier hun, og gir et lite utvalg:

– Fast eiendoms rettsforhold, tingsrett, bistand i forbindelse med bygging av sykehus, salg av eiendom, fusjonsprosesser og omorganiseringer, IKT, offentlige anskaffelser, konkurranserett, statsstøtte, arbeidsrett og pensjonsrett, helserett, kontraktsrett og generell forretningsjus.

Privat og offentlig rett

Helse Sør-Øst RHF er desidert størst av de fire regionale helseforetakene i Norge etter at Helse Sør og Helse Øst RHF ble slått sammen i 2007. De regionale helseforetakene eies av staten ved Helse- og omsorgsdepartementet, som gjennom et årlig oppdragsdokument gir viktige føringer for driften.

– Vi jobber med både offentlig og privat rett, sier Mydland.

Det blir en del foretaksrett/selskapsrett og juridiske oppgaver inn mot organisering av datterselskaper, herunder fellestjenester for helseregionen og også samarbeid mot de øvrige helseregionene.

– Jeg har også vært innom panterett og fungert som eiendomsmegler ved salg, legger kollega Tina Elisabeth Ravn til.

– Håndtering av rettslige og utenomrettslige tvister og forhandlinger hører med, og gjør arbeidshverdagen svært variert, tilføyer hun.

– Vi er også et bindeledd mellom departement/direktorat og helseforetak. Vi skal både hjelpe til med å implementere lovendringer og prosjekter, men også videreformidle erfaringer fra helseforetakenes virkelighet oppover, sier Berit Solveig Herlofsen.

Hennes område er helserett, og hun forteller at hun jobber med pasientrettigheter, prioritering og ulike spørsmål knyttet til sørge-for-ansvaret.

– Vi samarbeider mye med juristene på sykehusene. Det er stor variasjon i hvordan deres arbeidshverdag er – noen har store juridiske avdelinger, mens andre sitter nærmest alene. Derfor har vi også etablert flere regionale nettverk der de som jobber med ulike fagområder kan møtes og diskutere, forteller hun.

Persontilpasset medisin og immunterapis

Juristene i Helse Sør-Øst forteller at pasientforløpene har endret seg mye i tråd med den medisinske utviklingen.

– Før kunne ett sykehus gjøre nesten alt, men nå blir det stadig mer spesialisering og funksjonsfordeling. Det bringer frem et behov for likere praksis og for eksempel IKT-systemer når journaler og informasjon skal deles på tvers, sier Herlofsen.

F.v. Berit Solveig Herlofsen, Ann-Margrethe Mydland, Tina Elisabeth Ravn og Hilde Skretteberg.

– Det gir naturligvis store utfordringer.

Herlofsen trekker også frem persontilpasset medisin som et tema med nye juridiske problemstillinger, og trekker blant annet frem debatten vi har hatt om immunterapibehandling som er startet opp privat.

– Hva skal det offentlige egentlig tilby? Hva skal ligge i vår «basket of benefits»? spør hun.

Digitalisering

Stadige nyvinninger innen helse-tech, kunstig intelligens og digitalisering blir også fort mat for juristene, noe Hilde Skretteberg jobber mye med.

– Personvern blir også en mer og mer sentral del av virksomheten. Det kan være problemstillinger knyttet opp til helseapper, journaler, forskning og så videre.

– Det jobbes dessuten mye med tilrettelegging for digitalisering slik at pasientene blant annet skal få innsyn i egne journaler, sier hun.

Skretteberg jobber i tillegg med IKT-prosjekter.

Med på beslutningene

Juristene har de siste årene merket at antallet jurister ute hos helseforetakene har steget, og mener digitalisering og økt fokus på pasientrettigheter er noen av grunnene til at dette et nødvendig.

– Vår virksomhet har blitt veldig rettsliggjort, og det er helt nødvendig at helseforetakene har egne jurister og advokater. Sykehus er store og komplekse virksomheter og de er avhengige av gode jurister der, sier Tina Elisabeth Ravn.

Ravn har bakgrunn fra bank og advokat i privat advokatvirksomhet, og beskriver oppgavene i Helse Sør-Øst som «mer spennende enn man skulle tro».

– Det fantastiske er at vi får ta del i sakene fra begynnelse til slutt. Vi får være med på beslutningene og får følge prosessen helt ut, sier hun.

Bredt spekter av rettsområder

Med 80.000 ansatte er det også en god del arbeidsrett i foretaksgruppen.

– Det er både intern og at vi koordinerer oss ut til de ulike foretakene.

– Vi har også ansvar for kjøp av helsetjenester fra ideelle og private leverandører til innbyggerne i helseregionen, og gjennomfører store anbudskonkurranser for dette. Det gjelder tjenester innenfor kirurgi, laboratorier, radiolog og rusbehandling for å nevne noe. Vi har ansvar for kontrakter med rundt 1000 avtalespesialister, forteller Ravn.

Mydland nevner at de i løpet av de siste årene også har vært innom skatterett, merverdiavgift og pensjon, herunder opprettet en egen pensjonskasse for noen av helseforetakene.

– Vi lærer noe nytt hver dag.

Sykehusjuristene

Pasientsikkerhet og taushetsplikt

Helsejuristene ved de større helseforetakene får stadig flere henvendelser om pasientsikkerhet og taushetsplikt. I tillegg er pasientene selv mer bevisst sine rettigheter.

Hvor mye kan jeg lese i journalen før jeg møter pasientene? Hvorfor har denne personen sett i min journal? Hvilke personvernhensyn må tas før vi setter i gang med denne forskningen eller tar i bruk nye IKT-løsninger?

Juristene ved helseforetakene rundt om i landet møter stadig nye og utfordrende problemstillinger og spiller en større rolle i sykehushverdagen.

Leder Rrahman Mjaki og styret i Helseforetakenes juristforening forteller om spennende, hektiske og utfordrende dager på jobben.

Vibeke Eggen Berg og Harald Platou jobber begge ved Oslo universitetssykehus HF hvor det arbeider jurister som er plassert flere steder i virksomheten. Ved sykehusets juridiske kontor arbeider 11 advokater. De forteller om stor etterspørsel etter rettslige vurderinger fra ledelse og helsepersonell.

Det dreier seg om et bredt spekter av rettsområder og innenfor helseretten er det ofte spørsmål om taushetsplikt, journalsnoking, varsling og personvern.

Taushetsplikt og personvern

– Helsepersonell har et selvstendig ansvar for taushetsplikten, og jeg opplever at de i stor grad har dette i ryggmargen. Utfordringen er at det er mange ulike unntak fra taushetsplikten og helsepersonellet ønsker veiledning for å gjøre sine vurderinger, sier Eggen Berg.

Likevel får de et økende antall spørsmål, spesielt om journaler.

– Mange helsepersonell lurer for eksempel på hvor mye de kan lese i journaler før et pasientmøte, om de kan lese i etterkant for å lære, hva som kan deles og diskuteres med kollegaer og så videre, forteller hun.

Rrahman Mjaki, som jobber på Akershus universitetssykehus, er enig med Eggen Berg i at helsepersonell

har taushetsplikten «i ryggraden», og er opptatt av å gjøre ting riktig.

– Men innimellom føler man jo med helsepersonell som står midt i vanskelige juridiske problemstillinger som også er utfordrende for oss jurister, sier han.

– Det er sjelden A4-tilfellene som er utfordrende, supplerer kollega Platou.

Juristene inn tidligere

Persontilpasset medisin, nye teknologier og forskning er andre eksempler på områder hvor helseforetaksjuristene ofte er inne i bildet.

– Helseforetakene er nok blitt flinkere til å involvere jurister på et tidligere tidspunkt, noe som ofte er nyttig, sier Eggen Berg.

Også Bård Eikeset i Helse Førde opplever den samme tendensen.

– Helseretten har endret seg mye på få år, og jeg opplever det som positivt at pasientene i større grad kjenner sine rettigheter og tar kontakt. Det er et utfordrende rettsområde hvor det er viktig å holde seg oppdatert, sier han.

Helserett i bunn

Jurister og advokater som arbeider i helseforetak er ingen ensartet gruppe. Flere er spesialisert innen helserett, arbeidsrett, offentlige anskaffelser, kontraktsrett, personvern eller fast eiendoms rettsforhold, mens andre arbeider svært bredt og på kryss og tvers av ulike rettsområder.

I tillegg til å gi løpende juridisk rådgivning til ledelse og helsepersonell jobber helseforetaksjuristene med undervisning av ansatte og ledere, skriving av betenkninger og høringsnotater, kvalitetssikring av kontrakter og rutiner, håndtering av tvister samt en rekke andre oppgaver.

– Helsehverdagen blir stadig mer regelstyrt og det er et økende behov for juridisk kompetanse, mener Platou ved Ullevål.

Selv jobber han for eksempel mye med plikten til å behandle utenlandske pasienter og behandlingstilbud for norske pasienter i utlandet.

F.h. Anne Nygaard Kyllingstad, Rrahman Mjaki, Harald Platou, Bård Eikeset og Vibeke Eggen Berg. Styremedlem Irene Hope Tornes var ikke til stede da bildet ble tatt.

Selv om juristene i helseforetakene jobber med et bredt spekter av juridiske problemstillinger er det en ting som hele tiden må ligge i bunn, mener helseforetaksjuristene

– Pasientsikkerheten er det viktigste, uansett hvilke rettsområder man jobber med innen helseforetakene. Du kan ikke jobbe med IKT eller kontrakter uten å ha god kompetanse på helserett. Vi ser at vi i større grad en tidligere må arbeide mer på tvers av ulike fagområder, også innad ved Juridisk kontor, sier Vibeke Eggen Berg.

5 råd til deg som er

Nyutdannet jurist? Det er noen klassiske nybegynnerfeil du kan unngå, skriver karriererådgiver Inger-Christine Lindstrøm.

Av Inger-Christine Lindstrøm, karriererådgiver i Juristforbundet

– Rådene og betraktningene her er nokså generelle, og kan være nyttige enten du jobber i det private- eller i det offentlige, sier Inger-Christine Lindstrøm, som er karriereveileder i Juristforbundet.

Fem råd

1. Prøv å holde litt tilbake dersom du får lyst til å komme med masse nye ideer til hvordan de bør gjøre ting på helt andre måter. Vent til du har blitt bedre kjent med organisasjonen og menneskene som jobber der.

2. Gi deg selv tid. Det er ingen som klarer å gjøre kjempesuksess i jobben sin fra dag en. Er du helt nyutdannet er det ingen som venter det av deg heller. Det kan føles sånn, og kanskje forventer du veldig mye av deg selv? Ta initiativ til en samtale med lederen din om at du gjerne vil vite hva som er forventet og når. Forventningsavstemming er gull verdt!

3. Du vil antakelig ikke ha tid til å arbeide med oppgavene på jobben på samme måte som du gjorde mens du studerte. Alt er ikke like viktig hele tiden. Finn ut hvilke oppgaver som skal ha mest oppmerksomhet.

4. Det er mange små og store oppgaver som skal gjøres for at en arbeidsplass skal fungere, de fleste av disse handler ofte ikke om jus. Noen oppgaver kan du kanskje tenke «ikke er dine», eller at du som jurist er overkvalifisert til gjøre dem. Det er klart en fordel å være positiv og imøtekommende overfor disse oppgavene. Alle har noen rutineoppgaver innimellom. Dersom du synes det blir for mye av en viss type oppgaver, snakk med lederen din om det. Ta helst opp problemstillingen på en mest mulig positiv måte.

5. Alle arbeidsplasser har noen uskrevne sosiale regler. Finn ut hvordan de fungerer. Delta på aktiviteter og arrangementer der du kan bli litt bedre kjent med kollegaene dine.

Still spørsmål

Hva er det som er viktig for de som jobber her? Hva er hovedoppgavene til din nye arbeidsplass? Hvem er kundene, klientene, brukerne? Hva behøver de, og hva får de? Hvem skal du samarbeide med internt og eksternt?

Gjør deg kjent med arbeidsplassen din. Hva jobber kollegaene dine med? Hva jobber «ikke-juristene» med? Din avdeling og andre avdelinger? Hvordan samarbeider enheter og avdelinger? Hvilke målsetninger har organisasjonen du nå jobber i?

Har dere en strategi? Hvilke verdier har arbeidsplassen? Noe av dette var kanskje tema på jobbintervjuet?

Ved å huske på noe av dette i hverdagen kan det bli litt lettere å prioritere. Hvilke «baller» er det viktigst å ha i luften til enhver tid? Hvilke er ikke like viktige?

Spør heller litt for mye enn litt for lite. Det er helt naturlig å være usikker på en god del når du er ny. Det er mye smartere å undersøke enn å gjette. I verste fall gjetter du feil og bruker unødvendig mye ressurser på noe som kan vise seg ikke å være viktig sett fra arbeidsplassens ståsted.

Det er lederen din sitt ansvar at dere får avstemt hva som er forventet av deg. All erfaring viser at det kan være lurt å ta noen initiativer selv også når det gjelder forventningsavstemming (merk deg dette viktige ordet, du kommer til å få bruk for det i hele karrieren din). Lederen din kan de beste intensjoner, men er garantert ikke tankeleser (ikke du heller)! Så snakk sammen.

Overgang fra studier

De fleste føler at overgangen fra studiene er stor. Det tar tid å opparbeide erfaring i arbeidslivet, uansett hvor dyktig du er. Dette gjelder enten du elsket å være student eller hele tiden gledet deg til livet etter studiet.

Du er god nok. Du kommer til å bli enda bedre. Du har minst 40 år i arbeidslivet til å utvikle deg, lære mer og erfare både oppturer og ganske sikkert også noen nedturer. Alt skal ikke fikses og være i mål i løpet av ett eller fem år.

ny i jobben

Det er når du er ferdig med studiene at det hele starter. Du er ferdig med utdannelsen og har en Master i rettsvitenskap. Du er ferdig utdannet (noen år i alle fall), men langt fra utlært. Du har fått jobben fordi arbeidsgiveren så dine kvalifikasjoner og ikke minst ditt potensiale. Dessuten liker de deg som menneske.

Alle ansetter helst en de gjerne vil møte hver dag og bli bedre kjent med. De vet at du kan lære, og det vet du også. Det har du bevist alt.

Om den første jobben kjennes litt kjedelig, så lærere du allikevel en hel masse av det også. Det er helt sant! Gå inn for å gjøre en så god jobb du bare kan.

Det er lett å få et sterkt eierskap til oppgavene du får på jobben. På studiene var det du gjorde og oppgavene «bare dine», og du gjorde det på den måten man gjør på universiteter. På en arbeidsplass kan dette noen ganger være annerledes.

Plutselig er det noe annet som haster mer, og du må flytte fokus. Dette kan kjennes uvant. Du skal kanskje også skrive på en litt annen måte enn da du studerte. Et notat, en betenkning eller et vedtak. Alt en ikke har gjort før må læres.

En del oppgaver (også de som ikke er rent juridiske) kan ha veldig stor verdi på en arbeidsplass. Har du teft for disse? Det er som regel mange fordeler forbundet ved å gripe oppgaver som «gjør en forskjell». Takke ja til å bidra i et prosjekt for eksempel. Dine personlige holdninger og din innstilling til jobben og de du samarbeider med vil også ha betydning.

Uskrevne regler

Alle de små uskrevne, men viktige faktorene på en arbeidsplass som du nå er en del av. Det kan være hva du har på deg. Hvor formelt skal du kle deg for å «passe inn»?

Det kan handle om hva du snakker med dine kolleger om, og hvor og når du gjør det. Hva tar du opp med lederen din direkte? Når går det an å ta opp noe med andre ledere? Hvem er tillitsvalgt på din arbeidsplass?

Hvem spiser du lunch med, forresten, og hvor sitter dere? En ganske viktig sak på mange arbeidsplasser!

Etter hvert som du vet mer om alle de uskrevne reglene, kan noe om deres interne «stammespråk» som forkortninger av ord som «bare dere» bruker. Etterhvert er det også lettere å vite når det er greit å gjøre noe på en litt annen måte. Kanskje komme med forslag til noen forbedringer. Du begynner å kjenne at du er kommet noenlunde inn i jobben din.

En ting til slutt: Den første jobben du får og tar har ikke alt å si for hvordan karrieren din blir videre! Finn ut hva du kan lære og hvordan du kan gjøre en best mulig innsats mens du har den. Du lærer garantert noe du kommer til å ha bruk for i senere jobber.

Forhandlinger brøt sammen

Hovedavtalen i staten forlenges i ett år

Partene er enige om å videreføre den til utgangen av 2020.

Tekst: Ole-Martin Gangnes

Anders Kvam. (Foto: Akademikerne)

Dagens hovedavtale i staten videreføres i ett år etter at partene i november ble enige om at det ikke var grunnlag for videre forhandlinger.

– Akademikerne ønsket å gjennomføre reelle forhandlinger for å forbedre dagens hovedavtale. Det er synd prosessen strander før vi har fått startet på grunn av manglende forhandlingsvilje, sa Anders Kvam, leder i Akademikerne stat, i en pressemelding.

Og i en pressemelding fra KMD uttalte kommunal- og moderniseringsminister Monica Mæland at hun reagerte på at det ikke ble reelle forhandlinger om revisjon av avtalen.

– Jeg er skuffet over at flere hovedsammenslutninger allerede ved åpningen av forhandlingene tydeliggjorde at de ikke ønsket å diskutere noen form for endringer, sa Mæland.

Partene i avtalen er Akademikerne, LO Stat, YS Stat og Unio. Kommunal- og moderniseringsdepartementet representerer staten.

Hovedavtalen i staten utløper ved nyttår, og forhandlinger (som det altså ikke ble noe av) skulle ha endt i en ny avtale.

Hovedavtalen er en viktig ramme for medbestemmelse. Medbestemmelse handler om ansattes rett til deltakelse i avgjørelser som angår egen arbeidssituasjon – for eksempel om virksomhetens økonomi, flytteprosesser og nedbemanning. I staten gir Hovedavtalen en stor grad av medbestemmelsesrett gjennom forhandlinger, drøftinger og krav på å bli holdt informert.

Ville forenkle avtalen

I forkant av reforhandlingene vakte tre diskusjonsnotater, utarbeidet av Arbeidsgiverrådet i staten, debatt. Arbeidsgiverrådet består av ledere fra en rekke statlige virksomheter og gir råd til Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD).

I notatene, som kom for rundt et år siden, ble dagens regler for ansattes rett til medbestemmelse i staten utfordret. Notatene tok opp temaer som drøftinger versus forhandlinger ved medbestemmelse.

«Det er viktig å kjenne til forskjellen mellom disse to måtene å utøve medbestemmelse på», het det i notatet som viste til at det er kun innenfor det statlige tariffområdet man har en hovedavtale som gir forhandlingsrett innen medbestemmelsesordningen.

«Innenfor alle andre tariffområder er medbestemmelse etter hovedavtalene begrenset til informasjon og drøfting. I Hovedavtalen mellom LO og NHO snakker man for eksempel konsekvent om drøftinger i omorganiseringssaker», sa notatet.

Notatene, som var ment å skulle skape debatt, vakte reaksjoner hos tillitsvalgte i statlige virksomheter og var tema under vårens tariffkonferanse i Juristforbundet.

Akademikerne gikk inn i forhandlingene med krav om å forenkle avtalen «slik at den blir et tydelig og godt verktøy for samarbeidet mellom ledelsen og tillitsvalgte på den enkelte arbeidsplass».

Ordningen med voldsoffererstatning
lite brukt sett opp mot krimstatistikken

Mange som kan ha rett på erstatning søker ikke, pekes det på i en ny rapport.

Tekst: Ole-Martin Gangnes

Det er i rapporten *«Virkningene av voldsoffererstatning»*, utarbeidet av Oxford Research på oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet, det drøftes at antall søknader om voldsoffererstatning er lavt i forhold til kriminalitetsstatistikken og antall anmeldte voldssaker.

Kontoret for voldsoffererstatning mottok 5158 nye søknader i 2017 og 4978 nye søknader i 2018.

«Gitt kriminalitetsstatistikken er det få som søker voldsoffererstatning. Funnene peker på at mange har fått kjennskap til ordningen gjennom tilfeldigheter. Det kan peke mot at mange som kan ha rett på erstatningen ikke søker. Ordningen kan tenkes å få større samfunnsmessig betydning dersom den blir bedre kjent», heter det i rapporten.

Årsakene til at ikke flere søker er lite kjent, skriver Oxford Research, men det «kan tenkes å være knyttet til manglende informasjon og kunnskap om ordningen, at søknadsprosessen kan oppleves som en påkjenning eller at voldsutøver er nær bekjent av fornærmede»

Saksbehandling

Ifølge rapporten var gjennomsnittlig indre saksbehandlingstid hos Kontoret for Voldsoffererstatning på 132 dager i 2018, en økning fra 2017 hvor den var på 79 dager.

Gjennomsnittlig ytre saksbehandlingstid har økt fra 226 dager i 2017 til 304 dager i 2018.

For 2019 har Statens sivilrettsforvaltning gjennom tildelingsbrevet satt som mål at 70 prosent av søknadene skal være behandlet innen 120 dager etter at saken er klar til behandling, ifølge rapporten.

Oxford Research trekker frem at ventetiden ved søknader er problematisk og kan få uheldige virkninger – og at ordningen virker til å være lite kjent.

Dette kan bidra til å begrense «samfunnsvirkninger» ordninger er ment å gi.

«Mulige positive effekter blir satt på vent. Man kommer ikke helt i gang med å komme seg ut av en vanskelig situasjon og realisere de positive virkninger av voldsoffererstatningen. Ventetiden blir en merbelastning», pekes det på i rapporten.

Pengene

Når det gjelder hva pengene fra voldsoffererstatning blir brukt på, er det mange av informantene som forteller at pengene brukes til vanlig livsopphold, mens andre har spart til bolig, førerkort og reise.

«Merk at beløpets størrelse i mange saker er såpass beskjedent at det ikke anses som egnet for å utgjøre en substansiell forskjell i mottakerens liv. Men menerstatning og kompensasjon for økonomisk tap er beløp som kan være høye (sammenlignet med oppreisning). Det er dermed erstatningsposter som kan ha større betydningen på langsiktig livssituasjon», heter det i rapporten.

Rapporten er bestilt av Justis- og beredskapsdepartementet og utført av Oxford Research i perioden desember 2018 til september 2019.

Kontoret for voldsoffererstatning er et statlig forvaltningsorgan som behandler søknader om voldsoffererstatning (Foto: Vidar Ruud / NTB scanpix)

Jusstudenten som ble krigsfange

«Noen av mine studiekamerater dro på ski til Løvlia. Hadde jeg bare blitt med dem!» skrev Ragnar Dietrichs i tysk fangenskap. Nå har barnebarna skrevet bok om farfarens historie.

Tekst: Tuva Bønke Grønning

«Så satt vi der da, på lesesal 1. Vi bøyde oss over bøkene om strafferett, og prøvde så godt vi kunne å konsentrere oss.»

Det er 30. november 1943, og jusstudenten Ragnar Ziener Dietrichs har sammen med et fåtall av sine medstudenter bestemt seg for å bli værende på lesesalen til tross for rykter om at universitetet skal besettes og studentene arresteres av tyskerne.

«Jeg trodde det ikke. Ingen trodde det. Vi mente det hele var et anstaltmakeri fra den samme ansvarsløse gjengen som hadde foranstaltet de idiotiske protestene som nesten alle hadde levert, og de aller fleste forbannet,» skrev Dietrichs ned i ettertid, da han satt i tysk fangenskap.

«Noen av mine studiekamerater dro på ski til Løvlia. Hadde jeg bare blitt med dem!»

Farfars dagbok

Den nå avdøde sorenskriveren fortalte aldri spesielt mye om tiden i fangenskap til verken kona, barna eller barnebarna.

Barnebarnet Erik Sveberg Dietrichs oppfattet det likevel aldri som at han ikke ville snakke om det. Det var ingen hemmelighet hvor de flere hundre sidene med dagboknotater fra tida i fangenskap lå, eller at det hos besteforeldrene lå nazisymboler som farfaren i protest hadde klippet av den tyske uniformen han ble tvunget til å bære.

– Det høres rart ut, men han fortalte historiene på en måte som kunne få oss til å le. Kanskje ville han ikke skremme barnebarna, og kanskje ville han ikke snakke om de vanskelige minnene, sier Erik.

Nå har han, sammen med søsteren Inger og med hjelp av pappa Espen, laget bok ut av farfarens dagboknotater.

I «Farfars dagbok. Et år og én dag i nazistenes fangenskap» forteller de historien om hvordan den unge jusstudenten arresteres, fraktes til en fangeleir i Stavern, videre med fangeskipet Donau til en straffeleir i Polen, til en opptreningsleir for SS-frivillige og til slutt til fangesykehus med tuberkulose.

– Det er over 400 håndskrevne sider, og det er jo ikke alt som er interessant for offentligheten. Blant annet skrev han mye om bridge og bridgeresultater. Det har nok vært en måte å flykte litt fra virkeligheten på, tror Erik.

Genèvekonvensjonene

Søsteren Inger Sveberg Dietrichs forteller at hun tidlig interesserte seg for dagboknotatene, og at tematikken føltes mer aktuell da hun studerte i USA på tidspunktet da Donald Trump ble valgt til president.

– Jeg så at høyreekstremismen fikk en ny grobunn. Flere medstudenter ble sittende fast i eller utenfor USA på grunn av innreiseforbudene, og mange venner som tilhører minoritetsgrupper fikk en mer usikker hverdag, sier hun.

Hun forteller at hun gjennom arbeidet med boka har fått en mer nyansert forståelse av hvordan nazismen bredte seg utover hele Europa. Det gjorde inntrykk å lese om hvor mange internasjonale frivillige det var i SS-leiren farfaren ble sent til.

– Det var også veldig spennende å få en så detaljert og subjektiv beskrivelse av hvordan det var å leve side om side med fienden, sier hun.

I boka beskriver de også hvordan studentene brukte kunnskapen fra studiene i fangenskap.

– Dagboka er klar på at mange flere liv ville gått tapt hvis de ikke var for innsatsen til medisinstudentene, mens jusstudentene brukte kunnskapene om blant annet Genèvekonvensjonene til å motstå presset fra nazistene og bedre leveforholdene til studentene i leiren, sier Inger.

– Ellers er farfars beskrivelser av undervisningen de fikk i leiren, som

De tuberkulosesyke studentene i fangenskap. Ragnar til høyre i bildet.

Studentene på Universitetsplassen etter frigjøringen.

Ebreichsdorf stasjon der Ragnar og noen andre studenter ble sluppet fri for å ta seg til Norge gjennom et krigsherjet Europa.

I arbeidsleiren.

hadde som mål å omvende dem til nazister og potensielle ledere for det «nye Norge», også ganske unike.

Satte seg opp mot nazistene

Blant historiene barnebarna hørte flere ganger mens farfaren fortsatt levde var en historie om forviklingene som oppstod da en 16 år gammel tysk sersjant fikk ansvar for å lede noen av fangene ut av Østerrike og mot Norge da de ble sluppet fri ved årsskiftet 1944/45.

En annen av historiene som gikk igjen handlet om en kommandant som kjørte rundt i arbeidsleiren i en vogn trukket av geitebukker og virket «ganske sprø».

– Dette var i Hägerwelle, som jo var et forferdelig sted hvor de sendte fanger som skulle straffes ekstra hardt. Det var så mange som ble hengt i trærne der at leiren fikk tilnavnet Hangerwelle. Det er jo egentlig ingen ting som er morsomt med det bakteppet, sier barnebarnet Erik, og fortsetter:

– Men farfar fortalte alltid om hvordan en av de norske studentene en dag ble bedt om å oversette en tale denne kommandanten holdt. Alle studentene forstod jo tysk, men det visste altså ikke nazistene, og da kommandanten truet med henrettelse oversatte studenten med at «alle forstår at denne mannen er splitter pine gal».

Notatene fra året i fangenskap ble i utgangspunktet skrevet ned på dopapir og smuglet med hjem. Da Erik sammen med søsteren begynte å lese dagboka i voksen alder ble han kjent med historien på en annen måte.

– Det er klart det var spesielt å lese. Dette er et år av hans liv hvor han må ha levd med en enorm belastning. Han satt fengslet, faren satt fengslet, broren hadde rømt til Sverige og moren satt alene igjen hjemme, sier han.

«Skjegg og skitt vokste»

«Jeg fant meg en plass i vinduskarmen og åpnet matpakken, vel vitende om at det kunne bli lenge til neste måltid. Nede på Karl Johan kunne jeg se en anstendig menneskemengde begynne å samle seg, men den tyske beredskapen var stor. Ingen slapp hverken inn eller ut fra universitetsområdet.»

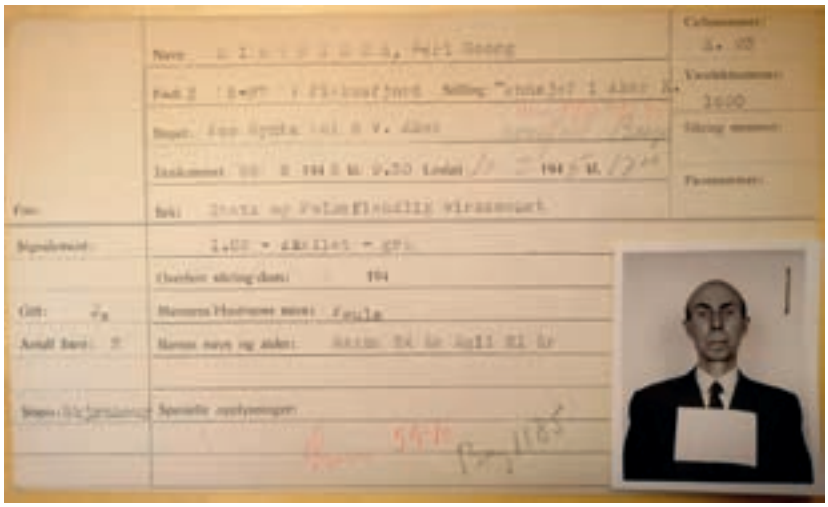

Også Ragnars far ble arrestert kort tid etter at Ragnar slapp fri.

I dette rommet av fangeskipet Donau ble Ragnar holdt fanget under transport til Tyskland.

I dagboknotatene forteller den unge jusstudenten Ragnar Dietrichs om hvordan dørene plutselig ble revet opp og tyske politisoldater stormet inn, fullt uniformert med bajonetter i hendene.

«Alle *hinnaus,» skrek de. «Los. Los.» Det var selvfølgelig ikke annet å gjøre enn å gå. Kvinnene skulle slippe fri, så jeg sa adjø til min hyggelige studiekamerat Synnøve Berentsen, og ruslet ut med soldatene i helene.»*

Etter å ha blitt pågrepet sammen med rundt 300 andre UiO-studenter den novemberdagen i 1943 ble Ragnar først sendt til en fangeleir i Stavern. Der møtte han igjen flere han kjente, og notatene fra dette første stoppet bærer preg av rutiner.

«Dagene gikk i grunnen ganske raskt, mens skjegg og skitt vokste» skrev Ragnar.

«Foruten røykeforbudet ble det bestemt at vi skulle hilse på alle de tyske soldatene vi så, selv de menige. Både tyskerne og vi forstod raskt at det var helt umulig for dem å håndheve denne nye regelen. Vi ignorerte dem totalt, og vi hørte ikke noe mer om det.»

Leir for SS-frivillige

Etter en stund i Stavern gikk ferden videre med fangeskipet Donau til Polen for Ragnar.

Til studentenes overraskelse blir en gruppe sendt videre til en opptreningsleir for SS-frivillige. I boka beskriver barnebarna til Ragnar hvordan en psykologisk krig mellom studentene og de tyske offiserene oppstår.

– De måtte forklare offiserene i Senheim at de var krigsfanger og ikke

Ragnar (t.v.) ble senere sorenskriver i Nes.

frivillige. Det endte med en psykologisk kamp hvor studentene vekselvis ble lovpriset for sitt ariske utseende og drapstruet for å ha lakket over hakekorsene på uniformene, forteller barnebarnet Inger.

– Han må ha visst hvor farlig det var, og i tillegg ble han alvorlig syk, sier broren Erik.

Ragnar fikk nemlig tuberkulose i fangenskap, og ble igjen sendt videre – denne gangen til et sykehus for tuberkulosesyke fanger. Det kan ha blitt redningen for ham, tror barnebarna, som er usikre på hvordan historien hadde endt om farfaren ble værende igjen i leiren.

Da Ragnar ble sluppet fri og fraktet ut av Østerrike ved årsskiftet 1944/45 klarte han å få med seg dagboknotatene, som var skrevet på dopapir og gjemt i bukser og truser, hele veien hjem til Norge.

Fullførte jusstudiet

Tilbake i Oslo fullførte Ragnar jusutdannelsen ved Universitetet og begynte etter hvert å jobbe i Justisdepartementet. Senere ble han sorenskriver i Nes tidlig på 1970-tallet.

– Farfar startet på jussen rett fra artium, og var alltid veldig stolt av yrket sitt. Hans far igjen var gruveingeniør, men endte som lønnssjef i Aker kommune, forteller Erik Dietrichs.

– Det var sånn sett aldri naturlig for ham å gå i sin fars fotspor, og han så nok jussen som en veldig nyttig utdannelse.

I arbeidet med boka fant søskenparet også ut mye de ikke visste om sin oldefar, som en periode jobbet som gruveingeniør i USA før han valgte å komme tilbake til Norge. Også han, Karl Georg Dietrichs, ble arrestert under krigen.

Like etter at sønnen Ragnar kom hjem ble han for andre gang arrestert for «stats- og folkefiendtlig virksomhet» og havnet hos en av de verste torturistene i statspolitiet, forteller Erik.

Søsknene Inger og Erik Sveberg Dietrichs.

Denne delen av historien kjente verken han eller søsteren til da de begynte å lese dagboka.

– Det har virkelig vært tankevekkende å jobbe med denne boka og innse hvordan hverdagen for farfar var, sier han.

– Det er vanskelig å tenke seg hvordan det må ha vært å arresteres, stues sammen i trange brakker, blir forsøkt omvendt av nazistene, bli alvorlig syk i fangenskap og være så langt vekk fra familie uten å vite hvordan de har det – alt i en alder av 23 år.

Da boka endelig gikk i trykken tidligere i høst var Erik og Inger Dietrichs mest spent på hva farmor på 98 ville synes.

– Det var et premiss for boka at farmor syntes det var en god idé. Hun har hele tiden støttet oss og vært interessert. At hun er fornøyd betyr veldig mye.

Søsknene Inger og Erik, sammen med farfar.

Frykter for fagmiljøet ved Politihøgskolen

Juristene ved PHS frykter konsekvensene av nedtrekk i antall politistudenter i Oslo.

Tekst: Ole-Martin Gangnes

– Det tar årevis å bygge opp sterke fagmiljøer som vi har ved Politihøgskolen i Oslo i dag, sier Sidsel Vatne.

Ved Politihøgskolen (PHS) i Oslo arbeider opp i mot 30 jurister – med både undervisning og forskning. Nå frykter de for høgskolens fremtid. Tallet på politistudenter skal ned fra 550 til 400. I årets statsbudsjett foreslår Regjeringen at hele kuttet – eller «nedtrekket» – skal tas ved Politihøgskolen i Oslo. Høgskolen som tidligere har hatt 28 klasser vil da etterhvert ikke få mer enn åtte klasser.

– Ved Politihøgskolen i Oslo er det et stort og viktig fagmiljø. Hvordan skal vi klare å bevare dette fagmiljøet i en situasjon med et slikt nedtrekk i antall studenter og klasser?, spør Sidsel Vatne, som er tillitsvalgt for juristene og som har arbeidet ved PHS siden 1995.

– Det tar år å bygge opp igjen et fagmiljø. Et slikt nedtrekk i Oslo vil derfor få konsekvenser for hele politiutdanningen i Norge, sier Vatne til Juristen.

Hun forteller om stor usikkerhet blant de ansatte – ingen vet i dag konkret hvor og hvordan kuttene skal gjøres.

Antallet studenter ned

Det har en stund vært klart at antallet politistudenter skal ned i forhold til dagens nivå. PHS har i dag tre studiesteder – Oslo, Stavern og Bodø. Styret i PHS vedtok i april at Stavern skulle ta hele kuttet. Det ville i så fall betydd nedleggelse i Stavern. Det kom derfor som en overraskelse at Justisdepartementet ønsker at Oslo tar hele kuttet.

Oslo har allerede måttet tåle et kutt som får virkning fra høsten 2020, som en følge av at Politihøgskolens avdeling på Kongsvinger ble lagt ned med virkning fra høsten 2017, forteller Vatne. Studenten som gikk i første klasse på Kongsvinger, gikk tredje klasse i Oslo. Oslo har dermed fått et nedtrekk på seks klasser på tredje trinnet, samtidig som det er en klasse mindre i første klasse. Det er derfor et nedtrekk fra 28 til 21 klasser fra høsten 2020, forteller hun.

– Når det da skal kuttes ytterligere, slik at Oslo til slutt bare har åtte klasser, får det enorme konsekvenser.

– Trenger fagspesialiteter

Fordi studiestedet i Oslo er størst har man kunnet ha mange fagspesialister, flere enn på de andre studiestedene.

– Politiutdanningen er kompleks, da trenger man fagspesialister innen en lang rekke fagområder i undervisningen. Vi må ha blant annet ha jurister, politifaglige lærere, psykologer,

pedagoger, lærere med idrettsutdanning og samfunnsvitere.

– Det finnes en nedre grense for hvor liten man kan bli. Og denne grensen er overtrådt hvis man skal kutte ned til et opptak på hundre studenter i Oslo, sier Vatne.

Juristene ved Politihøgskolen arbeider både på bachelorutdanningen, ved etter- og videreutdanningen og ved forskningsavdelingen.

Det dreier seg om høgskolelektorer som underviser i jus, studieledere med personal- og fagansvar, forskere som er professorer og juridiske rådgivere.

Selvstyret

Styret i PHS mener departementet går for langt i å detaljstyre og har protestert – de mener forslaget, som går imot styrets vedtak, går for langt inn på det som er høgskolens selvstyre.

De ansatte ved PHS mener forslaget vil føre til små og svekkede fagmiljøer.

> *Det tar årevis å bygge opp sterke fagmiljøer*

Førsteamanuensis ved Politihøgskolen i Oslo, Hjørdis Birgitte Ellefsen, sa i oktober til NRK at det er miljøet i Oslo som er «hovedmotoren i hele utdanningen, og også forskningen ved politihøgskolen».

– Om vi blir kuttet med 70 prosent av både ansatte og studenter, kan vi ikke drive forskning i same grad som i dag, sier hun.

Styret i PHS sendte i oktober et protestbrev til Justisdepartementet der de mener Regjeringen griper for mye inn i høgskolens selvstyre.

– Vi er ikke enig i at regjeringen og departementet kan gå inn og detaljstyre vår virksomhet på den måten de nå gjør, uttalte styreleder Hans Vik til NRK.

Justisminister Jøran Kallmyr sa til NRK at det er fornuftig å skjerme politihøgskolene i Bodø og på Stavern, og heller ta kuttet i Oslo.

– Tre studiesteder, slik bygningsmassen er i dag, gir oss økt fleksibilitet til å eventuelt justere opp tallet på politistudenter igjen, dersom det blir nødvendig.

Sidsel Vatne er ikke enig i at det er en god fremgangsmåte.

– Dette er vi uenig i. Dersom nå Politihøgskolen i Oslo mister store deler av fagmiljøet, er det ikke gjort på et blunk å bygge det opp igjen. Det tar årevis å bygge opp sterke fagmiljøer som vi har ved Politihøgskolen i Oslo i dag. Vi ønsker derfor et jevnt kutt som gjør at vi kan beholde mer av spesialistkompetansen i Oslo, sier hun.

Juristforbundet inviterer til

Nyttårstreff for pensjonistgruppen

Mandag 13. januar 2020 kl. 14.00 – 16.00

Sted: Hotel Bristol, Lille Festsal,
Kristian IV's gate 7, Oslo

Det serveres smørbrød og kaffe.
Begrenset antall plasser.

Påmelding innen 18. desember til
kursdeltager@juristforbundet.no
merket kursnr. 2020906

Juristforbundet ønsker alle
pensjonistmedlemmer en
riktig god jul og et godt nytt år!

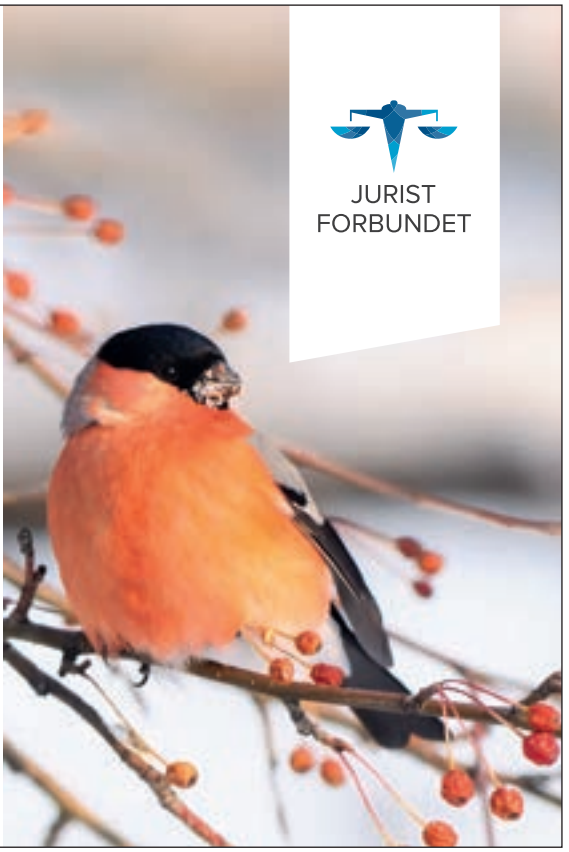

Skal sikre gratis tilgang til rettsavgjørelser for alle

Positivt og fremtidsrettet av Stortinget, sier Domstoladministrasjonen.

Tekst: Tore Letvik

Justiskomiteens nestleder Peter Christian Frølich (Foto: Hans Kristian Thorbjørnsen)

Domstolenes avgjørelser skal bli digitalt tilgjengelige for alle helt gratis. I første omgang skal dette gjelde alle dommer i norske tingretter, lagmannsretter og Høyesterett.

Dette skjer etter at representantene fra de fire regjeringspartiene i Justiskomiteen har blitt enige om å gjøre alle rettsavgjørelser gratis tilgjengelige for alle.

Som en følge av enigheten i Justiskomiteen skal Domstolsadministrasjonen få i oppdrag å nedsette en arbeidsgruppe som skal finne ut hvilke tekniske og reguleringsmessige detaljer som må endres, samt økonomiske rammer, for at tjenesten skal kunne lanseres.

Domstoladministrasjonen (DA) er positivt innstilt til initiativet.

– Det er positivt og fremtidsrettet at Stortinget er opptatt av å gjøre rettsavgjørelser tilgjengelige for flere. Åpenhet er en av domstolenes viktigste verdier, sier seniorrådgiver Iwar Arnstad i DA til Juristen.

– Når statsbudsjettet er vedtatt har Domstoladministrasjonen mandat for å gå i gang med et arbeid for å finne ut hvordan dette kan gjøres på en fornuftig måte. En slik løsning må balansere brukervennlighet med personvern og kostnader, sier Arnstad.

– Et viktig prinsipp

Overfor Aftenposten utdyper Justiskomiteens nestleder Peter Frølich (H) bakgrunnen for avgjørelsen.

– I Norge er alle lover åpne for alle. Men dommer er også en veldig viktig rettskilde. For å vite hva som er rett og galt, må vi vite hvilke dommer som er avsagt, sier han.

Et abonnement for å få tilgang til norske dommer kan i dag koste 15.000 kroner, ifølge Frølich.

– De fleste vestlige land har skjønt at dette er et viktig prinsipp, men av en eller annen merkelig grunn har vi i Norge valgt å ha dommene gjemt bak høye betalingsmurer. Det holder ikke prinsipielt sett og er rett og slett ikke godt nok, sier Frølich som selv er utdannet jurist.

Og det er ikke bare dommer som skal gjøres tilgjengelig i anonymisert form. Åpenheten og tilgangen skal også omfatte andre rettsavgjørelser som kjennelser og beslutninger.

– Det vil også så langt det lar seg gjøre, gjelde tidligere dommer som allerede er digitalisert, sier Frølich.

Kan tre i kraft neste år

Som en følge av enigheten i Justiskomiteen skal Domstolsadministrasjonen få i oppdrag å nedsette en arbeidsgruppe som skal finne ut hvilke tekniske og reguleringsmessige detaljer som må endres, samt økonomiske rammer, for at tjenesten skal kunne lanseres.

Frølich fremholder at dette ikke trenger å være dyrt. Han ser for seg en nettside med en portal som har en grunnleggende søkefunksjon slik at man kan finne dommene man leter etter.

Prosjektet er bevilget 1,5 millioner kroner som Justiskomiteen har funnet i statsbudsjettet for 2020.

Det skal dekke arbeidsgruppens oppgaver, og det resterende beløpet skal gå til selve gjennomføringen. Oppstart vil dermed forhåpentlig være i løpet av våren eller sommeren neste år, ifølge Justiskomiteens nestleder.

Ifølge Domstolsadministrasjonen avsies det ca. 30.000 tingrettsdommer i året, 3000 lagmannsrettsdommer og 105 dommer i Høyesterett.

Seniorrådgiver Arnstad forteller til Juristen at DAs styre i fjor hadde en sak om offentlighet i et digitalt perspektiv, der dette er til vurdering, men at det på grunn av manglende ressurser og kapasitet ikke er tatt så langt videre.

JURIST FORBUNDET

Bytt til Handelsbanken

Alle er forskjellige. Derfor har Juristforbundet byttet til en bank hvor du som medlem får svært gode betingelser som gir deg større spillerom i hverdagen. Vi følger med på renten for deg.

Dine fordeler i Handelsbanken:

- Personlig rådgiver
- Gode og konkurransedyktige betingelser på lån, konto og innskudd
- Din ektefelle/samboer får de samme gode betingelsene

Rente boliglån
2,62 %*

Se alle fordelene på handelsbanken.no/juristforbundet

* Alle boliglån beregnet med utgangspunkt i et annuitets lån kr 2.000.000 nedbetalt over 25 år med månedlig termingebyr kr 45 (normalt kr 60). Offentlige gebyrer kommer i tillegg, men dekkes av Handelsbanken ved bankbytte uten låneforhøyelse.

Barneadvokater med skarp

Advokater som jobber med barnesaker har høstet erfaringer som gjør at de kaller situasjonen i barnevernet svært bekymringsverdig.

Tekst: Ole-Martin Gangnes

Etter ett år som advokat i Barneadvokatene oppsummerer Curt A. Lier erfaringene sine.

Barneadvokatene er et advokatfirma som er spesialisert på saker som handler om barn, blant annet barnevernsaker. I barnevernssaker representerer de foreldre eller barna selv i møtet med barnevernet, fylkesnemnda for sosiale saker eller domstolene.

Curt A. Lier har bakgrunn som president i Juristforbundet og fra politiet og hadde ingen spesiell erfaring med barnesaker fra før da han startet i Barneadvokatene.

– Jeg var jo forberedt på at sakstypen kan være krevende. Men jeg er både overrasket og skuffet over norsk barnevern. Det er altfor mange som fratas ungene sine på sviktende grunnlag, sier han.

Juristen møter Lier sammen med Susanne Eliassen. Hun har nettopp startet som advokatfullmektig i samme firma. Eliassen har tidligere blant annet jobbet i barnevernet i seks år og har vært hos kommuneadvokaten i Oslo, der hun hadde barnevernssaker.

Susanne Eliassen har også vært visepresident i Juristforbundet og skal «erstatte» Curt A. Lier i Barneadvokatene ettersom Lier søker nye utfordringer på nyåret, som advokat i NHO Luftfart.

kritikk av norsk barnevern

Susanne Eliassen og Curt A Lier i Barneadvokatene (Foto: Ole-Martin Gangnes)

Varierende praksis

– Jeg mener at mye av den kritikken som har kommet mot barnevernet er berettiget. Barnevernet burde være statlig drevet. Jeg mener det er altfor varierende praksis og kompetanse ute i kommunene, sier Curt A. Lier.

– Jeg har for eksempel opplevd at barnevern i én kommune har stått mot barnevern i en annen kommune i samme sak. Barnevern på hver side har altså stilt seg bak enten mor eller far og bruker ulike argumenter. Det er svært bekymringsverdig og ikke betryggende å oppleve, sier han.

Lier mener de sakkyndiges rolle er et stort problem.

– Det er altfor overvurdert hva de sakkyndige kan mene noe om. Jeg mener mye er ren synsing og jeg lurer på hvor fagligheten er. Det kan handle om barns sårbarhet, barns behov eller et barns blikk. Det som presenteres av sakkyndige er ikke etterprøvbart. Men samtidig er man helt avhengig av at sakkyndige gir tilfredsstillende svar.

– I dag ser man det brukes begreper som «emosjonell omsorg». Det er vanskelig å få tak i hva det betyr i mange tilfeller og det virker som man gjetter på hva ting skyldes. Jeg mener det må vurderes om det må inn psykologer som sakkyndige fra begge parter i sakene.

Han mener også at Fylkesnemndene og domstolenes kontroll ikke er god nok.

– Jeg er ikke imponert over myndighetskontrollen på dette området. Vi ser at Fylkesnemndene svært ofte følger barnevernets syn og at også tingrett og eventuelt lagmannsrett legger det til grunn. Det skjer også i tilfeller der det etter mitt syn er åpenbare mangler ved de sakkyndiges rapporter. Det synes jeg er bekymringsverdig, sier han.

Barneadvokatene mener mange saker kunne vært løst på en bedre måte, ved at foreldrene fikk mer hjelp og støtte (Foto: Ole-Martin Gangnes)

– Mitt inntrykk er at myndighetskontrollen er for lav. Barnevernet har et enormt gjennomslag i domstolene.

Vil hjelpe foreldrene

Lier og Eliassen er opptatt av at mange saker kunne vært løst på en bedre måte, ved at foreldrene fikk mer hjelp og støtte.

– Barn skal beskyttes og vi snakker ikke om saker der det ikke er tvil om mishandling og fullstendig uskikkede foreldre. Men i mange saker kan det være foreldre som trenger noe hjelp.

– Det er i mange tilfeller helsevesenet som har sviktet. Likevel blir konklusjonen at barnet må flytte. Det kan gjelde krevende barn med autisme eller andre diagnoser. Dersom det svikter i psykisk helsetjeneste eller i skolen så ender det ofte med at foreldrene ikke orker mer.

– Kontrasten blir så stor når man ser hvilke ressurser som brukes når barnet har flyttet. Fosterforeldrene får en masse hjelp og støtte som foreldrene aldri fikk. Det må brukes mer ressurser på å hjelpe foreldrene, sier Susanne Eliassen.

Erfaring fra flere saker

– Det er en manglende raushet i systemet, sier de.

De bruker som eksempel tilfeller der barn blir involvert i foreldrenes konflikter med barnevernet.

– Selvsagt vil barn bli det. Men det at foreldre for eksempel gråter kan bli brukt mot dem i spørsmål om samvær. Det er altså ikke rom for at vi er forskjellige eller at vi viser følelser.

– Dere beskriver et temmelig nådeløst system?

– Jeg tror det har blitt en utvikling der man har en frykt for å ikke gripe inn. Det har jo vært saker der barnevernet skulle gjort det, men var for passive. Og så har pendelen svingt for langt den andre veien, sier Eliassen.

– Det er også slik at når et barn er flyttet så er det blitt det for alltid. Det praktiseres ikke en midlertidighet. Det er jo noe av det EMD reagerer på og som norske myndigheter kritiseres for av domstolen.

– EMD-sakene må få følger for de sakene der barn blir adoptert bort eller saker der barn blir hentet allerede på fødestua. I Norge går man ofte til omsorgsovertakelse. Min erfaring fra et par dusin saker er at de kunne blitt løst på en annen måte, sier Lier.

Det biologiske prinsipp står mot det sosiologiske prinsipp. I Norge vinner det sosiologiske prinsippet ofte frem.

– Det er hjerteskjærende å se at søsken som har tett forhold splittes opp helt bevisst fordi barnevernet mener det bør brytes opp.

Etterlyser kompetanse

Susanne Eliassen mener det må mer kompetanse inn i barnevernet, både juridisk og psykologisk. Hun mener også det burde vært særdomstoler på dette feltet.

– Dommere trenger mengdetrening for å behandle dette.

– Dessuten blir barn sett og hørt for lite i disse sakene. Det gjelder både i nemnder og domstoler. Jeg mener personlig at barna burde ha en egen advokat, både i barnevernssaker og i foreldretvistsaker, sier hun.

Curt A. Lier gir seg i Barneadvokatene på nyåret. Da skal han være advokat i NHO Luftfart og jobbe med forhandlinger.

– Det har vært en utrolig erfaring å jobbe med disse sakene og jeg har hatt kjempegode kolleger. Men det er klart at dette er svært krevende saker å jobbe med som advokat. Det er mye gråt og fortvilelse og alle klientene du møter er i livskrise. Jeg legger ikke skjul på at det kan være tungt, sier han om erfaringene han har gjort seg.

Les også Bente Ohnstads leserinnlegg på side 60.

– Vi har startet et stort arbeid for bedre saksbehandling

Anders Henriksen, avdelingsdirektør for barnerett i Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir), svarer slik på kritikken fra advokatene i en e-post til Juristen:

«Vi kjenner igjen deler av denne kritikken, som over tid har vært en del av diskusjonen om barnevernet i Norge. Det har også kommet flere rapporter de siste par årene som peker på noen sentrale utfordringer.

Noe av det som pekes på, er at det i en del barnevernssaker er uklart hvilket faglig grunnlag barneverntjenestene forankrer sine vurderinger og beslutninger i. Det fremgår også at det kan svikte i barneverntjenestenes dokumentasjon av hvilke vurderinger som ligger til grunn for de valgene og beslutningene som foretas.

Sånn sett har vi ganske god kunnskap om utfordringsbildet, og vi har igangsatt flere tiltak og prosesser som skal bøte på dette.

Når det gjelder kompetanse, har direktoratet gjort en omfattende utredning om behovet for et kompetanseløft. Barnevernet forvalter stor makt og et stort ansvar på vegne av samfunnet, og dersom kompetansen ikke er god nok, står de ansatte dårlig rustet til å utøve denne makten på en god måte.

Vi har derfor foreslått en rekke tiltak som skal styrke tjenestenes og de ansattes kompetanse.

Anders Henriksen, avdelingsdirektør for barnerett i Bufdir (Foto: Tine Poppe)

Masterutdanning

Et forslag er en femårig masterutdanning for barnevernspedagoger, hvor en del av studiet skal være en nasjonal eksamen i jus.

Vi har også foreslått å opprette en ordning med faste advokater for private parter i barnevernssaker, etter modell av ordningen med faste forsvarere og bistandsadvokater i straffesaker.

Vi ønsker også et modellkommuneforsøk som har til hensikt å prøve ut ulike tilknytningsformer for bruk av psykologer og jurister i tjenestene.

Vi har også startet på et stort arbeid for å bedre tjenestenes saksbehandling. Direktoratet jobber sammen med utvalgte kommuner for å utvikle et bedre saksbehandlingssystem, som vil gi faglig støtte til den enkelte saksbehandler.

Vi mener dette vil bidra til å sikre at tjenestene gjør gode faglige vurderinger, som er godt forankret i regelverket.

Fylkesnemnda

Det er de mest alvorlige og vanskelige sakene som havner i fylkesnemnda. Ofte er det sterk konflikt mellom foreldrene og barnevernet i disse sakene.

Samtaleprosess kan være et egnet virkemiddel til å vurdere andre løsninger enn en omsorgsovertakelse. Dette er utprøvd i noen utvalgte fylkesnemnder, med gode resultater.

Dette er en prosessform som er egnet til å bygge ned konflikter mellom foreldre og tjenester i barnevernssaker, og ordningen er foreslått innført i alle nemnder i departementets forslag til ny barnevernslov.

EMD

Når det gjelder EMD, ser vi allerede at signalene derfra blir tatt på stort alvor i nemnder og domstoler.

Høyesterett har tatt fire barnevernssaker til behandling i storkammer, og det er ingen tvil om at disse sakene vil få betydning for kommende rettspraksis.»

Avtale om overlevering av lovbrytere mellom Norge og EU-land trådt i kraft

(Foto: Pixabay)

13 år etter at Norge i 2006 inngikk en parallellavtale med EU om overlevering av lovbrytere, trådte den i kraft 1. november.

I en pressemelding i høst sa justisminister Jøran Kallmyr at den nordisk-europeiske arrestordren innebærer et systemskifte for overlevering av lovbrytere, og erstatter utleveringssystemet når det gjelder overlevering mellom medlemsstatene i EU og Norge.

– Innen EU har arrestordren vist seg å være et viktig virkemiddel i kampen mot grenseoverskridende kriminalitet, sier Kallmyr.

Nå kan norske statsborgere kunne overleveres til EU-stater så lenge personen ikke utleveres videre til stater utenfor EU. Regjeringen skriver at det i tillegg er fastsatt korte frister for avgjørelse og iverksetting av overleveringer, slik at overlevering vil kunne skje betydelig raskere enn tidligere.

– En annen viktig endring er at Justis- og beredskapsdepartementet som hovedregel ikke lenger skal treffe vedtak om overlevering. I stedet avgjør påtalemyndigheten om arrestorden skal etterkommes eller ikke. Forutsetningen er likevel at domstolen har vurdert om vilkårene for overlevering er oppfylt, skrev regjeringen i en pressemelding i oktober.

– Helt nye problemstillinger

Det var i 2004 at EU innførte *European Arrest Warrant*, en avtale som gjelder i alle medlemslandene. To år senere inngikk Norge en parallellavtale med EU.

Til Rett24 sier Anders Brosveet, som sitter i strafferettskomiteen i den pan-europeiske advokatforeningen CCBE, at avtalen «kommer til å stille norske aktører overfor mange nye problemstillinger".

– Med dette nye regimet vil vi nok i mye større grad få begjæringer fra andre EU-land, og det vil stille norske påtalejurister og forsvarere overfor helt nye problemstillinger. Ikke minst vil vi få behov for et større kontaktnett i andre land, sier Brosveet.

Politijuristene vil ha eget budsjettkapittel og formell telling av påtalejurister

Mener det vil gi synliggjøring og bedre oversikt over hva det koster å drifte påtalemyndigheten i Norge.

Tekst: Tuva Bønke Grønning

Politijuristene ønsker sitt eget budsjettkapittel under politibudsjettet, som viser bevilgede midler, kostnader og forbruk.

– Et minstemål av politisk kontroll med denne myndigheten må være et eget budsjett for påtalemyndigheten i politiet, heter det i et notat Politijuristene utarbeidet i forbindelse med høring i Justiskomiteen om forslaget til statsbudsjettet.

Politijuristene mener dette vil gi politikerne en synliggjøring og økt grad av kontroll og oversikt over hva det koster å drifte påtalemyndigheten i Norge.

– Hvis vi vet hva påtalemyndigheten faktisk koster å drifte, kan man mye enklere styre budsjettet opp og ned i forhold til hvor mye man ønsker å tilføre av midler for å redusere straffesaksrestansene i Norge, uten å risikere at pengene blir brukt til noe annet enn det de var ment for, sa Are Skjold-Frykholm, leder for Politijuristene under høringen i høst.

F.v. Marianne Børseth, Are Skjold-Frykholm og Anne Woldmo i Politijuristene (Foto: Tore Letvik)

Ulike tall

Politijuristene peker også på at det er vanskelig å få oversikt over antall påtalejurister i Norge. Ifølge Politijuristene eksisterer det ulike tall på antall påtalejurister, avhengig av når og hvem man spør.

De beskriver dette som alarmerende og ønsker en formell telling av juristene.

– POD sier det er 750 påtalejurister og Riksadvokaten sier det er 650. Hva er riktig? spør Skjold-Frykholm.

Politijuristene mener 120 millioner i ombudsjettering i politibudsjettet til påtalemyndigheten i politiet ville gitt tilnærmet null i straffesaksrestanser.

Under høringen i høst uttalte Skjold-Frykholm at de mener det skal lite til for å få bukt med straffesaksrestansene.

– Ingen skal måtte vente flere år på å få avgjort straffesaken sin, sa han.

Vilje til å ta ansvar

Nylige spørreundersøkelser viser at tilliten til forvaltning og domstoler er svekket etter EØS-skandalen. Noe annet ville etter vårt syn vært oppsiktsvekkende. Tilliten til offentlige myndigheter er generelt svært høy i Norge. Da blir også fallhøyden stor når det oppleves at rettssikkerhetsgarantiene svikter, særlig når det skjer systematisk og overfor personer i en utsatt posisjon i samfunnet.

Nøkkelen til gjenreising av tilliten til offentlig forvaltning og til rettsvesenet, er etter vårt syn vilje til å ta ansvar. Denne viljen må være synlig til stede hos alle; på høyeste politiske nivå, i forvaltningen, hos alle aktører i rettsvesenet, og til sist også hos den enkelte av oss som jurister.

Erkjennelse av faglig svikt er smertefullt for en profesjonsutøver, selv om det dreier seg om en kollektiv svikt. Men etter vårt syn kommer vi i dette tilfellet ikke utenom, dersom vi skal komme videre. Og en slik erkjennelse må ledsages av så vel vilje som evne til endring.

Det er mange aktører som har hatt en rolle i det forløp som resulterte i EØS-skandalen, og som må ta sin del av ansvaret. Men i en rettsstat må det nødvendigvis være slik at juristene må tåle et særlig skarpt søkelys når systemsvikt oppstår. Vi ser det som et uttrykk for de høye forventninger samfunnet har til vår profesjon, ikke minst når det gjelder å ivareta innbyggernes rettssikkerhet. Vi ønsker at det skal være slik. Og vi må derfor gjøre det som skal til for at det skal forbli slik.

Det er fortsatt for tidlig å trekke endelige konklusjoner om hva som gikk galt ved behandlingen av trygdesakene, og ikke minst hvorfor det gikk galt. Men allerede nå vet vi betydelig mer enn vi gjorde da saken ble offentlig kjent.

Katrine Bratteberg og Håvard Holm

Et tema som er ganske godt belyst blant annet gjennom flere kronikker og innlegg i media, er EØS-rettens perifere plass, om ikke i norsk rett, så i de fleste norske juristers bevissthet.

Professor Malcom Langford og førsteamanuensis Jon Christian Fløysvik Nordrum fra Det juridiske fakultet ved UiO, behandler i en kronikk i Aftenposten 28. november 2019 akademias ansvar for trygdeskandalen, og tar til orde for endringer i jusstudiet. De to skriver også at det ikke bare er tale om en EØS-skandale eller en NAV-skandale, men en skandale for Jus-Norge og rettsstaten. Det er en vurdering og en betegnelse vi kan slutte oss til.

Det er etter vårt syn hevet over tvil at saken vil måtte få konsekvenser for juristutdanningen i Norge. Vi skal ikke nå ha sterke meninger om hvilke endringer som bør komme, ut over det selvsagte; at EØS-retten må integreres i jusstudiet på en helt annen måte enn i dag. Og videre at utdanningen må ha som sentrale siktemål både å fremme kritisk tenkning, og å gi en rolleforståelse og profesjonsidentitet som gir styrke til – i alle sammenhenger – å etterleve kandidatløftet om å fremme rett og hindre urett.

I tilknytning til dette må vi også ha en bred diskusjon om juristenes samfunnsmessige funksjon, og ikke minst om juristenes rolle i offentlig forvaltning. Vi må stille spørsmål om de ulike sektorer i vårt kompliserte velferdssamfunn generelt er innrettet slik at brukernes rettssikkerhet blir tilstrekkelig ivaretatt. Hva gjøres for å sikre at saksbehandling og vedtak er i samsvar med lover og regelverk? Hvordan forvalter offentlige virksomheter sine juridiske ressurser, og er det samsvar mellom behov og ressurser?

Dette er noen av de spørsmål Juristforbundet vil arbeide aktivt med fremover.

Vi skal ta ansvar. Vi skal gjøre vårt for å styrke rettsstaten. Og styrke tilliten, både til rettsstaten og til juristprofesjonen.

Så vil vi benytte anledningen til å ønske alle lesere en riktig god og fredelig jul!

Arbeidsrettslige temaer I

Kurs for tillitsvalgte

Målgruppe:	**Tillitsvalgte i alle sektorer**
Fra:	**Torsdag 26. mars 2020**
Til:	**Fredag 27. mars 2020**
Sted:	**Støtvig Hotel, Larkollen**
Kursnummer:	**2020657**
Påmeldingsfrist:	**21. januar 2020**

Arbeidslivet reguleres av flere rettsregler som utledes fra lover, forskrifter, tariffavtaler, rettspraksis og ulovfestede regler. Kunnskap om sentralt regelverk innenfor arbeidsretten vil sette våre tillitsvalgte i bedre stand til å utøve rollen som tillitsvalgt, samt skape en helhetlig forståelse for samspillet mellom aktørene på arbeidsplassen.

Grunnkurs i arbeidsrett tar sikte på å gi deltakerne en generell innføring i arbeidsrettslige regler. Kurset tar sikte på å gi en basiskompetanse og derfor være et grunnlag for våre øvrige kurs for tillitsvalgte. I tillegg har vi valgt ut noen aktuelle tema med utgangspunkt i generelle arbeidsrettslige problemstillinger.

Tema på dette kurset vil være:

- Aktuelle rettskilder i arbeidsretten
- Innføring i arbeidsgivers styringsrett
- Oppsigelse i prøvetid
- Midlertidig tilsetting
- Kommunikasjon og oppfølging i utfordrende arbeidssituasjoner
- Regelverket rundt trakassering/mobbing i arbeidsforhold

Kurset er i utgangspunktet tilpasset alle sektorer, men vil ha særlig interesse for tillitsvalgte i offentlig sektor.

Påmelding: **www.juristforbundet.no/tillitsvalgt** Spørsmål: **kursdeltager@juristforbundet.no** | **915 55 268**

Eventuelt forfall må meldes snarest mulig og senest to uker før kursstart. I motsatt fall vil det påløpe et gebyr på kr 500,-. Dette gjelder ikke ved sykdom.

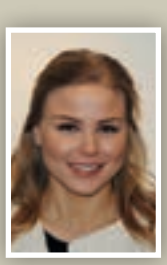

Thea Larsen Normann
Advokatfullmektig

Ida Kristin Bjørstad Olsen
Student i praksis fra UiT

Hva bør du unngå på årets julebord?

Julen nærmer seg, men før julefreden setter inn, er det julebordsesong. Julebord forbindes gjerne med hyggelig, kollegialt samvær, god mat og drikke. Noen ganger litt for mye av sistnevnte, som igjen kan medføre noen uheldige episoder. Som regel løses dette internt på arbeidsplassen uten ytterligere etterspill. Andre ganger har det gått så hardt for seg at saken får rettslige følger.

Julebord og arbeidsforhold, rettslig sett

Det er nemlig ikke slik at det som skjer på julebordet, forblir på julebordet. Agder lagmannsrett skrev i en dom fra 2009 at et «julebord er et jobbrelatert, sosialt arrangement, hvor arbeidsgiveren har rett til å stille krav til de ansattes adferd». Uttalelsen må sees i sammenheng med arbeidsmiljølovens generelle krav til arbeidsmiljøet i kapittel 2 til 4. I aml. § 4-1 fremkommer blant annet at «Arbeidsmiljøet skal være fullt forsvarlig ut fra en enkeltvis og samlet vurdering av faktorer i arbeidsmiljøet som kan innvirke på arbeidstakernes fysiske og psykiske helse og velferd». Bestemmelsen er rettet både mot arbeidsgiver og arbeidstaker. Hendelser på julebordet er ikke fristilt fra arbeidsforholdet og arbeidsmiljøet ellers. Vi har sett nærmere på noen relevante dommer hvor rettspraksis setter søkelys på sosiale arrangement i tilknytning til arbeidsplassen.

Kjøpte av drikke på virksomhetens regning og hadde seksuelt krenkende atferd mot kollegaer

En teamleder mistet i 2009 jobben som følge av hans oppførsel på virksomhetens julebord. Teamlederen hadde kjøpt drikke på firmaets regning. Han gikk riktignok med på at barregningen skulle trekkes fra lønningen hans, men dette var likevel ifølge lagmannsretten klart pliktstridig selv om det isolert sett ikke kunne føre til oppsigelse. Imidlertid hadde teamlederen også oppført seg seksuelt krenkende overfor to 18 år gamle kvinnelige ansatte. Den seksuelt krenkende atferden innebar seksuell omgang i hotellets trappoppgang med den ene kvinnen som var overstadig beruset, samt tafsing og beføling under skjørtet på den andre. Lagmannsretten mente at oppførselen mot de to kvinnene var i strid med arbeidsgivers interne retningslinjer for lederopptreden og allment aksepterte verdinormer. Flertallets konklusjon var at oppsigelsen var saklig.

Skadet kollega med saks

I 2015 ble en 33-åring dømt til fengsel etter at han på julebordet stakk en kollega minst 10 ganger i rygg, nakke, skuldre og hode med en saks. Om mannen mistet sin stilling opplyses ikke i dommen, men det må nok legges til grunn at arbeidsgiver i en tilsvarende situasjon vil ha grunnlag for å bringe arbeidsforholdet til opphør.

Tok en kollegas eiendeler

På et julebord i 2002 «tok» en mann lommeboken og mobiltelefonen til en kollega. Han ble frifunnet for tyveri, men mistet jobben.

Uheldige aktiviteter

Det er ikke uvanlig at det arrangeres ulike aktiviteter eller leker på julebordet. Quiz er populært, men quizens innhold kan gå over grensen for hva som anses akseptabelt i arbeidslivet. For eksempel kan nevnes en quiz som gikk ut på at de ansatte skulle gjette hvem sine bryster som fremgikk av bilder som ble vist. Dette skjedde på et julebord i 2004. Det ble vist et filmlignende innslag som visstnok fokuserte på brystene til de kvinnelige ansatte i bedriften. Før filminnslaget ble det vist et bilde av pornografisk karakter, blant annet med en naken kvinne. Lagmannsretten kom i den aktuelle saken til at saksøker ikke hadde blitt seksuelt trakassert ved denne episoden. Vi vil likevel ikke anbefale en lignende quiz på årets julebord.

Upassende nærkontakt og kommentarer

I samme sak hevdet den ansatte at lederen hadde kysset henne på brystet, med kommen-

taren «så hyggelig å se dere igjen» mens han så på brystene hennes. I retten forklarte lederen at det som skjedde var et uhell. Ifølge ham strakk han seg frem for å gi kvinnen en klem, men da fikk han, som følge av en kneskade han hadde på denne tiden, smerter i kneet. Dermed fikk han en svikt i knærne da han bøyde seg ned slik at hans hode traff hennes bryster. I denne konkrete saken ble det ikke funnet bevist at hendelsen hadde skjedd slik kvinnen beskrev. Hadde det vært tilstrekkelig bevis, må vi ut fra Metoo og prinsippene om alminnelig, kollegialt samvær, anta at grensen for hva som er akseptabel oppførsel fra en leder i dette tilfellet var overskredet.

Kniv mot halsen til leder

På en juleavslutning mottok de ansatte et knivsett i julegave. En av de ansatte tok en av knivene og la den mot halsen til sin leder og sa noe om høyere lønn. Lagmannsretten vurderte det som «en spontan, lite gjennomtenkt handling, foretatt i en noe løssluppen atmosfære blant arbeidskolleger som kjente hverandre godt». På tross av at hendelsen ikke var tilstrekkelig som grunnlag for verken avskjed eller oppsigelse, vil vi likevel ikke anbefale medlemmene våre å gjøre noe tilsvarende.

Kort oppsummert viser rettspraksis at en bør beholde fornuft og vett også på et julebord, og det til tross for at arrangementet er «utenfor arbeidstid». Servering av alkohol innebærer et reelt ansvar både for virksomheten og for arbeidstakerne som deltar. Om kritikkverdige episoder skal få følger, som for eksempel en veiledende samtale, en advarsel eller mer alvorlige følger, må foretas ut fra en konkret helhetsvurdering.

Råd og bistand fra Juristforbundet

Juristforbundet tilbyr sine medlemmer juridisk rådgivning og bistand innenfor arbeidsrettslige spørsmål. Kommer du som medlem i en vanskelig situasjon på arbeidsplassen, er det bare å kontakte Juristforbundets advokater.

Kontakt

Sentralbord: 40 00 24 25
E-post: advokat@juristforbundet.no

Nye varslingsregler

Nylig vedtok Stortinget å endre arbeidsmiljøloven kapittel 2A om varsling. Varslingskapittelet vil fra ikrafttredelsen inneholde syv bestemmelser, og vil dermed få tre nye bestemmelser sammenlignet med dagens kapittel 2A. De nye varslingsreglene trer i kraft 1. januar 2020.

Personkretsen som omfattes av lovens varslingsregler utvides sammenlignet med dagens regler. Hvilke personer som omfattes av arbeidstakerbegrepet vil hjemles i ny § 1-6. Tidligere var kun ansatte og innleide omfattet, mens varslingsreglene nå også vil gjelde for elever, verne- og tjenestepliktige, pasienter og personer under opplæring og i arbeidsmarkedstiltak.

Den videre fremstilling vil gå nærmere inn på de viktigste endringene hva gjelder varsling i arbeidsmiljøloven.

Kritikkverdige forhold

Dagens bestemmelse i § 2A-1, første ledd videreføres etter lovendringen i § 2A-1, første ledd. Bestemmelsen fastsetter en varslingsrett for arbeidstaker og innleide. Det materielle innholdet av «kritikkverdige forhold» er ment videreført, jf. forarbeidene, med en utfyllende definisjon av begrepet i andre ledd.

I bestemmelsens andre ledd vil definisjonen av hva som regnes som kritikkverdige forhold fremgå. Ifølge forarbeidene er dette tilføyd for å gjøre innholdet i begrepet lettere tilgjengelig for brukerne av regelverket. Ved endringen er det tilføyd en ikke-uttømmende liste med eksempler på hva som kan regnes som kritikkverdige forhold. Av forarbeidene fremgår at formålet med de utfyllende eksemplene er å dekke viktige og relevante typer kritikkverdige forhold, samt å lette forståelsen for de som skal anvende loven.

I bestemmelsens tredje ledd unntas ytringer som gjelder arbeidstakers eget arbeidsforhold, med mindre forholdet i tillegg omfattes av andre ledd. Brudd på rettsregler og etiske retningslinjer omfattes dermed av bestemmelsen, selv om arbeidstaker selv er varsler. Virkingen av tredje ledd blir at hva som er kritikkverdig avgrenses mot forhold som ikke har en viss allmenn interesse.

Fremgangsmåte ved varsling

I dagens varslingsbestemmelser er fremgangsmåten ved varsling inntatt i § 2A-1 andre ledd. Ved endringen blir bestemmelsen utvidet og plasseres i § 2A-2. Varslingsutvalget innstilte i sitt forberedende arbeide på at det någjeldende kravet om forsvarlig fremgangsmåte for varsling skulle videreføres, samtidig som de mente det var et behov for at lovteksten gir bedre informasjon om hvordan arbeidstaker skal gå frem for å varsle.

I den nye § 2A-2 vil begrepet «forsvarlig fremgangsmåte» erstattes med tre sett av kriterier som er ment å klargjøre innholdet i kravet til forsvarlighet:

- *Første ledd:* Arbeidstaker kan alltid varsle intern til arbeidsgiver eller arbeidsgivers representant, i samsvar med varslingsrutinene i virksomheten og varslingsplikten,

eller via verneombud, tillitsvalgt eller advokat.

- *Andre ledd:* Arbeidstaker kan alltid varsle til en ekstern offentlig tilsynsmyndighet eller annen offentlig myndighet
- *Tredje ledd:* Til media eller offentligheten for øvrig kan arbeidstakeren varsle dersom arbeidstaker er i aktsom god tro, varselet gjelder kritikkverdige forhold som har allmenn interesse, og intern varsling enten er forsøkt først eller varsler har grunn til å tro at slik varsling ikke vil være hensiktsmessig.

Avslutningsvis fremgår det av fjerde ledd at arbeidsgiver har bevisbyrden for at varsling har skjedd i strid med de ovennevnte regler.

Kriteriene tydeliggjør hvem man skal varsle til internt og eksternt, og hvilke krav som gjelder ved varsling til media. Årsaken til endringen er at departementet mener at begrepet «forsvarlig fremgangsmåte» er for skjønnsmessig og kan skape usikkerhet for dem som vurderer å benytte seg av varslingsretten. Den nye ordlyden forklarer hva som menes med forsvarlig fremgangsmåte på de tre varslingsnivåene. Dette gir dermed bedre forutberegnelighet.

Materielt sett er innholdet i någjeldende § 2A-1, andre ledd ment videreført i nye § 2A-2.

Arbeidsgivers aktivitetsplikt

I den nye § 2A-3 vil det i første ledd fremgå at arbeidsgiver skal undersøke varselet tilstrekkelig. Dette skal gjøres innen rimelig tid. Dette vil sikre muligheter både for hurtig inngripen i de kritikkverdige forholdene og eventuell rask avkreftelse av varselets innhold, jf. forarbeidene. Hva som er «tilstrekkelig» vil i stor grad være opp til arbeidsgiver. Det stilles ingen kvalitative eller kvantitative krav til arbeidsgivers undersøkelsesplikt.

Bestemmelsen er ny, idet det ikke foreligger en uttrykkelig bestemmelse om arbeidsgivers aktivitetsplikt i någjeldende arbeidsmiljølov. Ifølge forarbeidene er et av målene ved denne paragrafen å ufarliggjøre varsling som virkemiddel.

Arbeidsgivers omsorgsplikt

Arbeidsgivers omsorgsplikt overfor varsleren vil fremgå av § 2A-3, andre ledd. Bestemmelsen vil presisere en særlig plikt til å sikre et forsvarlig arbeidsmiljø for den som varsler. Ifølge forarbeidene vil dette i hovedsak innebære at varslerens identitet ikke skal røpes i større grad enn nødvendig. Videre vil det fremgå av andre ledd at arbeidsgiver ved behov skal iverksette egnede tiltak for å forebygge gjengjeldelse.

Forbud mot gjengjeldelse

Gjengjeldelse er forbudt etter någjeldende § 2A-1, men begrepet er ikke definert i lovteksten. Ved ikrafttredelsen av de nye varslingsreglene vil forbudet mot gjengjeldelse defineres med eksempler i § 2A-4, andre ledd. Virkningen vil ifølge forarbeidene være at innholdet i begrepet blir mer tilgjengelig, samt innebære en styrking av varslervernet. Eksemplene i lovteksten er også ment å få frem bredden i gjengjeldelsesbegrepet, som omfatter alt fra manglende lønnsutvikling, oppsigelse og avskjed til sosial ekskludering.

Oppreisning og erstatning ved brudd på gjengjeldelsesforbudet

Etter dagens regler kan en arbeidstaker som er utsatt for gjengjeldelse kreve erstatning eller oppreisning etter alminnelige erstatningsregler. Det må foreligge et økonomisk tap og arbeidsgiver må ha utvist skyld.

I ny § 2A-5 endres skyldkravet til et objektivt arbeidsgiveransvar ved brudd på gjengjeldelsesforbudet. Det betyr at arbeidstaker kan kreve oppreisning og erstatning uten hensyn til arbeidsgivers skyld. Bakgrunnen for endringen er i hovedsak at det er vanskelig å påvise skyld i saker om gjengjeldelse. Oppsigelse og avskjed er gjengjeldelsesformer som etter dagens regler omfattes av det objektive erstatningsansvaret. Også andre typer gjengjeldelse omfattes av samme regler.

Plikt til å utarbeide rutiner for intern varsling

Virksomheter med minst fem ansatte plikter etter ny § 2A-6 å ha rutiner for intern varsling. Dette gjelder også virksomheter med færre ansatte dersom forholdene tilsier det. Rutinene skal være skriftlige. Videre skal de oppfordre til varsling om kritikkverdige forhold og inneholde fremgangsmåte for varsling. Rutiner for arbeidsgivers fremgangsmåte for saksbehandling ved mottak, behandling og oppfølging av varsling skal sikre forutberegnelighet og ivareta rettssikkerheten til alle berørte parter i en varslingssak, jf. forarbeidene.

Taushetsplikt ved ekstern varsling til offentlig myndighet

Bestemmelsen i § 2A-7 videreforer någjeldende § 2A-4. Denne gjelder kun ved ekstern varsling til offentlig myndighet. Det er gjennomført en språklig endring, som ikke er ment å endre innholdet i bestemmelsen.

Kilder:

https://lovdata.no/pro/#document/NL/lov/2005-06-17-62/%C2%A72a-1
https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2019-06-21-24
https://www.regjeringen.no/contentassets/3cd73285f04f4ff5809cfdba8a9a0b21/no/pdfs/prp201820190074000dddpdfs.pdf
https://arbeidsmiljoloven.com/varsling-nye-regler-er-vedtatt-2019/

Jussbuss

Er ikke dagens rettshjelpsordning skandale nok til at den må endres?

NAV-skandalen viser hvor store skandaler som må oppstå før myndighetene forstår at systematisk nedbygging av rettsstaten får konsekvenser. Virkningen av dagens rettshjelpsordning er en stor nok skandale til å ta grep umiddelbart. Løsningen er å utvide lovens saksområder, heve inntektsgrensene og innføre en offentlige førstelinjetjeneste.

Rettshjelploven skal gi Norges befolkning tilgang på gratis juridisk bistand i saker av stor personlig og velferdsmessig betydning. Dagens praksis gjør at loven ikke er i nærheten av å etterleve sitt formål, og store deler av den tiltenkte målgruppen har ikke tilgang til fri rettshjelp. Regjeringens rettshjelpsutvalg skal levere utredning om rettshjelpslovgivningen ila. våren 2020. Regjeringen fastholder at utgiftene skal holdes «om lag dagens nivå» og benyttes på en «kostnadseffektiv måte». Sannsynligheten for forslag om førstelinjetjeneste er minimal. Likevel ønsker jeg å påpeke noen av fordelene ved førstelinjetjeneste, når vi har rapporter om at det er kostnadseffektivt og velfungerende.

Udekket rettshjelpsbehov

Det er påfallende at mennesker med stort behov for rettshjelp tvinges til å oppsøke studenter, som jobber delvis frivillig, for å få avklart sin rettsstilling i saker av stor personlig og velferdsmessig betydning. En førstelinjetjeneste vil avbøte dette udekkede rettshjelpsbehovet. Slutningen trekkes fra Oxford Research og Kristian Andenæs' rapport etter pilotprosjektet fra 2011 hvor det ble forsøkt en førstelinjetjeneste i 40 kommuner. Konklusjonen var tydelig på at «ordningen dekker åpenbart et nokså omfattende behov for rettshjelp som ellers ikke hadde blitt dekket».

Førstelinjetjenesten bør være universell slik at alle kan kontakte kontorene for hjelp og råd i alle juridiske

Petter Dines Olsen

spørsmål, inntil 30 minutter gratis. Kontoret skal ta stilling til om personen har krav på fri rettshjelp etter rettshjelpsloven og skal man ha hjelp til noe som faller utenfor hva personen har krav på fri rettshjelp for, betales det en egenandel ut i fra hvor høy inntekt personen har. Slik får vi sikret at befolkningen ikke lider rettstap og at juridisk bistand ikke bare er forbeholdt de rikeste i samfunnet, eller de få som faller inn under de som kan få hjelp etter dagens lov.

Kostnadseffektivt

En innvending er spørsmålet om hvem som skal betale for førstelinjetjenesten. Noen vil hevde den blir for dyr. Tall fra Finland viser imidlertid at kostnadene ved et førstelinjesystem vil virke kostnadseffektivt og bidra til en mer effektivt rettshjelpsordning. Finland, som har en gratis førstelinjetjeneste, bruker 1/3 av det Norge bruker, men håndterte likevel tre ganger så mange saker i 2008. I tillegg brukte Norge seks ganger så mye penger på fri rettshjelp til sakførsel sammenlignet med Finland.

Norge er et av de landene i Europa som bruker mest offentlige midler på rettshjelp. Statskonsult gjennomførte høsten 2002 en prøveordning med gratis juridisk bistand i fire kommuner. Hovedkonklusjonen var at det krevde litt ekstra tid og ressurser for å få systemet i gang, men deretter «virker dette både effektivt og lite kostnadskrevende». Førstelinjetjenesten er løsningen når utvalget skal konkludere på hvilke grep som kan gjøres for å benytte midlene på en mer rettferdig, målrettet og kostnadseffektiv måte.

Konfliktdempende

Rettshjelpskontorer vil være konfliktdempende og det vil ha stor egenverdi for borgerne å få avklart sin rettsstilling på et tidligst mulig tidspunkt. Det vil ivareta befolkningens behov for forutberegnelighet og det vil øke muligheten for at flere får hevdet sin rett. Ved å oppsøke en førstelinjetjeneste kan en borger raskt få vite om vedkommende har en juridisk sak det er formålstjenlig å forfølge.

Kompetansehevende

NAV-skandalen viser hvor galt det går når staten nedprioriterer rettssikkerhet. Dagens ordning gir ikke advokater insentiver til å ta saker som faller inn under loven, og fagmiljøet for fri rettshjelp svekkes. Rettshjelpsbehovet tilsier at Norge bør ta seg råd til å gjeninnføre offentlige rettshjelpskontorer, der advokater får rimelig betaling for å arbeide med fri rettshjelp. Det vil føre til at fagmiljøet hos rettshjelpskontorene opparbeider spesialkompetanse slik at vi unngår en ny NAV-skandale.

Petter Dines Olsen
Jussbuss

Kilder:

- Andenæs, Kristian for Oxford Research (2013) «Evaluering av pilotprosjekt om førstelinjerettshjelp»
- Justis- og politidepartementet (2008-2009) «Om offentleg rettshjelp, rett hjelp»
- Statskonsult (2004) «Fri rettshjelp i offentlige servicekontorer»

Her finner du både de juridiske fagartiklene og meningsytringer / debatt om jus, politikk og samfunn. Juristen oppfordrer alle lesere til å delta. Enten du ønsker å dele en fagartikkel med andre eller du har en mening å ytre. Både små og store temaer er interessante. Send gjerne med et foto av deg selv. Juristen tar forbehold om at svært lange innlegg må forkortes.

Innlegg sendes med e-post til omg@juristen.no

Barnevernet

Meldeplikten til barnevernet tolkes feil

■ *Av Bente Ohnstad, førsteamanuensis i rettsvitenskap ved Høgskolen i innlandet, Lillehammer*

Meldeplikten til barnevernet, slik den er nå, ble innført i barnevernloven i 1992.[1] Etter påvist underrapportering av saker der barn var utsatt for alvorlig omsorgssvikt og mishandling, ble offentlig ansatte og bestemte yrkesgrupper juridisk forpliktet til å varsle om slike alvorlige forhold. Med *meldeplikt* mener jeg her meldinger som sendes på eget initiativ. Denne plikten omtales også som *opplysningsplikt*, men for ikke å forveksle den med plikt offentlig ansatte har til å gi opplysninger etter *pålegg* fra barnevernsmyndighetene, bruker jeg begrepet meldeplikt om førstnevnte.

Taushetsplikt er hovedregelen for alle ansatte som behandler personopplysninger i offentlige tjenester. Enkelte private er også pålagt taushetsplikt, f. eks. helsepersonell. Meldeplikten er et unntak fra taushetsplikten, men da må vilkårene for å melde være oppfylt.

Etter innlegg og kronikker i ulike aviser om taushetsplikt og vilkårene for å sende meldinger til barnevernet, har jeg fått en rekke henvendelser fra foreldre som urettmessig er blitt utsatt for såkalte bekymringsmeldinger uten at melder har hatt grunn til å tro grunn til å tro barnet er utsatt for alvorlig omsorgssvikt.

Meldingene gjaldt foreldre som hadde stilt krav om tilpasset undervisning, foreldre som klaget på opplæringstilbudet og skolemiljøet, foreldre til barn som ble mobbet, og foreldre til barn som på grunn av sykdom hadde stort fravær fra skolen. Og det handlet om foreldre som benyttet seg av fastlegen framfor helsestasjonen, og som dermed ble meldt til barnevernet.

I alle tilfellene dreide det seg om grunnløse meldinger som ikke oppfylte vilkårene for meldeplikt i de respektive lovene. Ikke i noen av tilfellene hadde omsorgspersonene blitt spurt om de samtykket til at barnevernet ble kontaktet.

Det er behov for å presisere at grunnløse meldinger ikke omfatter meldinger der avsender har en reell mistanke om, og holdepunkter for, at barnet er utsatt for alvorlig omsorgssvikt, selv om det i ettertid viser seg at antakelsen var feil. Loven stiller ikke krav til sikker viten. Med grunnløse meldinger menes meldinger der avsender ikke har knyttet bekymringen til lovkravet, eller der avsender har misoppfattet, mistolket og i enkelte tilfeller misbrukt loven.

Den omfattende mengden av saker jeg etter hvert fikk innsyn i, har resultert i den nylig utgitte boken *Meldeplikt til barnevernet – er det nok å være bekymret?* av undertegnede og journalist Ylve Gudheim. Vi analyserte dokumentene, og Gudheim foretok samtaler og gjorde er rekke intervjuer med personer som var utsatt for slike meldinger. Bokens mål er å redegjøre for lovgivers intensjon og oppklare en rekke misforståelser og mistolkninger som eksisterer i praksisfeltet. I det følgende går jeg gjennom de vanligste mistolkningene.

Der loven bruker uttrykket «grunn til å tro», har «bekymringsmelding» og «grunn til bekymring» festet seg i praksis og fått mange til å mene at når man er bekymret for et barn har man meldeplikt til barnevernet, uavhengig av om bekymringen er knyttet til mistanke om alvorlig omsorgssvikt eller øvrige vilkår. En generell, udefinert bekymring oppfattes som nok til at meldeplikten inntrer. På spørsmål om hvilken lovhjemmel meldingen bygger på, svarer avsender gjerne at det er barnevernets, ikke avsenders oppgave å vurdere om og hva det eventuelt er «grunn til å tro», og at avsenders oppgave kun er å gi faktaopplysninger til

1 Plikten er lovfestet i § 6-4 lov 17. juli 1992 nr. 100 om barnevern, i § 33 lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell, i § 21 i lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager, i § 15-3 i lov 17. juli 1998 nr. 61 i lov om opplæring, i § 45 i lov om sosiale tjenester i NAV, og i en rekke andre lover. Vilkårene for meldeplikt er de samme i alle bestemmelsene, med unntak av bestemmelsen i barnehageloven § 22 som ikke innbefatter vilkåret om alvorlige atferdsvansker. Det ble gjort enkelte redaksjonelle endringer i meldepliktbestemmelsene 2018, men vilkårene er de samme.

Bente Ohnstad

barnevernet. Melder antar verken det ene eller det andre hva gjelder barnets omsorgssituasjon, og har dermed unnlatt å ta stilling til om forholdet som er meldt kan unntas taushetsplikten. Skjønnsutøvelsen er helt enkelt utelatt. Dermed overlater man altså til barnevernet å vurdere om det er hjemmel for å sette taushetsplikten til side. Taushetsplikten er i likhet med meldeplikten et personlig ansvar, og kan ikke overlates til andre å vurdere rekkevidden av.

Oppfordringen fra myndighetshold om at det skal være «lav terskel» for meldeplikt, forstås som at meldeplikten også omfatter andre eller mindre alvorlige forhold enn loven legger til grunn. Lovtekst og rundskriv blir ofte ikke lest eller forstått. Det var en lang prosess som førte til at det ble etablert regler om meldeplikt, og det var en helt klar forutsetning at terskelen for meldeplikt skulle ligge høyt, i den forstand at plikten kun skulle omfatte forhold der vilkårene for inngrep i foreldremyndigheten, som omsorgsovertakelse, kan være oppfylt. Selv om meldeplikten ikke omfatter forhold som korresponderer med milde former for hjelpetiltak, ser vi i praksis meldinger der avsender oppgir som hensikt at familien skal få «hjelp og veiledning», selv om familien verken har bedt om eller samtykket til slik hjelp. Meldingene inneholder ikke opplysninger som kan tyde på alvorlig omsorgssvikt, eller opplysning om at slik mistanke foreligger. Det mangler med andre ord kunnskap om at loven skiller klart mellom hjelp, som skal baseres på frivillighet, og inngrep (tvang). I enkelte tilfeller forstås «lav terskel» dithen at terskelen for hva som i seg selv kan defineres som alvorlig omsorgssvikt er ment å være lav.

Der loven forutsetter at melder har foretatt en konkret og individuell vurdering av om vilkårene for meldeplikt er oppfylt, har enkelte kommuner innført en praksis der det sendes rutinemessige meldinger, eksempelvis ved høyt skolefravær. Ofte tas det ikke hensyn til at fraværet skyldes sykdom og er dokumentert. Meldingene er med andre ord basert på en programmert forhåndsinnstilling der avsender ikke har foretatt en vurdering av barnets omsorgssituasjon, på bakgrunn av sin kjennskap til barnet og familien. Igjen er skjønnsutøvelsen utelatt, hvilket åpenbart strider mot saklighetskravet. I flere tilfeller understreker avsender sågar at det ikke foreligger mistanke om omsorgssvikt, men at meldingsrutinene likevel må følges.

Kriteriet «når et barn viser alvorlige atferdsvansker» legges til grunn der barn i barneskolealder viser normal problematferd, lettere former for psykososiale vansker, konsentrasjonsproblemer, emosjonelle reaksjoner på mobbing, og lignende. Avsender er ikke innforstått med at vilkåret kun omfatter atferd av samfunnsmessig synlig art som gir grunnlag for plassering i atferdsinstitusjon: alvorlig eller gjentatt kriminalitet, misbruk av rusmidler eller annen utpreget normløs atferd av samme alvorlighetsgrad, som for eksempel prostitusjon. Avsender mistenker ikke omsorgssvikt, eller har

ikke tatt stilling til hvorvidt barnets normale problematferd kan skyldes alvorlig omsorgssvikt.

Meldeplikt forveksles i mange tilfeller med *opplysningsrett*. Avsender presiserer at det ikke mistanke om omsorgssvikt, men viser likevel til meldeplikten, eksempelvis der et barn trenger bedre tilrettelegging på skolen, eller der skolen tenker at det trengs hjelpetiltak i hjemmet for få et barn med skolevegring på skolen. Konfrontert med lovkravet viser avsender i stedet til opplysningsretten, men er gjerne ikke kjent med at opplysningsretten først inntrer etter samtykke fra foresatte eller hvis det er nødvendig for å fremme avgiverorganets lovpålagte oppgaver etter bestemmelsen i forvaltningsloven § 13 b nr. 5. I sistnevnte tilfelle vil det også være naturlig å innhente samtykke fra foresatte. Dersom skolen for eksempel trenger hjelp utenfra for å gi et barn et tilfredsstillende opplæringstilbud, kan skolen kontakte andre organer som kan bidra til å dekke barnets rett til opplæring.

Avsender, f. eks. skolen, har imidlertid ofte ingen formening om hvorfor barnevernet er det riktige organet å gi opplysningene til som et ledd i at avsenderorganet skal kunne utføre sine plikter. I flere tilfeller unnlater avsender i tillegg å redegjøre for hjemmelsgrunnlaget og hensikten med meldingen overfor barnevernet, som dermed går inn i hjemmet og foretar en full omsorgsundersøkelse. Selv om saken ender med henleggelse, er hjemmets tillit til skolen, eller andre offentlige tjenester som melder, lagt i grus.

Manglende forståelse av regelverket er gjerne koblet til manglende innsikt i barnevernets oppgave og mandat. Det synes å ha spredd seg en oppfatning om at barnevernet alltid skal kobles inn når et barn på en eller annen måte trenger hjelp eller bistand, selv om bekymringen ikke er knyttet til omsorgssituasjonen i hjemmet. Kanskje har de siste årenes fokus på tverrfaglig samarbeid svekket bevisstheten omkring eget og andre organers ansvarsområde? Konsekvensen kan i verste fall være at barnet ikke får riktig hjelp til riktig tid, dersom nødvendige tiltak i realiteten ligger innenfor avsenderorganets eller andre instansers ansvarsområde.

I enkelte tilfeller er det betimelig å spørre i hvilken grad læren om myndighetsmisbruk er forstått. Påfallende mange av meldingene vi har gått gjennom er sendt etter at foreldre har stilt krav, klaget på undervisning og skolemiljø, på tjenestetilbud eller på ansatte. Ofte dreier det seg helt enkelt om en synspunktkonflikt mellom avsender og foreldre, der foreldrene opplever at meldingen blir brukt som et maktmiddel når de utøver sine rettigheter.

Hvorfor er det nødvendig å gripe fatt i denne problematikken? Enkelte vil hevde at det er større grunn til å bekymre seg for meldinger som ikke blir sendt, men som burde vært sendt. At det er større grunn til å bekymre seg for dette, reduserer ikke alvorligheten av at meldeplikten i mange tilfeller praktiseres feil, og kan dermed ikke være et argument for å se gjennom fingrene med en slik praksis. Foreldre som lovstridig har blitt meldt til barnevernet har opplevd dette som et overgrep og en enorm belastning både for sin egen og barnas del. Slike meldinger utgjør åpenbart et alvorlig brudd på personvernet og retten til privatliv, og bidrar til å svekke tilliten til hjelpeapparatet. Vi ser likevel at klageorganene ofte fraskriver seg ansvar for å rette opp i feilene, selv om dokumentasjonen er entydig. Tidvis har klageorganene selv misforstått loven.

Skyldes ansvarsfraskrivelsen berøringsangst? En manglende vilje til å slå ned på grunnløse meldinger, i frykt for at det vil resultere i færre alvorlige meldinger? I så fall bør klage- og tilsynsorganene oppfordres til å ha to og helst tre tanker i hodet samtidig. Med tanke på at barnevernet har fått føringer om å alltid åpne undersøkelse når meldingen kommer fra en offentlig instans, er risikoen stor for at betydelige ressurser brukes på meldinger som ikke skulle vært sendt, med den potensielle konsekvens at alvorlige meldinger overskygges. Et annet moment er at det for barnevernet gjerne vil fremstå som at barnet befinner seg i en alvorlig omsorgssituasjon når meldingen kommer fra en offentlig instans, ettersom vilkårene for meldeplikt er strenge. Dermed kan prosessen som følger også bli mer inngripende enn nødvendig. Barn har krav på rettsikkerhet og beskyttelse enten det er foreldrene eller det offentlige som truer tryggheten.

Det siste tiåret har antall meldinger til barnevernet økt markant. Fra 2008 til 2017 økte antallet med 57 prosent. I løpet av 2018 gikk barnevernet gjennom 57 013 meldinger. Til sammenligning ble det født 55 100 barn i Norge. At antall meldinger har økt er positivt dersom det betyr at skolepersonell, helsepersonell og andre som er underlagt regelverket, i større grad er sitt lovpålagte ansvar bevisst og melder fra ved mistanke om at et barn lever under omsorgsforhold som kan påføre dem vesentlig skade.

Etter å ha mottatt en rekke henvendelser fra familier som har blitt utsatt for urettmessige meldinger, tror jeg imidlertid at tiden er moden for å ta et skritt tilbake og stille spørsmål: Hvor stort er problemet? Kan det tenkes at barnevernets kapasitet og ressurser vil strekke bedre til dersom kunnskapen om regelverket økes? Et godt sted å begynne er å fjerne bekymringsbegrepet fra offentlige skriv, et begrep som sammen med oppfordringen om «lav terskel» synes å ha skapt atskillig forvirring i praksisfeltet. Med henblikk på at forvaltningens omgang med loven er i søkelyset om dagen, er det kanskje tid for å gå enda dypere til verks: Hvordan står det til med kunnskapen om grunnleggende rettsstatlige prinsipper blant offentlig ansatte?

Forhandlingsteknikk

Kurs for tillitsvalgte

Målgruppe:	**Tillitsvalgte i alle sektorer**
Fra:	**Torsdag 19. mars 2020 start kl 10.00**
Til:	**Fredag 20. mars 2020 slutt kl 14.00**
Sted:	**Quality Hotel Leangkollen AS, Asker**
Kursnummer:	**2020652**
Påmeldingsfrist:	**31. januar 2020**

Et intensivt kurs for tillitsvalgte i alle sektorer der deltakerne lærer å forhandle målrettet og effektivt. Innledningsvis gis en teoretisk og strategisk innføring i forhandlingsprosessen. Dette følges opp med øvelser og praktisk trening. Deltakerne får testet ut egne ferdigheter og utviklet disse videre.

Kurset veksler mellom gjennomgang av forhandlingsteori/ forhandlingsteknikk og praktiske øvelser. Det legges opp til mye bruk av simuleringsøvelser der deltakerne selv skal gjennomføre ulike typer forhandlinger. Kurset er generelt i formen, dvs. det fokuserer på alle typer forhandlinger. Det kan være en fordel å ha gjennomgått innføringskursene som Juristforbundet tilbyr før man melder seg på dette.

Vi legger vekt på å skape en trygg og åpen atmosfære på kurset. Deltakerne skal få prøvd ut sine ferdigheter, og de får konstruktiv tilbakemelding. Det legges betydelig vekt på egeninnsats fra dem som er med. Avslutningstidspunkt første dag kan variere.

Det er en forutsetning for å delta på kurset at alle deltakerne er til stede fra start til slutt.

Påmelding: **www.juristforbundet.no/tillitsvalgt** Spørsmål: **kursdeltager@juristforbundet.no** | **915 55 268**

Eventuelt forfall må meldes snarest mulig og senest to uker før kursstart. I motsatt fall vil det påløpe et gebyr på kr 500,-. Dette gjelder ikke ved sykdom.

Kunstig intelligens

Retten til å bli dømt av en binær tallrekke

Av Benjamin Westbye Pedersen, saksbehandler i Jussformidlingen

Er det på tide å tenke større når det gjelder effektivisering av domstolene?

Den 1. oktober i år la domstolskommisjonen frem sin første delutredning hvor de foreslår en ny domstolstruktur som innebærer å legge ned antall tingretter fra 60 til 22. Omstruktureringen er særlig begrunnet i hensynet til effektivitet; flere tingretter sliter i dag med å følge kravene til saksbehandlingstid, mens andre tingretter står tomme opp mot halvparten av tiden.

Samtidig er det vanskelig for domstolene å tilfredsstille de kvalitative og kvantitative kravene i et rettskildebilde som på grunn av internasjonalisering, stadig blir mer omfattende og komplekst.

I utredningen vises det gjennomgående til at teknologiske hjelpemidler vil spille en større rolle i den nye strukturen. Nedkuttingen i antall tingretter vil ifølge kommisjonen gjøre det både enklere og mer nødvendig å få på plass teknologier som blant annet opptak av hovedforhandlinger, fjernmøteteknologi, og andre nettbaserte løsninger.

Hvordan teknologien skal implementeres vil kommisjonen imidlertid først ta stilling til i andre delutredning, som er ventet innen august 2020

Enormt potensiale

I mellomtiden kan man spørre seg om hvorvidt det snart er dags for å innføre et annet teknologisk grep som har et enormt potensiale, men også potensielle fallgruver. Nemlig kunstig intelligens.

Denne teknologien har allerede en stor utbredelse i andre områder av samfunnet, og er å finne i blant annet videospill, søkemotorer og selvkjørende biler. Den brukes også i noen amerikanske domstoler, hvor den nyttes til å vurdere risiko for tilbakefall til voldelig kriminalitet.

Selv norske advokatselskaper har begynt å arbeide med implementering av kunstig intelligens i sine tjenester.

Spørsmålet er når kunstig intelligens skal benyttes i norske domstoler? Kunstig intelligens kan nemlig være løsningen på flere av problemstillingene domstolene i dag står overfor.

Teknologien har et komparativt fortrinn når det kommer til effektivitet, da datasystemer kan foreta vurderinger i et mye høyere tempo enn mennesker, og det med mindre feilmargin. Den kunstige intelligensen er ikke partisk og er uavhengig av mange ytre omstendigheter som kan forringe dømmekraften til en vanlig person.

Et annet fortrinn er det økonomiske aspektet. Domstolskommisjonen viser i delutredningen til at omlag 85 prosent av domstolenes driftskostnader årlig går til lønninger og leie av lokaler. Kunstig intelligens krever på sin side verken lønn eller ekstra plass, og kan derfor vise seg å være et svært kostnadseffektivt supplement.

Ikke mennesker

Det er allikevel en rekke problemstillinger som knytter seg til bruk av kunstig intelligens i domstolssystemet. Den største betenkeligheten er simpelthen det at datasystemer og binære tallrekker ikke er mennesker.

Det er som kjent et sentralt prinsipp i norsk rett at en skal dømmes av sine likemenn, og et datasystem vil aldri tilfredsstille et slikt kriterium.

Datasystemer innehar heller ikke evnen til å utvise skjønn på samme måte som mennesker.

Befolkningens tillit til norske domstoler er dessuten meget høy, og en kan spørre seg om innføringen av kunstig intelligens vil kunne bidra til å svekke denne tilliten.

Og hva med domstolenes selvstendige og rettsutviklende rolle? Også her mangler et dataprogram relevante egenskaper.

Bør satses på

Spørsmålene er mange, men mulighetene er enda flere. Kunstig intelligens har et bredt anvendelsesområde, og teknologien trenger ikke nødvendigvis å brukes gjennom såkalte robot-dommere.

Teknologien har et stort ressursparende potensiale både på materiell, prosessuell og administrativ side. Den kan brukes i saksforbereding, bevisvurdering, beslutningsstøtte for dommere, automatisering av prosesser knyttet til beramming av rettsmøter og mer.

Det er opp til oss å fastsette på hvilken måte og i hvilken grad teknologien skal brukes. Teknologien trenger ikke å erstatte menneskelige dommere, men bør brukes som et supplement.

Uavhengig av etiske og ideologiske dilemmaer, er kunstig intelligens noe som bør satses mer på i det norske domstolsystemet.

Det burde vies betydelige midler til forskning på hvordan og i hvilken grad teknologien kan utvikles, tilpasses og implementeres, og det burde skje så snart som mulig. For både teknologien og samfunnet utvikler seg i et forrykende tempo, og domstolene må prøve å holde følge.

Nytt om navn

Ansettelser og utnevnelser

Aina Mee Ertzeid, dommer, Oslo tingrett
Aina Valdersnes Ståløy, seniorskattejurist, Skatteetaten Brukerdialog Bergen
Andreas Rakli, seniorrådgiver, Kunnskapsdepartementet
Anett Beatrix Osnes Fause, nemndsleder, Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker i Troms og Finnmark
Anita Bergh Ankarstrand, seksjonssjef, Oslo kommune – Utdanningsetaten
Anne Beate Saga Hammerstad, attorney at law, Canal Digital AS
Anne Marthe Storetvedt, seniorrådgiver, Konkurransetilsynet
Benedikte Berg, førstekonsulent, Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten (Helseklage)
Birgitte Valen, politiadvokat, Kripos
Bjørn Henrik Hellandsjø, rådgiver, Midtre Gauldal kommune
Bjørn Martin Øvrebø Svendsen, advokat, Avinor Flysikring AS
Bo Alexander Granbo, myndighetskontakt, Fortidsminneforeningen
Bodil Kristine Høstmælingen, advokat, Advokatfirmaet BAHR AS
Brage Høidahl, advokat, Mantena AS
Camilla Berg, juridisk direktør, Nord Pool AS
Cathrine E. Schjelderup, politiadvokat, Vest politidistrikt – Bergen
Christine Møgster Bonnegolt, politiadvokat, Øst politidistrikt – Follo
Christine Wilberg, direktør, Konfliktrådet i Oslo og Akershus
Eivind Elvestad, stipendiat, Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet, Det juridiske fakultet
Elisabeth Nutti, politiadvokat 2, Nordland politidistrikt – Narvik
Erik William Mowinckel Knudsen, rådgiver, Frogn kommune
Geir Håvard Bjelkemyr-Østvang, rådmann, Bamble kommune
Geir Sevre, partner/daglig leder, Nitschke Advokater AS
Gry Merete Helgerud, senioradvokat, Codex Advokat Oslo AS
Hedda Larsen Borgan, advokatfullmektig, Advokatfirmaet Sulland AS
Henrik Bjaaland Raa, contract manager, ABB AS, Bergen
Ingrid Marie Navarsether, advokat, Codex Advokat Oslo AS
Jesper Johns Jørgensen, advokat, Hovedorganisasjonen Virke
Julia Chivers, advokatfullmektig, Rime Advokatfirma DA
Julianne Heltne, advokat, GIEK Garantiinstituttet for eksportkreditt
Jørn Ditlev Næsfeldt, seniorrådgiver/jurist, Øst politidistrikt – Follo
Katrine Rong Holter, advokatfullmektig, Advokatfirmaet Sulland AS
Kjersti Hasfjord, advokat, Borg Forvaltning AS
Kristian Reinert Haugeland Nilsen, seniorrådgiver, Stortinget, Konstitusjonell avdeling
Kristin Harstad, advokat, Bergen kommune – Kommuneadvokaten
Kristin Johnson, juridisk rådgiver, Sykehusinnkjøp HF Div Sør-Øst Reg Tjen Drammen
Kristin Kolstad Hansen, senioradvokat, Advokatfirmaet Ytterbøl & Co AS – Moss
Kristin Wiese Bromander, senioradvokat, Wikborg Rein Advokatfirma AS, Oslo
Kristine Nordlund Slotnæs, senioradvokat, Brækhus Advokatfirma DA – Oslo
Lars Vegard Jahnsen, seniorskattejurist, Skatteetaten Brukerdialog Sandefjord
Lene Fjellstad Johnsen, dommerfullmektig, Oslo tingrett
Lene Kjemphol Loy, seniorjurist, Vill Urbanisme AS
Lina Hellenes, global data protection officer, Jotun AS
Linn-Helene Horn, skattejurist, Skatteetaten Brukerdialog Sandvika
Linn-Marie Grymyr Dahl, advokatfullmektig, Stiegler WKS Advokatfirma AS
Lisbeth Eide, rådgiver, OBOS Eiendomsforvaltning AS
Malin J. B. Smit, seniorrådgiver HR, OsloMet – storbyuniversitetet
Mari Moe Haahjem, advokat, Sands Advokatfirma DA, Bergen
Mats André Lunde, fagleder, Skien kommune
Merethe K. Hansen, seniorskattejurist, Skattedirektoratet
Miriam Desirè Larsen, jurisdisk seniorrådgiver, Fiskeridirektoratet Region Sør – Egersund
Nina Wiggen, seniorrådgiver, Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat) – Region Øst
Ola Hagen, rådgiver, NAV Arbeid og Ytelser
Sarah Arshad, advokatfullmektig, Advokatfirmaet Munir AS
Signhild N. Blekastad, personvernombud, Kommunal Landspensjonskasse (KLP)
Sigurd Knudtzon, advokat, Wahl-Larsen Advokatfirma AS
Silje Skarå, key account manager/advokatfullmektig, Söderberg & Partners
Siri Ubøe, advokat, Sarpsborg kommune – Enhet HR
Solveig Birgitte Moe, legal officer, Europarådet
Steinar Dahle, jurist, TerraTec AS
Steinar Solheim Nordal, dommerfullmektig, Nedre Romerike tingrett

Stian Pedersen, QA/HMS-rådgiver, Sandnes Eiendomsselskap KF
Stine Bergersen Løkken, advokatfullmektig, Lillehammeradvokatene AS
Stine Eriksrød, dommerfullmektig, Vestfold tingrett – Larvik tinghus
Svein Terje Tveit, partner, Arntzen de Besche Advokatfirma AS – Oslo
Sverre Landmark, rådgiver, Probiz AS
Tarjei Hovland, senioradvokat, Advokatfirmaet Kyrre ANS
Tone Kaarbø, partner, Advokatfirmaet Ræder AS
Tore Johan Sørland, advokat, Advokatfirmaet Elden DA Bergen
Trine Løland Gundersen, advokat, Advokatfirma Trine Løland Gundersen AS
Tron Reidar Bøe, seniorrådgiver, Statens sivilrettsforvaltning – Oslo
Vanessa Martinsen, advokatfullmektig, Advokatfirmaet Kjær & Co.DA
Yara Abudayya, konsulent/saksbehandler, Ullensaker kommune

Advokat og partner Anette Fjeld i Deloitte Advokatfirma AS har fått møterett for Høyesterett

Tore Johan Sørland, advokat, Advokatfirmaet Elden Bergen

Nye medlemmer i Juristforbundet

Alessia Tuoro, EØS-advokat, Law Firm Alessia Tuoro
Ann-Kristin Sveberg Mikkelsen, advokatfullmektig, Advokatfirmaet Nicolaisen & Co ANS – Skjetten
Berit Haabet Svenningsen Finstad
Blerta Jakupaj, advokatfullmektig, HELP Forsikring AS
Cara Cecilie Fossum Vedeler, advokatfullmektig, Advokatfirmaet Grette AS
Eline Thalberg Andersson, politiadvokat, Innlandet politidistrikt – Elverum
Henriette Laache-Sæther Dahl, politiadvokat, Øst politidistrikt – Østfold
Johanne Marie Sverdrup Løken, namsfullmektig, Oslo politidistrikt – Namsfogden i Oslo, ASker og Bærum
Nina Bjørneby Klefstad, juridisk rådgiver, Oslo kommune – Omsorgsbygg Oslo Kf
Sveinung Hestad Strand, jurist II, Trondheim kommune – Personaltjenesten
Tormod Anders Sletten, lagdommer, Frostating lagmannsrett

Nye studentmedlemmer i Juristforbundet

Agnetha Mailen Hilmarsen, Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet
Anette Løkke Jørgensen, Høgskolen i Innlandet – Lillehammer
Aslan Achmatukaev, Universitetet i Sørøst-Norge – Campus Ringerike
Caroline Ringen, Universitetet i Bergen
Chalak Kadri, Universitetet i Sørøst-Norge – Campus Ringerike
Emil Sørlie, Universitetet i Stavanger
Erik Joseph Nixon, Universitetet i Stavanger
Herman Bjørnes Thevik, Universitetet i Agder
Ilva Johanne Aatangen, Høgskolen i Innlandet – Lillehammer
Iris Johannessen, Universitetet i Sørøst-Norge – Campus Ringerike
Jennet Beghler, Universitetet i Oslo
Kajsa Sunniva Maria Johansson Rø, Universitetet i Bergen
Karen-Marie Eikeland, Universitetet i Oslo
Knut Amdal, Universitetet i Stavanger
Liam Carl Bjørnskau Wyke, Universitetet i Stavanger
Liv Karin Johnsen, Universitetet i Stavanger
Magnus Kristoffer Rotevatn, Universitetet i Bergen
Maria Madeleine Storløs Aasgaard, Universitetet i Stavanger
Marie Hovland Hemminghyth, Universitetet i Bergen
Marit Ellingsen Tjelmeland, Universitetet i Bergen
Markus Amundsen Fjelde, Universitetet i Bergen
Nikita Røkke, Universitetet i Sørøst-Norge – Campus Ringerike
Sigrun Anita Rosenvinge Sivertsen, Folkeuniversitetet Midt-Norge
Thomas Kristoffer Aarli, Universitetet i Bergen
Tord Næsje Karstad, Universitetet i Oslo
Tuva Sørby, Universitetet i Bergen
Vegard Knutsen Ytrehus, Universitetet i Agder
Vera Reitan Selbo, Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet
Vilde Lunde, Universitetet i Sørøst-Norge – Campus Ringerike
Vilde Rossvang, Høgskolen i Innlandet – Lillehammer
Zahra Ahmed, Universitetet i Sørøst-Norge – Campus Ringerike
Aathesan Karunakaran, Universitetet i Stavanger

JURIST FORBUNDET

Foto: Oda Hveem

Hovedstyret

President
Håvard Holm
hho@juristforbundet.no

Visepresident
Katrine Bratteberg
kb@juristforbundet.no

Styremedlemmer valgt av Landsmøtet
Anette Fjeld
anettefjeld@hotmail.com
Lars Marius Heggberget
larsmhe@online.no
Karoline Dystebakken (møtende varamedlem)
karoline.dystebakken@arbeidstilsynet.no

Styremedlemmer valgt av seksjonene
Sverre Joachim Wiese Bromander (Juristforbundet – Stat)
sverre.bromander@gmail.com
Benedicte Gram-Knutsen (Juristforbundet – Kommune)
benedicte.gram-knutsen@bergen.kommune.no
Wiggo Storhaug Larssen (Juristforbundet – Dommerforeningen)
wiggo.storhaug.larssen@domstol.no
Sofie Olsen Rosvoll (Juristforbundet – Student)
1sofieolsenrosvoll@hotmail.no
Tor Egil Viblemo (Juristforbundet – Privat)
tev@oxford.no

Ansattes representant
Hanne Eie Sudland
hes@juristforbundet.no

Generalsekretær
Magne Skram Hegerberg
msh@juristforbundet.no

Medlemsguide

Har du flyttet eller byttet jobb?
juristforbundet.no/minside
medlem@juristforbundet.no | 40 00 24 25

Forsikring – medlemstilbud
Juristforbundet Forsikring
juristforbundet.no/forsikring
forsikring@juristforbundetforsikring.no | 23 11 33 11

Bank – medlemstilbud
Handelsbanken
handelsbanken.no/juristforbundet
Finn ditt nærmeste bankkontor for kontaktinformasjon

Juristforbundets advokatkontor
juristforbundet.no/advokatkontoret
advokat@juristforbundet.no | 40 00 24 25

Lønnsstatistikk/lønnskalkulator
juristforbundet.no/lonnskalkulator

Juristen
juristen.no
Redaksjonen:
redaksjonen@juristen.no | 482 48 352
Annonser:
perolav@07.no | 918 16 012

Jobbmarkedet
juristen.no/stilling

Juristenes Utdanningssenter
jus.no | 40 00 26 62

KLIMANØYTRAL DISTRIBUSJON
Levert av Posten

NORGE P. P.
posten

Returadresse:
Juristforbundet
Kristian Augusts gt 9
0164 Oslo

Sjekk våre nettsider

www.juristen.no

Enten du foretrekker mobil, nettbrett eller desktop

- siste nytt
- stillingsannonser
- debatt
- fagstoff

Tips oss på **redaksjonen@juristen.no**